

**SLOVENSKÉ
BANSKÉ
MÚZEUM**

VÝROČNÁ SPRÁVA SLOVENSKÉHO BANSKÉHO MÚZEA BANSKÁ ŠTIAVNICA ZA ROK 2015

Vypracoval: PhDr. Jozef Labuda, CSc. a kolektív
BANSKÁ ŠTIAVNICA
Marec 2016

PREDSLOV	2
1 Identifikácia organizácie	3
1.1 Organizačná štruktúra organizácie a personálne otázky.....	4
1.2 Odbor múzejných činností.....	8
1.3 Odbor marketingu, environmentálnej výchovy a Geoparku	10
1.4 Odbor ekonomický	12
2 Poslanie a strednodobý výhľad organizácie	13
2.1 Priority a ťažiskové úlohy	13
2.2 Činnosti organizácie podľa požiadaviek ústredného orgánu	15
2.3 Popis výstupov organizácie poskytnutých iným užívateľom	15
2.4 Strednodobý výhľad	17
2.5 Definícia parametrov objednávaných činností.....	18
2.6 Spôsob financovania ťažiskových činností	18
2.7 Spôsob využitia ostatných príjmov organizácie	18
3 Charakteristika kontraktu organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie	19
4 Činnosť organizácie	19
4.1 Zbierkotvorná, dokumentačná, archivačná, konzervátorsko – reštaurátorská činnosť.....	19
4.2 Vedecko-výskumná činnosť vyplývajúca z Plánu hlavných úloh 2015	22
4.3 Expozičná činnosť vyplývajúca z Plánu hlavných úloh 2015.....	25
4.4 Výstavná činnosť vyplývajúca z Plánu hlavných úloh 2015	30
4.5 Výchovno – vzdelávacia činnosť.....	35
4.6 Edičná činnosť.....	45
4.7 Projekt Digitálne múzeum	49
4.8 PROJEKT DIGITALIZÁCIA PAMIATKOVÉHO FONDU SLOVENSKA	49
4.9 Projektová činnosť.....	50
4.10 Kontrolná činnosť	51
5 Rozpočet organizácie.....	52
6 Záverečný účet za rok 2015.....	53
6.1 Výsledky hospodárenia.....	53
7 Návštevnosť a marketing.....	57
7.1 Vyhodnotenie návštevnosti za rok 2015	57
7.2 Vyhodnotenie tržieb zo vstupného za rok 2015.....	58
7.3 Propagácia múzea	60
8 Ciele a prehľad plnenia.....	62
9 Vymedzenie okruhu užívateľov	68
9.1 Odborná, metodická a poradenská spolupráca	68
9.2 Medzinárodná spolupráca.....	70
10 Hodnotenie a analýza vývoja organizácie	72

PREDSLOV

V roku 2015 naše múzeum pokračovalo v rozvojových trendoch vo viacerých oblastiach, no najmä v dvoch podstatných – ochrana/prezentácia zbierok a stavebná obnova/údržba významných objektov múzea. Paradoxne v jednom roku sa definitívne ukončila digitalizácia zbierok a rovnako aj najvýznamnejších budov a expozícií. Projekty realizované fondami EÚ. Za veľký úspech roka 2015 možno považovať ukončenie projektu (ROP, fondy EÚ) s názvom Rekonštrukcia Starého zámku a Prachárne, čím tieto národné kultúrne pamiatky nadobudli nový šat aj pre prezentáciu pred domácou a zahraničnou verejnosťou.

SBM v apríli 2015 otvorilo svoju novú a stálu expozíciu v Handlovej s názvom Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku, Handlová. Na Deň Zeme, 22.4.2015, bol širokej verejnosti sprístupnený Náučný chodník Glanzenberg (spolupráca s Mestom B. Štiavnica, o. z. Kruh a Banskoštiavnicko-hodrušským baníckym spolkom s podporou MK SR), kde sú prezentované počiatky baníctva a osídlenia tohto významného banského regiónu. V júni sme privítali odborníkov v oblasti dejín baníctva na medzinárodnom 13. Erbe sympóziu z Európy, Ázie, Ameriky, Austrálie – zostali pozitívne ohlasy a zborník, CD s množstvom prednášok.

Pri väčšine týchto projektov stál náš zriaďovateľ MŽP SR, ktorý nám podporil aj realizáciu dávnej túžby odborných zamestnancov múzea – zriadenie GEO bádateľne pri geologickej expozícii v objekte Berggericht na Námestí sv. Trojice. Táto bude zameraná najmä na školskú mládež základných a stredných škôl s príslušnými školskými osnovami, s početnými prvkami interaktivity. Toto dnešná mládež očakáva ...

Na koniec roka nás potešila správa štatistického charakteru – naše priestory navštívilo v roku 2015 rekordne 112.745 návštevníkov.

Týmto vyslovujem úprimnú vďaku svojim kolegyniam a kolegom z múzea za ich pracovné nasadenie, rovnako však aj kooperujúcim jednotlivcom a inštitúciám.

Zdar Boh!

PhDr. Jozef Labuda, CSc.

riaditeľ múzea

1 IDENTIFIKÁCIA ORGANIZÁCIE

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici (ďalej SBM) je od I.I.1999 zaradené do štruktúry Ministerstva životného prostredia SR (ďalej MŽP SR). Patrí medzi najvýznamnejšie múzeá na Slovensku z hľadiska charakteru a kvality zbierkového fondu, ktorý je vo veľkej miere zameraný na baníctvo.

Organizačne patrí múzeum pod štátneho tajomníka MŽP SR, úzko spolupracuje so Sekciou geológie a prírodných zdrojov a Odborom komunikácie MŽP SR.

Múzeum riadi a za jeho činnosť zodpovedá riaditeľ múzea, ktorý je jeho štatutárnym orgánom. Riaditeľa múzea vymenúva a odvoláva minister. Riaditeľ za plnenie úloh zodpovedá ministrom. Riaditeľ múzea vymenúva a odvoláva svojich zástupcov a vedúcich oddelení. Vedúci oddelení vykonávajú svoju právomoc v rozsahu určenom organizačným poriadkom múzea. Organizačnú štruktúru, pracovnú náplň organizačných zložiek múzea, ich právomoc, pôsobnosť, zodpovednosť a vzájomné vzťahy určuje organizačný poriadok, ktorý vydáva riaditeľ múzea.

Činnosť múzea sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi, ostatnými predpismi platnými v rezorte ministerstva a ročným plánom hlavných úloh, ktorý schvaľuje operatívna porada ministra. Plnenie ročného plánu hlavných úloh múzeum polročne vyhodnocuje; odpočet plnenia úloh predkladá písomne riaditeľ múzea ministerstvu. Múzeum zabezpečuje prenájom a ubytovanie v priestoroch, vyčlenených na tento účel, a to prednostne pre potreby odborných inštitúcií a pre subjekty, spolupracujúce s múzeom.

Múzeum je príspevková organizácia, ktorá je svojím príspevkom zapojená na rozpočet ministerstva. Múzeum hospodári s prostriedkami a dotáciami určenými na výkon činnosti, ktoré sú účelovo viazané a špecifikované v záväzných výstupoch ministerstva a s vlastnými príjmami. Hospodárenie múzea sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi o hospodárení rozpočtových a príspevkových organizácií.

NÁZOV ORGANIZÁCIE: Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici

SÍDLO ORGANIZÁCIE: Kammerhofská 2, 969 01 Banská Štiavnica

REZORT/ZRIAĐOVATEĽ: Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

TERMÍN VEREJNÉHO ODPOČTU: 10.5.2016, 9:00 – 13:00 hod., Kammerhofská 2, kancelária riaditeľa

IDENTIFIKAČNÉ ČÍSLO:35 998 652

TELEFÓN: riaditeľ: 0421-45-6920762

sekretariát: 0421-45-6949445

ústredňa : 0421-45-6949422

FAX: 0421-45-6920761

E-MAIL: sbm@muzeumbs.sk

INTERNETOVÁ STRÁNKA: www.muzeumbs.sk

FORMA HOSPODÁRENIA: príspevková organizácia

RIADITEĽ: PhDr. Jozef Labuda, CSc.

ZÁSTUPCA RIADITEĽA: Ing. Peter Zorvan, PhD., Ing. Magdalena Sombathyová

ČLENOVIA VEDENIA ORGANIZÁCIE:

ODBOR MÚZEJNÝCH ČINNOSTÍ: Ing. Magdalena Sombathyová - vedúca

Oddelenie Banské múzeum v prírode: Ing. Ondrej Michna – vedúci

Oddelenie histórie: Mgr. Zuzana Denková – vedúca

Oddelenie Galéria Jozefa Kollára: Ing. arch. Iveta Chovanová – vedúca

Oddelenie geológie: Mgr. Peter Jancsy - vedúci

Oddelenie banskej techniky: Ing. Magdalena Sombathyová - vedúca

Oddelenie dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archív:

Mgr. Adriana Matejková, PhD. – vedúca

Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku, Handlová: Mgr. Ing. Jana Oswaldová - vedúca

ODBOR MARKETINGU, ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY A GEOPARKU:

Ing. Peter Zorvan, PhD. – vedúci

Oddelenie marketingu: Mgr. Emília Švecová, Ing. Petra Páchniková

Oddelenie environmentálnej výchovy: Mgr. Anna Ďuricová

Oddelenie Geoparku a Informačné centrum: Ing. Peter Zorvan, PhD., Zuzana Ivaničová

ODBOR EKONOMICKO-INVESTIČNÝ: Ing. Dagmar Hlinková – vedúca

PORADNÉ KOMISIE:

a/ Komisia pre tvorbu zbierok: predseda: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

tajomník: Mária Gallová

členovia: Ing. Magdalena Sombathyová

Mgr. Zuzana Denková

PhDr. Daniel Harvan

Ing. Ondrej Michna

Ing.arch. Iveta Chovanová

Mgr. Peter Jancsy

b/ Škodová komisia:

predseda: Eva Píšová

členovia: Ing. Ondrej Michna

Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Beata Babiaková

Blanka Skaviniaková

c/ Vyraďovacia a likvidačná

komisia:

predseda: Renata Štrbová

členovia: Iveta Petáková

Zdena Slezáková

1.1 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA ORGANIZÁCIE A PERSONÁLNE OTÁZKY

Organizačné členenie

Vedenie múzea zabezpečuje riaditeľ, ktorý riadi tri odbory:

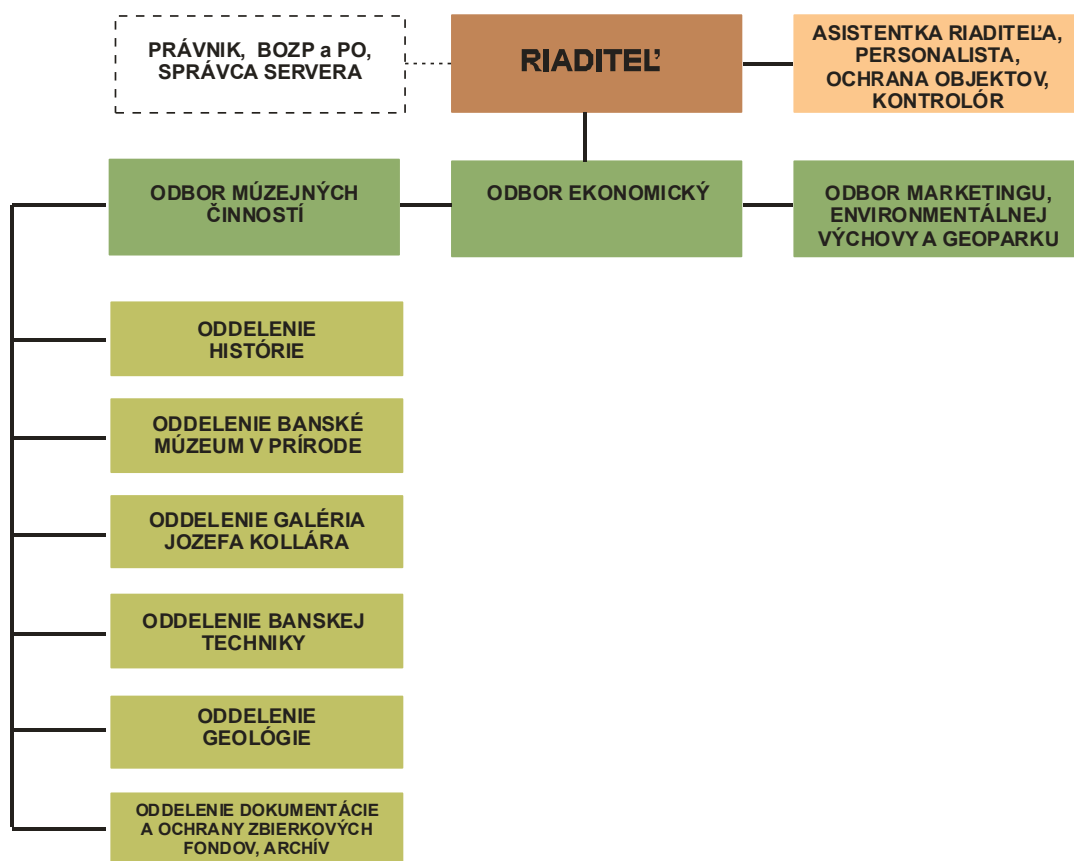
1.Odbor múzejných činností, ktorý sa člení na 7 oddelení (Oddelenie histórie, Oddelenie Banské múzeum v prírode, Oddelenie Galéria Jozefa Kollára, Oddelenie banskej techniky, Oddelenie geológie, Oddelenie dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archív, Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku,Handlová),

2.Odbor ekonomicko-investičný, s oddelením vlastnej ochrany,

3.Odbor marketingu, environmentálnej výchovy a Geoparku.

V jednotlivých oddeleniach sú začlenení zamestnanci podľa popisu ich práce. Zmena modelu riadenia múzea vyplynula z reálnych potrieb a v prípade osvedčenia bude zachovaná aj v budúcnosti.

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA MÚZEA

Systematizované pracovné miesta

Útvar	Počet
Riaditeľ múzea	1
Útvar riaditeľa	2
Odbor múzejných činností	
Oddelenie Banské múzeum v prírode	8
Oddelenie banskej techniky	6
Oddelenie geológie	4
Oddelenie histórie	8
Oddelenie Galéria Jozefa Kollára	3
Oddelenie dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archív	8
Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku	3
Odbor marketingu, environmentálnej výchovy a geoparku	9
Odbor ekonomicko-investičný	3
Oddelenie vlastnej ochrany	11

Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra	Počet
základné vzdelanie	2
stredné vzdelanie	10
úplné stredoškolské vzdelanie	33
vysokoškolské vzdelanie - I. stupeň	2
vysokoškolské vzdelanie - II. stupeň	16
vysokoškolské vzdelanie - III. stupeň	3

Veková štruktúra (so stavom k 31. 12. 2015)

Vek	Počet
20 - 30 rokov	4
31 - 40 rokov	9
41 - 50 rokov	25
51 - 60 rokov	26
nad 60 rokov	2
Spolu	66

Odborné zaradenie a priemerná mzda (so stavom k 31. 12. 2015)

Múzeum odmeňuje podľa zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zaradenie	Počet	Priemerná mzda (€)
Odborní pracovníci	11	880
Depozitári	5	619
Lektori	9	471
Personalistika, asistentka riaditeľa, riaditeľ	3	650
Ekonomika	3	686
Marketing	3	639
Informačná kancelária	1	442
Knihovník, archivár, dokumentátor	3	570
Konzervátorky	3	608
Fotograf	1	623
Strážna služba	11	455
Upratovačky, domovník	7	390
Údržba	6	460
Spolu	66	

Zhodnotenie zamestnanosti k 31.12.2015

K 31.12.2015 malo Slovenské banské múzeum 66 zamestnancov. Dve zamestnankyne na rodičovskej dovolenke. V Slovenskom banskom múzeu je systém odmeňovania – práca vo verejnom záujme.

Prijatí zamestnanci: 9

Prijatí boli 11 zamestnanci na dobu určitú : -1 pracovník vlastnej ochrany, 2 lektori Banské múzeum v prírode, 1 pracovník – údržbár, 1 pracovník – elektrikár, 1 lektor – oddelenie Galérie J. Kollára, 3 pracovníci pre novo otvorenú expozíciu v Handlovej

Uvoľnení zamestnanci: 6

Z pracovného pomeru na dobu neurčitú odišli 3 zamestnanci: , 1 pracovník – oddelenia Galérie J. Kollára - upratovačka, 1 pracovník VO, 1 pracovník – expozícia Handlová

Z pracovného pomeru na dobu určitú odišli 3 zamestnanci: 2 pracovníci - lektor Banské múzeum v prírode, 1 pracovník – ekonomické oddelenie

Náklady na mzdy zamestnancov	
Mzdy	468.434,00 EUR

Odvody	159.914,00 EUR
Dohody	20.939,00 EUR
Odstupné, odchodné	0,00 EUR
Náhrady PN	1.183,00 EUR
Sociálny fond	6.147,00 EUR

Dohody o vykonaní práce, DBŠP a DOPČ – 36: -dozorovanie v plynových kotolniciach, archeologický výskum – brigádnici v mesiacoch júl a august, lektorovanie, preklady, verejné obstarávanie, vlastná ochrana, upratovačka, údržbár,

Sociálna politika

Z nedostatku finančných prostriedkov na pokrytie lektorovania počas letnej sezóny využívalo múzeum pracovníkov z Úradu práce v Banskej Štiavnici na aktivačné činnosti dobrovoľníckej služby na základe dohody o aktivačnej činnosti a v období od 1. 4. 2015 do 31.10.2015 múzeum zamestnávalo piatich pracovníkov, na pracovné zmluvy z Úradu práce štyroch pracovníkov, ktorí vypomáhali pri lektorovaní, jedného pracovníka máme v chránenej dielni. Zamestnanci múzea sa zúčastnili nasledovných školení:

- školenie kurátorov,
- školenie v programe „Elektronický systém evidencie zbierok“

1.2 ODBOR MÚZEJNÝCH ČINNOSTÍ

Odbor múzejných činností vykonáva prostredníctvom odborných oddelení aktivity súvisiace so základnými múzejnými činnosťami definovanými Zákonom č. 38/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty. Hlavnými činnosťami odborných oddelení je starostlivosť o zbierkové predmety, akvizičná, vedecko- výskumná a prezentačná činnosť. Veľký dôraz sa kladie na sprístupňovanie zbierkového fondu v historických súvislostiach prostredníctvom stálych expozícií a výstav. V súlade s aktuálnymi trendmi múzejnej pedagogiky sa pracovníci jednotlivých odborných oddelení, v spolupráci s odborom marketingu, sústreďujú na rozširovanie a inovácie interaktívnych prehliadok. Pozitívnym výsledkom týchto aktivít je z každoročne sa zvyšujúca návštevnosť expozícií Slovenského banského múzea.

1.2.1 Oddelenie Banské múzeum v prírode

Expozícia Banské múzeum v prírode, J. K. Hella 12, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-6912971, bmp@muzeumbs.sk

Najnavštevovanejšia expozícia SBM, ktorá sa buduje od roku 1965. Skladá sa z povrchovej a podzemnej expozície, expozície lomového dobývania, expozície uhoľného baníctva, areálu starých dobývok na žile Terézia a náučnej geologickej expozície Geopark.

Ťažiskové úlohy:

- Výskum a dokumentácia baníckej práce v existujúcich banských závodoch.
- Údržba a konzervovanie banských objektov, zabezpečenie podzemných banských priestorov.
- Rekonštrukcia objektov expozície ľudovej architektúry.
- Zabezpečenie prevádzky expozície Banského múzea v prírode.

1.2.2 Oddelenie histórie

Expozícia Nový zámok, Novozámocká 22, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-6911543, etnolog@muzeumbs.sk

Pevnosť Nový zámok vybudovali v Banskej Štiavnici v rokoch 1564-1571, ako hlavnú obrannú baštu pred Turkami.

Expozícia Starý zámok, Starozámocká 12, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-694 94 72, etnolog@muzeumbs.sk

V rokoch 1546 – 1559 prestavaný farský kostol Panny Márie na protitureckú pevnosť. V roku 1900 sprístupnené prvé múzeum v Banskej Štiavnici.

Ťažiskové úlohy:

- Realizácia projektu Digitálne múzeum a dopĺňanie druhostupňových záznamov zbierkových predmetov z fondov etnológia, novšia história, staršia história a numizmatika.
- 13. medzinárodné Erbe sympóziu.
- Výstava Neobyčajné príbehy obyčajných vecí.
- Vedecko-výskumná činnosť. Témy: Banskí robotníci v Banskej Štiavnici v období socializmu, Banícke dni v Banskej Štiavnici v období 1. ČSR, Aušusnícka tradícia v montánných lokalitách Slovenska.
- Leto na Starom zámku. Víkendy a noci s historickou skupinou TORMEN a ďalšie kultúrne podujatia na zámku.
- Zabezpečenie prevádzky expozícií Starý a Nový zámok.

1.2.3 Oddelenie Galéria Jozefa Kollára

Expozícia Galéria Jozefa Kollára, Nám. sv. Trojice 8, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-6913431, galeria@muzeumbs.sk

Galéria J. Kollára sídli v troch objektoch zo 16. stor. na Nám. sv. Trojice (Jonášov, Richterov a Bošániho dom).

Ťažiskové úlohy:

- Realizácia programu „Škola v múzeu – „Živá galéria“
- Realizácia projektu Digitálne múzeum a dopĺňanie druhostupňových záznamov zbierkových predmetov z fondu umelecká história.
- Realizácia výstav:
  - Jozef Lackovič „Genius loci“ /december 2014 – február 2015/
  - Sila občianskej spoločnosti: Osud židov v Bulharsku 1940 – 1944
  - Juraj Toman a Juraj Florek „Von do mesta“ tandemový výstavný projekt reprezentantov najmladšej generácie maliarov
  - „My sa nevieme sťažovať nahlas: téma Príroda = živá učebnica“ 17. ročník prehliadky detskej a študentskej výtvarnej tvorby s environmentálnou tematikou
  - XI. Trienále malého objektu a kresby „RESET“
  - „Gwerk 120“ profilový výstavný projekt štiavnického rodáka
  - Eva B. Linhartová „Maliarske spomienky“ – profilová výstava •
- Zabezpečenie prevádzky v stálych expozíciách.

1.2.4 Oddelenie geológie

Berggericht - Mineralogická expozícia, Nám. sv. Trojice 6, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-692 05 36, mineralog@muzeumbs.sk

Berggericht, budova zo 16. stor., bývalé sídlo Banského súdu, v ktorej sídli oddelenie geológie SBM.

Ťažiskové úlohy:

- Realizovanie environmentálnych programov v rámci podujatí Škola v múzeu
- Realizácia projektu Digitálne múzeum a dopĺňanie druhostupňových záznamov zbierkových predmetov z fondu geológia.
- Projekt Interaktívne múzeum
- Zabezpečenie prevádzky Mineralogickej expozície.

1.2.5 Oddelenie banskej techniky

Kammerhof - Expozícia Baníctvo na Slovensku, Kammerhofská 2, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-694 94 18, technika@mzeumbs.sk

Kammerhof - najväčší stavebný komplex v historickom jadre Banskej Štiavnice, vznikol od 12. do 16. stor. Od roku 1598 bol sídlom Hlavného komorskogrófskeho úradu, v 70-tych rokoch 20. stor. sa stal sídlom Slovenského banského múzea.

Ťažiskové úlohy:

- Sprístupnenie expozície Baníctvo na Slovensku verejnosti.
- Realizácia projektu Digitálne múzeum, digitalizácia predmetov 3D nad 70 cm a dopĺňanie druhostupňových záznamov zbierkových predmetov z fondov.
- Aktivity programu Škola v múzeu, interaktívne prehliadky expozície.
- 13. medzinárodné Erbe sympózium.

- Zabezpečenie prevádzky expozície Baníctvo na Slovensku.

1.2.6 Oddelenie dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archív

Kammerhof, Kammerhofská 2, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č.: 0421-45-694 94 30,

archiv@muzembs.sk; dokumentacne@muzembs.sk

Oddelenie dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archív je zamerané na odborné spracovanie a ochranu zbierkových predmetov, knižničných a archívnych dokumentov.

Ťažiskové úlohy:

- Elektronické prvostupňové a druhostupňové spracovanie zbierkových predmetov v programe ESEZ 4G, budovanie informačného systému a realizácia projektu Digitálne múzeum (dopĺňanie druhostupňových záznamov zbierkových predmetov z fondov stará história a archeológia).
- Elektronické spracovanie fotodokumentačného materiálu v programe BACH - FOTOARCHIV, budovanie informačného systému
- Elektronické spracovanie knižničných dokumentov v programe KISMaSK, budovanie informačného systému
- Elektronické spracovanie archívnych dokumentov v programe BACH – PROARCHIV, budovanie informačného systému
- Fotodokumentácia zbierkových predmetov a akcií SBM
- Ošetrovanie a konzervovanie zbierkových predmetov

1.2.7 Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku, Handlová

Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku, Handlová, SNP 25, 972 51 Handlová, tel. č.:

0421-46-542 39 73, handlova@mzeumbs.sk

Ťažiskové úlohy:

- Sprístupnenie Expozície uhoľného baníctva na Slovensku verejnosti.
- Aktivity programu Škola v múzeu a environmentálne aktivity pre deti v EKODIELNIČKE.
- Zabezpečenie prevádzky Expozície uhoľného baníctva na Slovensku.

1.3 ODBOR MARKETINGU, ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY A GEOPARKU

Odbor marketingu v úzkej spolupráci s vedením múzea, odbornými pracovníkmi, komisármi výstav a expozičných celkov propaguje činnosť a všetky aktivity Slovenského banského múzea. Je v permanentnom styku s médiami, turistickými, informačnými a cestovnými kanceláriami, školskými a inými inštitúciami, kde propaguje múzejné podujatia doma aj v zahraničí. Sleduje výstavnú činnosť múzeí v SR, odporúča preberanie výstav do SBM a taktiež opačne ponúka výstavy SBM iným inštitúciám v spolupráci s odbornými pracovníkmi odboru múzejných činností. Do vybraných médií posielala príspevky o vydaných tlačovinách múzea a aktivitách v múzeu. V spolupráci s vedením múzea zostavuje ročné aj dlhodobé plány výstavnej činnosti, pripravuje dotazníky a vyhodnocuje knihy návštev múzea na zlepšenie služieb múzea širšej verejnosti. Sleduje a vyhodnocuje plán návštevnosti expozícií, výstav a kultúrnych podujatí. Rieši sťažnosti návštevníkov, vyhodnocuje a navrhuje opatrenia na ich odstránenie. Predkladá metodické a koncepcné podklady pre kvalitnejšiu prezentáciu Slovenského banského múzea navonok – tlačoviny, suveníry, kultúrne podujatia a pod. Zabezpečuje a aktívne sa zúčastňuje na podujatiach v SBM, komunikuje s organizátormi podujatí, uzatvára zmluvy a zabezpečuje prenájom priestorov SBM.

Spolupracuje s externými projektovými manažérmi a odbornými pracovníkmi múzea pri príprave a realizácii projektov z mimorozpočtových zdrojov pre SBM, týkajúcich sa najmä prezentácii a ochrany zbierkového fondu Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici.

Environmentálna výchova je o životnom prostredí a človeku v ňom, o vzájomnom ovplyvňovaní sa, vytváraní hodnôt a vzťahov. Jej cieľom je vychovať človeka schopného konať v prospech životného prostredia, v prospech budúcich generácií a zároveň aj seba. Múzeum ako verejná inštitúcia, ktorá uchováva, ochraňuje a prezentuje historické dedičstvo predchádzajúcich generácií, môže v tomto procese zohrať významnú úlohu. Cielene environmentálnu výchovu realizuje Slovenské banské múzeum od r. 1998 prostredníctvom projektu Škola v múzeu, z ktorého aktivít sa na jednotlivých odborných oddeleniach Slovenského banského múzea vyšpecifikovali viaceré programy, bližšie špecifikované v kapitole 4.5.4 Environmentálna výchova.

Geopark. Slovenské banské múzeum spolupracuje na projekte Zriadenie banskoštiavnického geoparku od roku 2000. Projekt je tematicky zameraný na tri nosné oblasti: geológiu, montanistiku a ekológiu. Po ukončení prác na záverečnej správe geologickej úlohy, v ktorej SBM vystupovalo ako subdodávateľ pri spracovaní problematiky v oblasti montanistika, banské vodohospodárske systémy a odvodňovacie dedičné štôlne, výsledkom čoho boli náučno - informačné tabule (NIT) v teréne a sprievodca po objektoch geoparku, sa inštitúcia zameriava na propagáciu projektu a jeho predstavenie verejnosti. V Bergergerichte je od roku 2003 zriadené Informačné centrum geopark, ktoré sa v roku 2007 zlúčilo s Mestskou informačnou a turistickou kanceláriou. Vznikol tak jeden komplexný východiskový informačný bod pre návštevníkov, ktorého cieľom je: - poskytovanie informácií v jazyku slovenskom, anglickom a nemeckom, predaj vstupeniek do expozícií a na výstavy odd. geológie a galérie Jozefa Kollára. zabezpečovanie vstupov do štôlne Glanzenberg. zabezpečenie sprievodcovskej služby po meste, turistických chodníkoch, náučných expozíciách, poskytovanie turistických informácií o meste a okolí, kultúrnych, spoločenských a vedeckých podujatí, služieb (fax, kopírovanie, internet, parkovacie karty, kolký), predaj propagačných materiálov suvenírov, poskytovanie informačných materiálov o projekte, expozíciách vo viacerých jazykových mutáciách. Pre základné školy a gymnáziá sa pokračuje v zhotovovaní vzorkovníkov hornín, minerálov a Mohsovej stupnice tvrdosti, určených ako školská učebná pomôcka na hodiny prírodopisu a biológie na ZŠ a gymnáziách.

Slovenské banské múzeum sa spolu s ďalšími organizáciami v rámci mesta zapojilo do iniciatívy týkajúcej sa ďalšej budúcnosti projektu Geopark. Uskutočnili sa v viaceré pracovné stretnutia, ktorých cieľom bolo určenie si spoločnej myšlienky a cieľa. Hlavnou úlohou bude zastrešenie projektu a správcovstvo už vybudovaných trás a expozícií, zaradenie do medzinárodnej siete geoparkov, budovanie ďalších náučných chodníkov, vydávanie propagačných materiálov.

Expozícia Dedičná štôľňa Glanzenberg, Kammerhofska ulica, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č. 0421-45-692 05 35, infobs@muzeumbs.sk

Dedičná odvodňovacia štôľňa Glanzenberg, jedna z najstarších v regióne, prechádza popod centrum mesta. Štôľňu preslávili cisárske návštevy v minulosti a významných osobností súčasnosti.

Ťažiskové úlohy:

- Prezentácia štôlne ako objektu Geoparku s dôrazom na banícku históriu
- Slávnostné fárание významných osobností
- Sprievodcovské služby v štôľni Glanzenberg
- Poskytovanie informácií turistom a odbornej verejnosti

Informačné centrum a Náučno – propagačná expozícia Geopark, 969 01 Banská Štiavnica, tel. č. 0421-45-692 05 35, infobs@muzeumbs.sk

Ťažiskové úlohy:

- Poskytovanie informácií projektu Geopark a expozícií SBM laickej a odbornej verejnosti
- Sprievodcovské služby: v štôlni Glanzenberg, po náučných trasách, expozíciách a objektoch Geoparku
- Predaj propagačných materiálov, suvenírov, máp, poskytovanie informačných materiálov
- Prezentovanie objektov a náučných trás Geoparku a baníckej histórie

1.4 ODBOR EKONOMICKÝ

Odbor ekonomický zabezpečuje nasledujúce úlohy: úlohy súhrnného plánu, rozpočtu a rozborovú činnosť; vedenie finančného a mzdového účtovníctva; vedie štatistiku a operatívnu evidenciu; správu a ochranu majetku múzea; realizuje periodické inventarizácie majetku múzea; majetkovo-právne usporiadanie nehnuteľností majetku múzea; úlohy v mzdovej oblasti a odmeňovaní; materiálno-technické zásobovanie všetkých organizačných útvarov múzea skladového hospodárstva, vrátane publikácií múzea; vedie evidenciu a likvidáciu cestovných príkazov; vystavovanie faktúr; nákup investičného hmotného majetku; sledovanie spotreby elektrickej energie, plynu a palív; zodpovedá a vedie agendu autodopravy múzea, sústreďuje požiadavky na automobilovú dopravu, vystavuje príkazy na pracovné cesty zamestnancom múzea, zostavuje plány použitia motorových vozidiel vrátane sledovania ubehnutých kilometrov a spotreby pohonných hmôt, vybavuje požiadavky vodiča na nákup materiálov a súčiastok pre automobilovú prevádzku; vedenie pokladne; vedie evidenciu nájomného a pripravuje zmluvy s inými právnickými a fyzickými osobami. So súhlasom riaditeľa vydáva zásadné pokyny múzea v odbore hospodárskej prevádzky, plánovania, v mzdovej oblasti, majetkovej evidencie a pod. v rámci platných predpisov.

2 POSLANIE A STREDNODOBÝ VÝHLAD ORGANIZÁCIE

2.1 PRIORITY A ŤAŽISKOVÉ ÚLOHY

Hlavné činnosti Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici:

- a) múzeum získava predmety kultúrnej hodnoty ako zbierkové predmety, odborne spravuje a vedecky skúma a prezentuje zbierkové predmety a dokumenty o vývine baníctva, tiež z oblasti mineralógie, geológie. Múzeum je špecializovaná inštitúcia s celoslovenskou pôsobnosťou.,
- b) múzeum dokumentuje históriu Banskej Štiavnice a jej okolia ako významného centra baníctva v minulosti,
- c) plní funkciu metodického centra v oblasti histórie, dokumentácie a prezentácie baníctva, mineralógie a geológie,
- d) vedie v elektronickej podobe centrálnu evidenciu zbierkových predmetov múzeí zapísaných v registri, vybrané údaje z centrálnej evidencie zbierkových predmetov v elektronickej podobe sprístupňuje verejnosti,
- e) odborne spravuje a sprístupňuje zbierky v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- f) prostredníctvom edičnej, vydavateľskej, propagačnej a popularizačnej činnosti zverejňuje výsledky odbornej práce,
- g) rieši vlastné výskumné úlohy a podieľa sa na vedeckovýskumnej práci iných inštitúcií,
- h) umožňuje štúdium vo svojich zbierkach, v dokumentácii, v archíve a knižnici v rámci vedecko - výskumnej činnosti odborníkov iných inštitúcií,
- i) sprístupňuje zbierky a výsledky svojej činnosti formou dlhodobých alebo krátkodobých výstav a expozícií,
- j) umožňuje vystavovať iným inštitúciám a súkromným osobám vo svojich výstavných priestoroch,
- k) buduje odbornú knižnicu, dokumentáciu a archív, ktoré tvoria primárnu bázu pre jeho odbornú činnosť,
- l) vykonáva lektorskú činnosť v expozíciách a na výstavách,
- m) poskytuje odborné konzultácie v súlade so svojim zameraním,
- n) podieľa sa na environmentálnej výchove aj mimo priestorov múzea (predškolské zariadenia, školy, kultúrne inštitúcie a iné),
- o) zabezpečuje predaj edičných a propagačných materiálov,
- p) poskytuje reklamné a propagačné služby pre iné subjekty a výnosy z nich využíva na svoj rozvoj,
- q) organizuje alebo napomáha činnosti združení občanov, spolkov, krúžkov, vedeckých spoločností a iných právnických alebo fyzických osôb, ktorých činnosť súvisí s poslaním múzea.

Podľa Plánu hlavných úloh Slovenského banského múzea na rok 2015 boli medzi prioritné úlohy zaradené nasledovné akcie:

- a) Národný program záchrany a transformácie starých banských diel na objekty cestovného ruchu (participácia na aktivitách Slovenskej železnej cesty, Slovenskej banskej cesty),
- b) činnosť Banskoštiavnického geoparku (prezentácia náučných geologických chodníkov, náučnej posterovej expozície, náučnej geologickej expozície v Banskom múzeu v prírode a dedičnej odvodňovacej štôlne Glanzenberg),
- c) archeologický výskum pravekého a stredovekého baníctva na Slovensku (v rámci tejto úlohy sa realizovali záchranné archeologické výskumy v regióne Banská Štiavnica vyplývajúce zo zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov. O výsledku archeologického výskumu boli spracované štúdie a prednášky. Pokračovala Realizácia

archeologického výskumu lokality Glanzenberg v Banskej Štiavnici, v spolupráci s občianskym združením Kruh, mestom Banská Štiavnica a Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica múzeom realizovalo náučný chodník po tejto lokalite.),

d) odborné, vedecké, materiálové štúdie k hospodárskym, výtvarným, kultúrnym a etnografickým dejinám Banskej Štiavnice a banských miest Slovenska (v rámci tejto úlohy sa realizoval výskum fondov múzea a následne boli spracované štúdie zamerané na témy:

-príspevky na 13. ERBE SYMPOSIUM.

-Dejiny knižnej kultúry Banskej Štiavnice. (Bibliografia banskoštiavnických kníhtlačiarov, dejiny knižníc v banskoštiavnickom okrese, pasportizácia historických knižničných fondov SBM, štúdia o živote a pôsobení prvého banskoštiavnického kníhtlačiaru Jána Františka Sulcera.

- Štúdie: Archív Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici, Epigrafické sepulkrálné pamiatky v zbierkovom fonde SBM v Banskej Štiavnici, Ján Brezník – pedagóg bývalého Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici: 200. výročie narodenia Jána Brezníka, Zbierkotvorná, dokumentačná, archivačná a konzervačno-reštaurátorská činnosť SBM v rokoch 2014-2015.

- Banícke dni v Banskej Štiavnici v období 1. ČSR (štúdia o oslavách baníckych dní 1. ČSR)

- Deň baníkov-transformácia sviatku a spôsoby slávenia po roku 1945),

e) v rámci expozičnej a výstavnej činnosti bola pozornosť sústredená na: Inováciu expozičných celkov a inštaláciu nových expozičných celkov SBM (úloha bola zameraná na dobudovanie, doplnenie a zatraktívnenie stávajúcich expozícií múzea:

- Expozícia Uhoľné baníctvo na Slovensku, v Handlovej, bola pre verejnosť sprístupnená v apríli 2015. Súčasne s prevádzkou v expozícii, začali aktivity Školy v múzeu a environmentálnej výchovy v EKODIELNIČKE

- Mineralogická expozícia, doplnenie a zatraktívnenie stálej expozície. Rozšírenie o časti všeobecnej mineralógie, Bádateľne mineralógie a interaktívne prvky.

V roku 2015 SBM pripravilo 10 výstav.,

f) zvýšená pozornosť bola taktiež venovaná prezentácii a popularizácii SBM formou tradičných podujatí, environmentálnemu vzdelávaniu a propagácii SBM,

g) v rámci monitoringu, informatiky a dokumentácii zbierok boli medzi prioritné úlohy zaradené:

-konzervovanie a reštaurovanie zbierkových predmetov,

-prvostupňové elektronické spracovanie zbierok získaných v roku 2015,

-druhostupňové spracovanie zbierok r. 2014 a budovanie informačného systému zbierkových predmetov SBM,

-kúpa zbierkových predmetov,

-práce v rámci projektu Digitálne múzeum,

h) do investičných akcií SBM boli zaradené prioritné úlohy:

-zriadenie novej expozície „Expozícia uhoľného baníctva na Slovensku“ v Handlovej, úloha z uznesenia vlády SR č. 266/2008,

-rekonštrukcia objektov Prachárne a Starého zámku (administratívne práce – realizácia verejného obstarávania),

-rekonštrukcia stiech objektov múzea

i) participácia na celoslovenských výstavách: Kamenár v Trenčíne, Zväz múzeí SR

j) v rámci edičnej činnosti medzi prioritné úlohy patrilo vydanie viacerých propagačných materiálov a publikácií (edičná úprava zborníkov a zadanie na grafickú úpravu, do tlače: Zborník SBM, roč.25, Banskóštiavnické nárečie).

2.2 ČINNOSTI ORGANIZÁCIE PODĽA POŽIADAVIEK ÚSTREDNÉHO ORGÁNU

Slovenské banské múzeum (ďalej len „múzeum“) na základe svojej zriaďovacej listiny plní funkciu celoslovenského špecializovaného múzea, ktoré cieľavedome zhromažďuje, ochraňuje, vedecky a odborne spracováva, využíva a sprístupňuje hmotné dokumenty so vzťahom ku komplexnej dokumentácii vývoja baníctva, príbuzných banských odborov, geológie, ochrany nerastov, vývoja banských miest a oblastí na Slovensku. Zároveň sa riadi zákonom č. 38/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 38/2014 Z. z.“). Múzeum sprístupňuje verejnosti vlastné zbierkové predmety, fotodokumentačný materiál, archívne materiály i vlastné videozáznamy formou expozícií, výstav, prednáškovej činnosti a možnosťou štúdia v depozitárnych priestoroch a v priestoroch knižnice a archívu.

2.3 POPIS VÝSTUPOV ORGANIZÁCIE POSKYTNUTÝCH INÝM UŽÍVATEĽOM

Organizácia poskytuje metodickú pomoc špecializovaným organizáciám, školám a širokej verejnosti v oblasti histórie, dokumentácie a prezentácie baníctva, mineralógie, geológie a ďalších vedných odborov súvisiacich s činnosťou múzea. Múzeum taktiež poskytuje ucelený systém vzdelávania a environmentálnej výchovy formou výchovno-vzdelávacích programov pre verejnosť.

a) ústredné orgány:

Múzeum na základe svojej zriaďovacej listiny plní funkciu celoslovenského špecializovaného múzea. Cieľavedome zhromažďuje, ochraňuje, vedecky a odborne spracováva, využíva a sprístupňuje hmotné dokumenty so vzťahom ku komplexnej dokumentácii vývoja baníctva, príbuzných banských odborov, geológie, ochrany nerastov, vývoja banských miest a oblastí na Slovensku. Riadi sa zákonom č. 38/2014 Z. z. a vo svojej činnosti aktívne uplatňuje Stratégiu rozvoja múzeí a galérií v Slovenskej republike.

Múzeum plní programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky z roku 2012 tým, že v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a environmentálnej politiky sa sústreďuje hlavne na rozvoj školskej i mimoškolskej výchovy a vzdelávania, environmentalistiky, environmentálnej regionalizácie, etiky, osvetu, propagácie a environmentálne prospešných aktivít mládeže a občanov.

Múzeum organizovalo podujatia spojené s cyklom prednášok a besied k významným výročiam: Svetový deň vody, Svetový deň Zeme, Medzinárodný deň múzeí, Svetový deň životného prostredia, Dni európskeho kultúrneho dedičstva, Týždeň vedy a techniky.

b) ostatné organizácie verejnej správy:

Múzeum poskytuje informačné služby organizáciám verejnej správy v nasledovných oblastiach:

- informácie o pripravovaných podujatiach organizovaných múzeom do rozhlasového, televízneho vysielania a pre tlač,
- informácie o podujatiach múzea,
- informácie o zbierkach,
- informácie o archívnych dokumentoch,
- informácie v rámci poskytovania informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám,
- pre rôzne typy škôl (materské škôlky, základné školy, stredné školy a špeciálne školy) zabezpečuje besedy, prednášky, vedomostné kvízy, premietanie filmov s environmentálnou tematikou, organizuje ponuku programov environmentálnej výchovy pre školy prostredníctvom projektu „Škola v múzeu“:

-Tvorivé dielne (Hráme sa na remeselníkov, Letná škola v múzeu), -okresná súťaž „Poznaj a chráň“, Čo nám tu zanechalo baníctvo, Živá galéria.

c)široká verejnosť:

Múzeum poskytlo širokej verejnosti hlavne nasledujúce služby:

- prehliadku ôsmich stálych expozícií: Banské múzeum v prírode, Starý zámok, Nový zámok, Berggericht - Mineralogická expozícia, Dedičná odvodňovacia štôlna Glanzenberg, Galéria Jozefa Kollára, Kammerhof - Baníctvo na Slovensku, Cesta uhlia – Uhoľné baníctvo na Slovensku, Handlová
- prehliadku dočasných výstav vo svojich výstavných priestoroch (Berggericht, Galéria Jozefa Kollára, Starý zámok),
- organizovanie výstav: -Miloš Greisel-Podzemie Spiša a opáľové bane vo fotografiách Miloša Greisela, (Ne)zabudnutí aušusníci, Jozef Lackovič-Genius loci, Sila občianskej spoločnosti:Osud Židov v Bulharsku v 1940-1944, Juraj Florek/Juraj Toman-Von do mesta, My sa nevieme sťažovať nahlas, Farba a lesk štiavnických minerálov. Krajina v obrazoch Ľubomíra Tyčiaka, RESET 2015/XI.Trienále malého objektu a kresby, K dejinám drôtených lán, GWERK 120, Nezabudnutí aušusníci, Neobyčajné príbehy obyčajných vecí,
- spoluorganizovanie festivalov: Festival kumštu remesla a zábavy, Festival peknej hudby, Festival Cap á Í Est, Zimomravenie, Zvuk for Štiavnica
- spoluorganizovanie nočných prehliadok: Noc na Starom zámku,
- organizovanie iných kultúrno-spoločenských podujatí: Rozlúčka so školským rokom, Stretnutie generácií, Vianočný jarmok,
- spoluorganizovanie iných kultúrno-spoločenských podujatí: Netradičné víkendy na Starom zámku, Salamandrové dni,
- organizovanie konferencií a seminárov (medzinárodná konferencia 13. medzinárodné ERBE sympóziu)
- prevádzku informačného centra (zabezpečenie sprevádzania v Glanzenberg štôlni, informácie o expozíciách múzea, Slovenskej banskej cesty, Slovenskej železnej cesty, zabezpečenie sprevádzania turistov a cielených skupín po Geoparku Banská Štiavnica, mesta Banská Štiavnica a okolí),
- predaj suvenírov prostredníctvom predajných priestorov v expozíciách a predajni suvenírov v informačnom centre,
- krátkodobý prenájom priestorov zväčša pre jednorazové spoločenské akcie alebo akcie rôznych firiem, resp. svadby,
- dlhodobý prenájom priestorov pre podnikateľské subjekty.

Múzeum taktiež sprístupňuje verejnosti vlastné zbierkové predmety, fotodokumentačný materiál, archívne materiály i vlastné videozáznamy formou expozícií, výstav, prednáškovej činnosti a možnosťou štúdia v depozitárnych priestoroch a v priestoroch knižnice a archívu.

Výsledky odbornej činnosti múzea využívajú aj všetky druhy školských zariadení, múzeá, galérie a vedecko-výskumné inštitúcie. Široká verejnosť využíva knižnicu a archív múzea, kde môže študovať pramenné materiály z rôznych oblastí (prírodoveda, technika, história, umenie a iné).

Múzeum od roku 1998 realizuje projekt „Škola v múzeu“, ktorého hlavnou snahou je uchovávať hmotné a duchovné dedičstvo a prezentovať ho netradičnou formou predovšetkým mladej generácii. V rámci aktivít projektu je k dispozícii aj ponuka výjazdových výchovno-vzdelávacích projektov po školských a kultúrnych zariadeniach širšieho regiónu.

Múzeum využíva atraktívne priestory (Starý zámok, Nový zámok, štôlna, galéria) pre spoluorganizovanie festivalov a kultúrnych podujatí v meste pre domácu a zahraničnú verejnosť. Je

aktívnym členom Združenia turizmu Banská Štiavnica a Oblastnej organizácie cestovného ruchu Región Banská Štiavnica.

Múzeum bolo prizvané ako partner do projektu Digitálne múzeum z Európskych štrukturálnych fondov, ktorého garantom je Múzeum Slovenského národného povstania v Banskej Bystrici. Jedná sa o najväčší projekt, ktorý doteraz múzeá na Slovensku realizovali. Slovenské banské múzeum pripravilo do projektu 7 507 zbierkových predmetov a digitalizácia sa začala na jar v roku 2013. V roku 2015 prebiehala záverečná fáza projektu Digitálne múzeum, digitalizovali sa zbierky nad 70 cm, neprenosné zbierkové predmety umiestnené v Banskom múzeu v prírode. Niektoré predmety bolo potrebné opätovne digitalizovať a na tento účel boli prevezené do Digitalizačného centra v Banskej Bystrici a do Bratislavy. Celkove bolo od roku 2013 zdigitalizovaných 7440 predmetov. Pôvodný počet sa znížil, pretože používané technológie neboli vhodné do podzemných priestorov, alebo bola digitalizácia príliš komplikovaná. V roku 2015 bolo zosnímaných 137 3D predmetov nad 70 cm. 37 3D predmetov do 70 cm, z 3D predmetov do A3 2 ks a nad A3 2 ks.

2.4 STREDNODOBÝ VÝHLAD

Múzeum svoj strednodobý výhľad zameriava v zmysle zriaďovacej listiny, podľa ktorej plní funkciu celoslovenského špecializovaného múzea s cieľom zhromažďovania, ochrany, vedeckom a odbornom spracovávaní, využívaní a sprístupňovaní predmetov kultúrnej hodnoty ako zbierkových predmetov so vzťahom ku komplexnej dokumentácii vývoja baníctva, príbuzných banských odborov, geológie, ochrany nerastov, vývoja banských miest a oblastí na Slovensku a zároveň sa riadi zákonom č. 38/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty. Múzeum bude taktiež pokračovať v sprístupňovaní verejnosti vlastných zbierkových predmetov, fotodokumentačného materiálu a archívnych materiálov. Taktiež umožní štúdiám v depozitároch, v priestoroch knižnice a archívu odbornej verejnosti.

Za účelom splnenia týchto činností múzeum vypracovalo Plán hlavných úloh Slovenského banského múzea na rok 2016, ktorý vychádza z programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012 - 2016 s tým, že v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a environmentálnej politiky sa sústreďuje hlavne na rozvoj školskej i mimoškolskej výchovy a vzdelávania, environmentalistiky, environmentálnej regionalizácie, etiky, osvetu, propagácie a environmentálne prospešných aktivít mládeže a občanov. Plán hlavných úloh obsahuje 37 úloh, z ktorých je 18 úloh prioritných. Gestorom úloh za Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je Sekcia geológie a prírodných zdrojov.

Pri vypracovaní plánu hlavných úloh a kalkulácii nákladov sa vychádzalo z objemu finančných prostriedkov pridelených múzeu z rozpočtu kapitoly Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky na rok 2016 vo výške 918 784 €. Ďalej sa pri vypracovaní plánu hlavných úloh vychádzalo z predpokladaného objemu finančných prostriedkov, ktoré sa získajú z iných zdrojov vo výške 362 500 € (250 000 € z vlastných zdrojov, 110 000 € z projektov a ostatné 2 500 €). Pri započítaní finančných prostriedkov pridelených múzeu z rozpočtu kapitoly Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky a z iných zdrojov je celková suma 1 281 284 €.

Múzeum ako príspevková organizácia kladie vo svojej činnosti veľký dôraz aj na využívanie mimorozpočtových zdrojov prostredníctvom rôznych projektov. Na rok 2016 podalo žiadosti o podporu dvoch projektov z Environmentálneho fondu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky v celkovej výške 107 341 €. Na organizovanie kultúrnych akcií v múzeu sa podali projekty Vyššiemu územnému celku Banská Bystrica vo výške 5 000 € a Mestu Banská Štiavnica vo výške 3 380 €.

Múzeum chce vytvoriť aj expozíciu Baníckej ľudovej architektúry, má k dispozícii štyri banícke domy z rôznych lokalít Slovenska – Ľubietovej, Nižnej Boce, Smolníka a Banskej Štiavnice. Banícke domy sa dobovo zariadia a budú prezentovať život ale aj zručnosť obyvateľov jednotlivých baníckych lokalít Slovenska.

2.5 DEFINÍCIA PARAMETROV OBJEDNÁVANÝCH ČINNOSTÍ

Slovenské banské múzeum poskytuje nasledujúce služby:

- a) prehliadka ôsmich stálych expozícií (Banské múzeum v prírode, Kammerhof – Baníctvo na Slovensku, Starý zámok, Nový zámok, Berggericht - Mineralogická expozícia, Dedičná štôľňa Glanzenberg, Galéria Jozefa Kollára, Cesta uhlia – Uhoľná baníctvo na Slovensku v Handlovej),
- b) prehliadka dočasných výstav v štyroch výstavných priestoroch (Berggericht, Galéria Jozefa Kollára, Starý zámok, Kammerhof),
- c) organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí, festivalov, nočných prehliadok a iných podujatí,
- d) prevádzka Informačného centra Banská Štiavnica a sprevádzanie turistov a cieľených skupín návštevníkov odborníkov po meste a okolí,
- e) krátkodobý prenájom priestorov zväčša pre jednorázové akcie (firemné akcie, svadby),
- f) dlhodobý prenájom priestorov (pre podnikateľské subjekty),
- g) predaj suvenírov v predajných priestoroch expozícií a Informačného centra,
- h) organizovanie ponuky programov environmentálnej výchovy pre školy v rámci projektu Škola v múzeu.

Informačná služba bola poskytovaná v týchto oblastiach:

- a) informácie o pripravovaných podujatiach organizovaných múzeom do rozhlasového, televízneho vysielania i do tlače zabezpečuje Odbor marketingu a environmentálnej výchovy a Geoparku,
- b) informácie o podujatiach múzea sú pravidelne poskytované Informačnému centru Banská Štiavnica, médiám, školám a školským zariadeniam, múzeám, galériám, vybraným rekreačným zariadeniam a kanceláriám cestovného ruchu, špecializovaným organizáciám, spolkom,
- c) informácie o zbierkach na základe povolenia štúdia v depozitárnych priestoroch,
- d) informácie o archívnych dokumentoch,
- e) informácie v rámci poskytovania informácií podľa zákona NR SR č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám

2.6 SPÔSOB FINANCOVANIA ŤAŽISKOVÝCH ČINNOSTÍ

Všetky vykonávané činnosti sú zahrnuté v rozpočte organizácie a ich financovanie je zabezpečené príspevkom na činnosť a vlastnými príjmami.

2.7 SPÔSOB VYUŽITIA OSTATNÝCH PRÍJMOV ORGANIZÁCIE

Všetky tržby, vrátane tržieb za nájomné a vstupné sú zahrnuté v rozpočte organizácie a sú použité na prevádzku múzea v rámci hlavnej činnosti v súlade so Štatútom.

3 CHARAKTERISTIKA KONTRAKTU ORGANIZÁCIE S ÚSTREDNÝM ORGÁNOM A JEHO PLNENIE

Organizácia nemá uzavretý kontrakt s ústredným orgánom.

4 ČINNOSŤ ORGANIZÁCIE

4.1 ZBIERKOTVORNÁ, DOKUMENTAČNÁ, ARCHIVAČNÁ, KONZERVÁTORSKO – REŠTAURÁTORSKÁ ČINNOSŤ

4.1.1 Budovanie zbierkového fondu

Budovanie zbierkového fondu: Do centrálnej prírastkovej knihy v roku 2015 bolo zaevidovaných 176 prírastkových čísel v počte 333 ks zbierok.

Akvizičná činnosť v roku 2015.

			Výskum, zber, nález		Kúpa		Dar		Prevod	
Fond	Pr.č.	Ks	Pr.č.	ks	Pr.č.	ks	Pr.č.	ks	Pr.č.	Ks
A <i>(archeológia)</i>	36	36	36	36	-	-	-	-	-	-
SH (staršia história)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NH (novšia história)	73	88	15	15	13	13	45	60	-	-
E (etnografia)	44	170	-	-	12	28	32	142	-	-
UH (umelecká história)	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-
NUM (numizmatika)	10	12	-	-	-	-	10	12	-	-
T (technika)	6	18	1	1	-	-	5	17	-	-
HH (hudobná história)	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
Iné spoločenské vedy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
G (geológia)	4	6	-	-	-	-	4	6	-	-
Negatívy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Spolu:	176	333	52	52	25	41	99	240	-	-

Nákupná komisia zasadala v roku 2015 3-krát. Nákup zbierok sa uskutočnil za 260,- €

Zbierky získané v roku 2015 boli spracované prvostupňovo v programe ESEZ 4G. V centrálnom informačnom systéme ESEZ 4G bolo zaevidovaných v prvostupňovej evidencii 277 záznamov, v druhostupňovej evidencii bolo zaevidovaných 1486 záznamov, počet záznamov s obrázkami 1309 a počet priložených obrázkov 1414 ks.

Celkom v programe ESEZ 4G je evidovaných v prvostupňovej evidencii 24119 záznamov, v druhostupňovej evidencii celkom 23057 záznamov, počet záznamov s obrázkami celkom 11059 a celkový počet priložených obrázkov 12351.

Na oddelení dokumentácie a ochrany zbierkových fondov sa zaevidoval a katalogizoval nasledovný informačný materiál :

-CD – 19 ks, DVD - 19 ks, Protokoly z reštaurovania – 3 ks, Nálezové správy z výskumov – 6 ks, Scenáre, libretá, ideový zámer – 5 ks, Vedecko-výskumná činnosť: štúdie, publikačná činnosť – 162 ks služobné cesty: domáce – 77 ks, zahraničné – 1 ks, ktorej sa zúčastnil Dr. Labuda J. CSc.

Do evidencie „Zmluvy o výpožičke“ bolo zaevidovaných 23 zmlúv s rôznymi organizáciami, ktoré si vypožičali 276 ks zbierkových predmetov na rôzne výstavy a iné prezentačné účely. Na digitalizáciu zbierok bolo v roku 2015 vypožičaných celkovo zbierkových predmetov: 2 D do A3 – 2 ks, 2D nad A3 – 2 ks, do 70 cm – 37 ks, nad 70 cm – 137 ks = spolu 178 ks.

SBM si vypožičali na svoju výstavnú a expozičnú činnosť od 17 organizácií a súkromných osôb v počte 226 ks predmetov.

Dohôd o publikovaní, fotografovaní a filmovaní bolo vyhotovených 27.

Podľa Plánu hlavných úloh SBM prebiehali revízie zbierkových fondov: archeológia a staršia história, prebiehali v mesiacoch január – december 2015.

4.1.2 Fotoarchív

V informačnom systéme Bach bolo k 31.12.2015 zapísaných celkovo negatívov: 89780 ks a 2344 ks diapozitívov, v roku 2015 bolo zapísaných 7350 ks záznamov.

Vo fotoarchíve je evidovaných celkom 46844 ks negatívov zbierok a 61318 ks nezbierkových negatívov (výstavy, semináre, kultúrne a spoločenské akcie, výskumy, atď...), diapozitívov je evidovaných celkovo 2344 ks.

4.1.3 Fotodielňa

Digitálne bolo vyhotovených celkovo 8065 záberov. Z toho nafotených zbierok 3094 záberov, nezbierkových záberov bolo vyhotovených 4971, z toho akcie - semináre a výstavy: 4059 záberov.

Vyhotovenie pozitívov: 9x13cm 10 ks, 13x18cm 32 ks, spolu 42 ks.

4.1.4 Knižnica

Prírastky v knižnici v roku 2015:

-knihy : 53 kusov v cene : 330,90 €, z toho – kúpa : 6 ks v cene : 15,90€, výmena : 1 ks v cene : 5,00 €, darom: 46 ks v cene : 310,00 €,

-periodiká : 19 kusov cene : 147,12 €, z toho – kúpa : 1 ks v cene : 8,30 €, výmena : 4 ks v cene : 17,00 €, darom : 14 ks v cene : 121,82 €,

-prírastky v roku 2015 spolu : 72 ks v cene : 478,02 €, z toho - kúpa : 7 ks v cene : 24,20 €, výmena : 5 ks v cene : 22,00 €, darom : 60 ks v cene : 431,82 €

Čistý nákup v roku 2015: 24,20 €

Celkový počet knižných jednotiek vo fonde knižnice SBM k 31.12. 2015 – 22 973 kusov v hodnote 24 062,94 € .

Výpožičná služba: výpožičky prezenčné: 186 ks (z toho periodiká 116 ks), výpožičky absenčné: 329 ks MVS: 6 ks

Výpožičky v roku 2015 celkom: 521 ks

Počet čitateľov: 95

Katalogizácia kníh z fondu knižnice v KIS MaSK: v počte 2373 kusov

Revízia knižničného fondu – časopisy – Stará knižnica, Nová knižnica, Starý zámok: v počte 4000 kusov, prebiehala v mesiacoch január – december 2015.

4.1.5 Archív a registratúrne stredisko

Archív:

- vyhľadávanie v archíve – 16
- výpožičky z archívu – 3 (1 prezenčná) + 1 bádateľ externý
- založenie vrátených výpožičiek
- konzultácie a štúdium materiálov k spracovávaniu archívnych dokumentov, metodickému pokynu k spracovaniu archívnych fondov
- dokončenie spracovania a vypracovanie inventárneho zoznamu archívneho fondu - Eugen Kladvík
- spracovanie (triediace práce) archívneho fondu - Milan Hock

Registratúrne stredisko:

- vyhľadávanie v RS – 25
- výpožičky – 4 (prezenčné) + 1 externá
- založenie vrátených výpožičiek
- príprava a ukončenie vyraďovacieho konania pre RZ do r. 2009 a ÚD 2004
- vyraďovanie registratúrnych záznamov z r. 2010 a staršie roky
- prevzatie RZ z r. 2012 a staršie roky do RS z oddelení múzea
- ukladanie registratúrnych materiálov v registratúrnom stredisku

4.1.6 Konzervátorsko-reštaurátorské práce

Priebežné konzervovanie, prekonzervovanie a reštaurovanie zbierkových predmetov v expozíciách a depozitoch SBM:

- konzervované: 669 ks, ošetrené: 317 ks, spolu: 986 ks

4.2 VEDECKO-VÝSKUMNÁ ČINNOSŤ VYPLÝVAJÚCA Z PLÁNU HLAVNÝCH ÚLOH 2015

Názov: Národný program záchrany a transformácie banských diel na objekty cest. ruchu

Riešiteľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc., Ing. Peter Zorvan, PhD., Ing. Ondrej Michna

Výstup: Slovenské banské múzeum je od roku 2005 spoluriešiteľom Národného programu záchrany a transformácie starých banských diel na objekty cestovného ruchu (program Slovenská banská cesta). SBM úzko spolupracuje so Združením baníckych spolkov a cechov Slovenska, Ústavom podnikania a cestovného ruchu Fakulty BERG TU Košice, Rudnými baňami, š. p. Banská Bystrica, Ústavom vedy a výskumu UMB Banská Bystrica. Od roku 2008 SBM prevádzkuje Centrálnu informačnú kanceláriu Slovenskej banskej cesty v priestoroch informačného strediska, SBM je zároveň odborným garantom úlohy. SBM je členom združenia Slovenská železná cesta, ktorá je súčasťou Stredoeurópskej železnej cesty (MEES). Spolupráca pri spracovaní databázy objektov Slovenskej železnej cesty, spracovaní návrhu spoločnej web stránky projektu.

Názov: Zriadenie banskoštiavnického Geoparku

Riešiteľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc. Ing. Peter Zorvan, PhD., Ing. Lubomír Lužina

Výstup: V roku 2015 sa pokračovalo v riešení prioritnej úlohy Zriadenie banskoštiavnického Geoparku v spolupráci s rezortnými inštitúciami MŽP SR a Mestom Banská Štiavnica, tiež Združením Región Sitno. SBM sa sústredilo hlavne na prezentáciu náučných geologických chodníkov v IC a náučnej geologickej expozície v Banskom múzeu v prírode, tiež na prevádzku Informačného centra a expozície Dedičnej štôlne Glanzenberg. SBM sa zúčastňovalo stretnutí pracovnej skupiny, ktorej cieľom je ďalšie fungovanie a snahy o zaradenie do medzinárodnej siete geoparkov.

Názov: Archeologický výskum pravekého a stredovekého baníctva na Slovensku

Výskum lokality Staré mesto (Glanzenberg) v Banskej Štiavnici

Riešiteľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc.

Výstup: V rámci tejto úlohy sa realizovali záchranné archeologické výskumy najmä v regióne Banská Štiavnica, vyplývajúce zo zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (B. Štiavnica – Dominikánsky kostol, B. Štiavnica – Hotel Erb, B. Štiavnica Ul. Kmeťova 4, Štiavnické Bane – Bašta, Kremnica – škola). O výsledku archeologického výskumu boli spracované štúdie a prednášky. Pokračovala realizácia ťažiskového archeologického výskumu lokality Glanzenberg v Banskej Štiavnici, v spolupráci s o. z. Kruh, mestom Banská Štiavnica a MK SR.

Archeológ múzea je členom Archeologickej rady pri MK SR, v roku 2015 posudzoval projekty a diplomové a dizertačné práce AÚ SAV Nitra, UK Praha a SAV Bratislava. V septembri 2015 absolvoval študijnú cestu po archeologických lokalitách a banských múzeách Rakúska a prezentoval tam výsledky výskumov v Banskej Štiavnici.

Odborné, vedecké a materiálové štúdie k hospodárskym, výtvarným, kultúrnym a etnografickým dejinám Banskej Štiavnice a banských miest Slovenska

Názov: Archív Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: štúdia

Informatívna štúdia o archíve SBM a charakteristike jednotlivých archívnych fondov Slovenského banského archívu. V Archíve SBM je evidovaných 12 archívnych fondov. Sú to archívne fondy z činnosti právnych predchodcov SBM a to: Mestské múzeum (1900-1953), Vlastivedné múzeum (1954-1964), Štátne banské múzeum Dionýza Štúra (1922-1967), Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici a osobné fondy viacerých osobností pôsobiach v Banskej Štiavnici ako napr. :

Ing. Arpáda Bergfesta (1943-1963), Eugena Klementisa (1923-1972), Ing. Bohuslava Križku (1883-1938), Jozefa Vášáryho (1950-1973), Tihaméra Vörösa (1882-1964), Mikuláša Vraňáka (1978), Ing. Milana Hocka, CSc. (1937-2004), Ing. Ivana Herčka, CSc. a Ing. Eugena Kladivíka, CSc. Fondy sa postupne spracúvajú a sú k nim vyhotovované archívne pomôcky.

Názov: Epigrafické sepulkrálne pamiatky v zbierkovom fonde SBM v Banskej Štiavnici

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: štúdia, podklady pre publikáciu

Štúdia sa zameriava na charakteristiku epigrafických sepulkrálnych pamiatok z obdobia druhej polovice 15. storočia až do prvej polovice 19. storočia – mimoriadnej cennej zbierky náhrobných kameňov banskoštiavnických kňazov, mešťanov, s významnými osobnosťami náboženského, hospodárskeho (banská ťažba) a kultúrneho života mesta. v zbierkovom fonde Slovenského banského múzea. Predmety boli získané dlhoročným riaditeľom Mestského múzea Vojtechom Bakerom a boli vyinštalované v nádvorí – lapidáriu Starého zámku, kde sú pre návštevníkov múzea prezentované aj v súčasnosti.

Názov: Ján Brezník – pedagóg bývalého Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici; 200. výročie narodenia Jána Brezníka - autora prvých dejín evanjelickej cirkvi a školstva v Banskej Štiavnici

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: články

Ján Brezník bol významný pedagóg pôsobiaci na evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici v 19. storočí. Počas svojho pôsobenia na evanjelickom lýceu bol profesorom maďarského jazyka a literatúry. Podporoval tiež vzdelávanie študentov v slovenskom jazyku a literatúre a ich aktivity v rámci slovenskej samovzdelávacej študentskej literárnej spoločnosti. Vykonával tiež funkciu riaditeľa školy a zaslúžil sa o skvalitnenie výučbu a tiež vybudovanie kabinetu prírodovedných zbierok a k zveľadeniu profesorskej a študentskej knižnice. Vo voľnom čase sa venoval histórii a napísal prvé bohaté faktografické dejiny evanjelickej cirkvi a lýcea v Banskej Štiavnici. Bol tiež autorom práce o potrebe reformy cirkevného školstva a prispieval článkami s cirkevnou a pedagogickou do mnohých časopisov a tiež redigoval ročenky evanjelického lýcea.

Názov: Ján František Sulcer – banskoštiavnický kníhtlačiar

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: bibliografia, štúdia

Vypracovanie bibliografie a odbornej štúdie o pôsobení prvého banskoštiavnického kníhtlačiara Jána Františka Sulcera. Pozornosť bola venovaná štúdiu archívnych dokumentov zo Štátneho archívu v Banskej Štiavnici a Országos Szechenyi könyvtár v Maďarskej republike.

Názov: Zbierkotvorná, dokumentačná, archivačná a konzervačno-reštaurátorská činnosť SBM v rokoch 2013 – 2014

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: článok

Sumarizujúci článok o činnosti oddelenia dokumentácie a ochrany zbierkových fondov, archívu SBM za roky 2013-2014 do Almanachu SBM, roč. 7. Redakčná a zostavovateľská činnosť celého Almanachu SBM. Názov: Fajkárská dielňa Karola Zachara v Banskej Štiavnici (z archívnych dokumentov).

Názov: Banskí robotníci v Banskej Štiavnici v období socializmu, štúdia: Zamestnanci Rudných baní, n. p. Banská Štiavnica, ich kultúrne potreby a voľný čas (s akcentom na aktivity zastrešované zamestnávateľom)

Riešiteľ: Mgr. Zuzana Denková

Výstup: štúdia

V poradí piatym výstupom viacročnej výskumnej úlohy zameranej na dokumentáciu každodenného života baníkov v období socializmu s akcentom na aktivity realizované pod hlavičkou zamestnávateľa - národného podniku Rudné bane, je príspevok k téme voľného času zamestnancov n. p. Rudné bane v Banskej Štiavnici. Ide o zamestnancov rôznych pracovných pozícií, ale prevažujú pozície banských robotníkov, lamačov. Zastúpené sú muži aj ženy a vzorka je tiež vekovo rôznorodá, t. j. obsahuje generáciu, ktorá v závode pracovala v 60. rokoch 20. storočia i tých, ktorí boli súčasťou podniku v 80. rokoch. V príspevku sú akcentované aktivity, ktoré inštitucionálne zastrešoval zamestnávateľ prostredníctvom svojej odborovej organizácie. Predstavené je pomerne široké spektrum kultúrnych, športových, vzdelávacích a politických aktivít. Prameňom výskumu sa stali archívne dokumenty v Štátnom ústrednom banskom archíve a v Štátnom archíve SR pobočke Banská Štiavnica, zbierka Slovenského banského múzea a pološtandardizované rozhovory s bývalými zamestnancami. Samostatná časť je venovaná zviditeľňovaniu výsledkov voľnočasových aktivít s akcentom na dve najvýznamnejšie oslavné príležitosti, na ktorých každoročne získaval závod najširší prezentačný priestor – celoštátny sviatok Dňa baníkov a Prvého mája.

Názov: Aušusníci na prahu 21. storočia (premeny významného fenoménu baníckej kultúry)

Riešiteľ: Mgr. Zuzana Denková

Výstup: štúdia (zborník) i príspevok na 13. medzinárodnom Erbe sympóziu

Aušusnícka tradícia bola v minulosti významným kultúrno-historickým špecifikom montánných lokalít Slovenska. Aušusnícke bratstvá tvorili baníci, ktorých hlavnou úlohou bolo sviatenie počas bohoslužieb najmä vo vianočnom a veľkonočnom období. Aušusnícka tradícia počas storočí existencie za-znamenala viacero funkčných zmien. 18. storočie pôvodne cirkevnú tradíciu laicizovalo a aušusníci sa stali ikonou verejných priestranstiev. Aj v 19. storočí mali aušusníci pomerne vysoký status. Príkladom ich poslania v tomto období je Banskobraterský aušusnícky spolok z Hodruše – Hámrov, založený v roku 1792 ako katolícke laické bratstvo, tzv. sodalita. Hodrušskí aušusníci sú dôkazom, že ich služby boli v tomto období orientované najmä na cirkevné aktivity ako bohoslužby, pohreby, púte a procesie. Na prelome 20. storočia však prichádza veľká zmena. Aušusníci sa v dobe totality ako symbol nábožnosti a starého buržoázneho sveta vytrácajú z mestských osláv a takmer aj zo života banských miest. Ich návrat zaznamenávame až po roku 1989, keď členovia baníckych spolkov znovuobjavujú krásu aušusníkov a rekonštruujú ich aktivity. Rok 1989 však priniesol v rámci ekonomickej transformácie ukončenie činnosti mnohých banských závodov. Pôsobivé uniformy zostali, chýbali pôvodní nositelia. Mestá a predstavitelia baníckych spolkov v snahe revitalizovať historické tradície situáciu vyriešili po svojom. Z uniforiem urobili kostýmy a s novými nositeľmi prišli nové príležitosti, nový odev i nové rekvizity. Fenomén aušusníkov sa v 21. storočí začal využívať ako forma prezentácie zašlej baníckej slávy, pôvodnej identity lokalít, v ktorých sa banské práce prestali vykonávať. Prezentáciou tohto fenoménu ako súčasti „krás baníctva“ sa začali sledovať aj komerčné a ekonomické ciele. Napokon sa aušusnícka tradícia (v roku 2011) pod názvom Aušusnícke služby špaňodolinských baníkov stala súčasťou Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska. Týmto zápisom sa aušusníci stali súčasťou kultúrneho dedičstva celého Slovenska.

Názov: „Rozpojovanie hornín pomocou ohňa – experimenty profesora Bohuslava Stočesa v Hodruši v prvej tretine 20. storočia“.

Riešiteľ: PhDr. Daniel Harvan

Výstup: štúdia uverejnená v zborníku prednášok z 13. medzinárodného Erbe sympózia.

Rozpojovanie horniny vo všeobecnosti patrilo medzi najdôležitejšie pracovné operácie v baníctve. Z pochopiteľných dôvodov viazalo na seba i značný počet banského robotníctva pracujúceho pri povrchovom a zvlášť neskôr pri hlbinnom dobývaní ložísk. S tým súvisí i finančná náročnosť tejto operácie a snahy o hľadanie rôznych spôsobov – často novátorských, na jej racionalizáciu a zefektívnenie. Štúdia sa venuje experimentom Bohuslava Stočesa a Jozefa Schejbala s rozpojovaním hornín takzvanou žiarovou metódou, ktoré boli realizované v slovenských baniach (v Kremnici, Banskej Štiavnici, no najmä v Hodruši) v rokoch 1924 – 1926 a nadviazali na predchádzajúce experimenty využívania ohňa na rozpojovanie hornín v druhej polovici 19. storočia.

Názov: „Banícke dni v Banskej Štiavnici v období 1. ČSR“.

Riešiteľ: PhDr. Daniel Harvan

Výstup: štúdia

Snaha o obnovu originálneho dedičstva predkov, v kombinácii s prezentáciou (znovuoživeného) baníckeho stavu viedli k úvahám a čoskoro aj k obnove niekdajších zábavných podujatí banskoštiavnických akademikov. Prvý Banícky deň (Banícke dni) sa konal 5. a 6. júla 1934. V tom istom termíne a s podobným programom sa uskutočnil Banícky deň aj v rokoch 1935 a 1936. Podujatie bolo organizované Banskou závodnou radou v Banskej Štiavnici a Hodruši, v spolupráci s Mestom Banská Štiavnica a Okresným úradom. Spracovaná štúdia sa venuje problematike organizácie Baníckych dní v Banskej Štiavnici v rokoch 1934-1936. Akcentuje najmä na otázku východísk, ktoré viedli k vzniku sviatku Dňa baníkov, resp. na dôvody súvisiace s jeho zánikom.

4.3 EXPOZIČNÁ ČINNOSŤ VYPLÝVAJÚCA Z PLÁNU HLAVNÝCH ÚLOH 2015

4.3.1 Banské múzeum v prírode

Už viac ako 30 rokov patrí k najväčším atrakciám nielen Slovenského banského múzea, ale aj Banskej Štiavnice, Banské múzeum v prírode (BMP). Táto jedinečná expozícia priťahuje návštevníkov najmä možnosťou fárania do bane, ktorej najstaršie časti sú datované až do 17. storočia.

V areáli si návštevník môže prezrieť Povrchovú expozíciu, Podzemnú expozíciu, Náučno – geologickú expozíciu ale tiež Expozíciu lomového dobývania a tiež areál starých dobývok na žile Terézia.

1. Povrchová expozícia prezentuje staré banské budovy a zariadenia. Je to vstupný areál BMP v okolí pôvodnej šachty Ondrej, ktorá bola vyrazená začiatkom 18. storočia, pre potreby múzea vyzmáhaná a v roku 1974 sprístupnená verejnosti. V jej okolí vznikol areál, do ktorého boli premiestnené ťažné veže šacht Mária, Žofia a Rúfus, ako aj ťažné stroje, z ktorých je najväčší vodnostĺpcový ťažný stroj zo šachty Lill v Hodruši. Areál dopĺňa budova cachovne, kováčskej dielne a požiarnej zbrojnice.

2. Podzemná expozícia Bartolomej štôlne. Najatraktívnejšia časť BMP. V podzemných priestoroch autentického prostredia Bartolomej štôlne zo 17. storočia sú umiestnené exponáty dokumentujúce banskú prácu od najstarších čias až po súčasnosť. Návštevníci sa zoznámia s najstaršími dobývacími metódami a technickými zariadeniami používanými na tomto území v počiatkoch baníctva a postupne prechádzajú vývojom banskej techniky a technológií až po súčasnosť. Súčasťou expozície je aj remíza banských lokomotív, kde sa nachádza ich najrozsiahlejšia zbierka na našom území. V blízkosti ústia Bartolomej štôlne sa nachádzajú aj budovy kompresorovne a banskej píly – gátra. Je tu možné vidieť spôsob úpravy zhutňovania antimónových rúd. Súčasťou príťažlivej podzemnej expozície sú aj exponáty, predstavujúce banské práce, techniku a technológiu dobývania. Návštevník dostane pred vstupom plášť, prilbu a banskú lampu.

3. Náučná geologická expozícia je najnovšou súčasťou povrchovej expozície Banského múzea v prírode. Bola otvorená v roku 2004 ako jeden z realizovaných prvkov projektu Banskoštiavnického geoparku. Prostredníctvom veľkoplošnej geologickej mapy Slovenska, náučno-informačných panelov a tiež vzoriek hornín prezentuje geologický vývoj Slovenska a je vhodným miestom na výučbu predmetov spojených s geológiou. Expozícia je doplnená aj sprievodcom, ktorý je určený najmä pedagógom, študentom geológie ako študijný a doplnkový materiál k expozícii.

4. Expozícia lomového dobývania. V blízkosti vstupného areálu BMP sa nachádza starý kameňolom, v ktorom bola začiatkom 90. rokov inštalovaná expozícia lomového dobývania. Sú tu umiestnené technické zariadenia súvisiace s týmto spôsobom dobývania a priamo v masíve lomovej steny je vyrazená štôľňa s komorou znázorňujúca prípravu komorového odstrelu. Fáranie do starej bane je zážitkom na celý život.

5. Areál starých dobývok na žile Terézia. Nachádza sa na úbočí vrchu Tanád nad Banskou Štiavnicou. Sú to mohutné otvorené dobývky (pingy) a haldy najvyššie položené v banskoštiavnickom rudnom revíri. Jedná sa o bývalé priestory šachty Terézia, o ktorej sú prvé zmienky už z roku 1571.

V roku 2015 boli v Banskom múzeu v prírode ošetrené a konzervované veľkoobjemové zbierky.

4.3.2 Starý zámok

Starý zámok dokumentuje stavebný vývoj štyroch výtvarných slohov - románskeho, gotického, renesančného a barokového. Koncom 19. storočia začali v priestoroch Starého zámku zhromažďovať rôzne múzejné exponáty a v roku 1900 sprístupnili verejnosti Mestské múzeum. V dvadsiatych rokoch 20. storočia začal kustód a riaditeľ múzea prof. Vojtech Baker zriaďovať vo vnútornom nádvorí hradu kamenné múzeum - lapidárium.

V objekte Starého zámku si môže návštevník prezrieť v rámci individuálnej prehliadky: Karner – kaplnku sv. Michala, vežu Himmelreich (žaláre, mučiareň), zámockú studňu, lapidárium, ale aj barokové plastiky z morového súsošia Sv. Trojice, maketu neskorogotického oltára Majstra MS a expozíciu v Severnej veži, ktorá dokumentuje najrozvinutejšie a najpočetnejšie remeslo mesta Banská Štiavnica - kováčstvo (cech – r. 1589), výrobky umeleckého kováča Karola Fizélyho z prelomu 19/20. stor., ale aj vyhňu z 18. storočia. Ostatné priestory Starého zámku sú prístupné iba s lektorom. V objekte sú pre verejnosť inštalované nasledovné expozície: expozícia fajkárstva, archeologická expozícia, krásna Rytierska sála s nadrozmernými obrazmi Františka Jozefa I., jeho manželky Alžbety (Sisi) i košatého rodokmeňa habsburského rodu, expozícia streleckých terčov a historických zbraní, expozícia interiérových hodín i dlhodobá výstava reliéfov a plastík z banskoštiavnickej barokovej Kalvárie.

Expozícia Fajkárská dielňa dokumentuje tradície výroby hlinených fajok – „štiavničiek" v Banskej Štiavnici. Väčšina zbierkových predmetov inštalovaných v expozícii pochádza z dielne Karola Zachara. Okrem svetoznámych hlinených fajok sú prezentované špeciálne fajkárske nástroje, stroje, formy, modely, šeková a účtovná evidencia, diplomy zo svetových výstav. Fajkárske stroje inštalované v expozícii sú funkčné a počas kultúrnych podujatí pre návštevníkov predvážame výrobu fajok.

Archeologická expozícia „Baníci prichádzajú..." dokumentuje najstaršie osídlenie banskoštiavnického regiónu a spôsob života ľudí v praveku a stredoveku. Inštalované sú najstaršie nálezy bývalého Mestského múzea z Banskej Štiavnice a okolia, ktoré získal prvý kustód múzea Vojtech Baker. Druhá časť expozície je venovaná predovšetkým nálezom zo známych lokalít Starého mesta (Glanzenberg), historického jadra Banskej Štiavnice a Sitna s okolím (sídľisková keramika 12.-15. storočia, banícke nástroje, kahance, šperky, ale aj predmety každodennej potreby, banícky fokoš zo 14. storočia, nožík z 15. storočia, detské hračky, či bronzové kovania). Osobitnú kapitolu tvoria nálezy zo Sitna s

vykopávkami Andreja Kmeťa. Najpozoruhodnejšie nálezy - poklad bronzových šperkov, súčastí odevu a nástrojov, ktoré sa našli na Sitne a Holíku z obdobia okolo roku 900 pred. Kr.

Expozícia Strelecké terče a historické zbrane sa nachádza v zbrojnici zámku nad presbytériom (kaplnkou), kde sa v minulosti zdržiavala posádka hradu. Prevažná väčšina z kolekcie 211 streleckých terčov z obdobia rokov 1754 až 1939 sa do zbierkových fondov múzea dostala v roku 1965 pred likvidáciou budovy mestskej strelnice. Inštalovaných je cca 80 streleckých terčov, ktoré sa dajú rozdeliť na slávnostné a zábavné strelecké terče. Významnú skupinu tvorí 7 streleckých terčov s baníckou tematikou. Súčasťou expozície je súbor historických zbraní a pomôcok z obdobia 16. až 19. storočia. K najvýznamnejším patria terčovnice, prachovnice, tesáky a delové gule.

Stála výstava „Kalvária v azyle“, inštalovaná od septembra 2007. Prezentované sú vzácne drevené reliéfy a plastiky zo štiavnickej Kalvárie, ktoré v priestoroch SBM našli dočasný azyl. Z dôvodu ohrozenia komplexu Kalvárie boli jej objekty zaradené na podnet miestnej iniciatívnej skupiny do zoznamu 100 najohrozenejších pamiatok sveta.

Expozícia historických interiérových hodín. Súbor historických hodín v zbierke SBM dokumentuje vývoj hodinárstva od 18. do 20. storočia (60 ks zbierkových predmetov). V expozícii sú okrem exteriérových – vežových hodín prezentované najmä interiérové hodiny – stolové, nástenné, stojace, špeciálne – kontrolné hodiny a hodinky vreckové. Najstaršími interiérovými hodinami sú hodiny z obdobia baroka. K vzácnym hodinám inštalovaných v expozícii patria barokové tanierové (terčové) nástenné hodiny zo 17. storočia, s jednou hodinovou ručičkou s kyvadlom umiestneným pred ciferníkom. V expozícii sú inštalované aj raritné „schwarzwaldky“ s namaľovanými baníckymi výjavmi. Prezentované vreckové hodinky z obdobia 19. – 20. storočia reprezentujú prevažne ženevské firmy, ktoré sa v polovici 19. storočia dostali do popredia svetovej výroby (napr. značky Roskopf, Doxa).

4.3.3 Nový zámok

Nový zámok je jednou z najvýraznejších dominánt mesta Banská Štiavnica. Postavený bol v čase tureckého nebezpečenstva v roku 1564. V objekte Nového zámku sa od roku 1971 nachádza expozícia s názvom Protiturecké boje na Slovensku, v roku 2007 doplnená o expozičnú časť venovanú Dobrovoľnému hasičskému zboru v Banskej Štiavnici. V tejto hranolovitej veži so štyrmi okrúhlymi nárožnými dvojposchodovými baštami sa po skončení tureckých vojen nachádzalo až do polovice 18. stor. skladisko pušného prachu pre banskoštiavnické baníctvo, neskôr tu sídlila protipožiarna hliadka. Z tohto obdobia sú známe i tzv. "živé hodiny" (v letnej turistickej sezóne simulujeme pre návštevníkov toto historické trúbenie púšťaním nahrávky).

Na prvom poschodí sa nachádzajú ukážky výzbroje z obdobia protitureckých bojov: bubny, hlásna trúba, bojové sekery, zápalné vence a palice, pušky – arkebúzy, tzv. hákovnice, ťažké ručné palné zbrane jednohlavňové, dvojhľavňové. Zvláštnu pozornosť zasluhuje 7-hľavňové delo zo 16. storočia, tzv. organ, ktoré bolo pôvodne umiestnené pred vstupom do Starého zámku. Druhé poschodie je rozšírené o 4 nárožné bašty tzv. strielne. 2 bašty sú zariadené orientálne a sú dokladom neustálej mobility tureckých vojsk. Inštalované sú rôzne nápojové súpravy, vodné fajky, taburetky, ohrievadla, koberce s orientálnymi motívmi a pod. Bašta za schodiskom je zariadená ako strážnica uhorského vojska so základným vojenským a úžitkovým vybavením. Zbierkové predmety dokumentujúce Dobrovoľný hasičský zbor v Banskej Štiavnici sú inštalované v priestoroch severozápadnej bašty (slávnostné hasičské prilby). Uprostred poschodia sú na paneloch umiestnené turecké sečné aj strelné zbrane a takisto zbrane rakúsko-uhorských vojakov. Nechýbajú obávané turecké sečné zbrane jatagany. Na treťom poschodí sú vo vitrínach výhražné listiny a na podstavcoch sú kamenné delové gule rôznych veľkostí, náboje do pušiek, do hákovníc, šrapnely s malými železnými guľkami s pušným prachom, hroty proti jazde, strmene, ostrohy, atď. Na poslednom poschodí je inštalovaná plastická

mapa znázorňujúca obdobie tureckej expanzie v strednej Európe, i modely protitureckých pevností na Slovensku. Zámok ponúka aj jeden z najkrajších panoramatických výhľadov na historické mesto Banská Štiavnica.

4.3.4 Galéria Jozefa Kollára

Stále expozície Galérie J. Kollára sa nachádzajú v troch meštianskych domoch zo 16. sto-ročia v historickom centre mesta a prezentujú najcennejšie umelecko-historické zbierky z oblasti banských miest, z dôrazom na Banskú Štiavnicu, od gotiky po 20. storočie. Samostatné expozície majú maliari, Edmund Gwerk a Jozef Kollár, po ktorom je Galéria pomenovaná. Tematicky výnimočná je aj stála expozícia Banického umenia ako rozsahom, tak aj významom, ktorá je najväčšia na Slovensku. Expozičná náplň má stredoeurópsky rozmer. Doplnením stálych expozícií galérie sú rôznorodé výstavné podujatia za-merané na prezentáciu tvorby súčasných výtvarníkov /Juraj Toman, Juraj Florek, Eva B. Linhartová/. Galéria tradične vytvára priestor pre prezentáciu výtvarnej tvorby detí i mladých ľudí v rámci medzinárodnej súťažnej prehliadky detských a študentských prác pod názvom „My sa nevieme sťažovať nahlas...“. Téma aktuálneho 17. ročníka „Príroda = živá učebnica“ oslovila predovšetkým mladých autorov – školákov. V hlavnej turistickej sezóne sa uskutočnilo aj významné výstavné podujatie už XI. Trienále malého objektu a kresby, zameraného na prezentáciu aktuálnej tvorby výtvarníkov mladej a strednej generácie zo Slovenska i z Českej republiky. S návštevníckym záujmom sa stretol výstavný projekt „Gwerk 120“, ktorý sa uskutočnil v súvislosti so 120. výročím narodenia štiavnického rodáka maliara Edmunda Gwerka. Neoddeliteľnou súčasťou činnosti galérie sa stávajú neformálne vzdelávacie aktivity – tvorivé dielne a prezentácie, ktoré dopĺňajú aktuálne výstavné projekty.

4.3.5 Mineralogická expozícia - Berggericht

Expozičné celky: Systematická mineralógia, Nerastné suroviny Slovenska, GEO Bádateľna Michal Štôľňa

Systematická mineralógia

V tejto expozičnej časti sú prezentované prírodné chemické prvky a zlúčeniny - minerály, ktoré sú rozdelené podľa ich chemického zloženia do príslušných tried a oddelení mineralogickej systematiky. Dôraz je kladený na vzorky zastupujúce slovenské lokality, ale nie sú opomenuté ani mnohé významné zahraničné ložiská a náleziská. Pozornosť si zasluhujú najmä ukážky zlata z Kremnice a Magurky a vzorka striebra z nórskeho Kongsbergu. Novšie prírastky predstavujú vzorky: antimón, Pezinok; striebro, Mansfeld, Nemecko; zlato, Nižná Boca. Mimo iných sú tu vystavené nádherné ukážky banskoštiavnických chalkopyritov a galenitov, arzenopyritu z lokality Trepča (Kosovo), kremnického antimonitu, pezinského kermezu, covellínu zo Sardínie. Unikátne sú drúzy kryštálov haueritu z lokality ich svetového prvoopisu – Víglašskej Huty. Mimoriadnej kvality je ukážka hessitu z lokality Botes (Rumunsko). Novším prírastkom je credit, Durango, Mexiko; fluorit, Banská Štiavnica; fluorit, Castleton. Veľký priestor je vymedzený pre kremeň a jeho odrody. Najkrajšia vystavená kremenná drúza pochádza z rumunskej lokality Cavníc. Pre Banskú Štiavnicu sú typické najmä holubníkované kremene z dutín rudných žíl a kremenca lomu Šobov reprezentované viacerými peknými vzorkami.

Čo do počtu druhov a vystavených kusov je najbohatšia trieda silikáty. Sú v nej zastúpené bežné horninotvorné minerály (sludy, živce, granáty, amfiboly a pyroxény), ale aj vzácne nerasty ako topázy zo Schneckensteinu (Nemecko), hemimorfity z . Mapimi (Mexiko), dioplas zo Zaire, smaragdy zo slávnej rakúskej lokality Habachtal, inezity z Hodruše. Bol doplnený beryl z lokality Sklené a odroda berylu goshenit z lokality Murgab, Tadžikistan. Zo zeolitov si pozornosť zasluhuje nález drúzy kryštálov heulanditu z Banskej Štiavnice. Systematiku minerálov uzatvára trieda organické minerály a

fosílné živice. Súčasťou tejto časti je aj kolekcia hornín - magmatické, vulkanické, pyroklastické, sedimentárne, kaustobiolity a premenené. Miestnosť je doplnená geologickou mapou územia Slovenska v mierke 1: 70 000.

Nerastné suroviny Slovenska

V troch miestnostiach sú expozične prezentované tieto skupiny nerastných surovín:

A/ Rudné suroviny

B/ Nerudné suroviny

C/ Stavebné suroviny a ozdobný kameň

D/ Energetické suroviny

Samostatná miestnosť je venovaná ložiskovým typom banskobanskoštiavnicko – hodrušského rudného rajónu.

GEO Bádateľňa- novovybudovaný priestor v rámci expozície, určený na laboratórne pokusy pre malých i veľkých bádateľov, prezentácia interaktívnych prvkov (3D pexeso, Mendelejevova tabuľka prvkov trochu inak, skrinka plná záhadných žiariacich kameňov, ukážka jedovatých kameňov, 3D kocky reliéfu) umiestnených priamo v Mineralogickej expozícii. Novými úprvkami obohatená expozícia názorne dopĺňa osnovy žiakov základných a stredných škôl v predmete Prírodoveda, Prírodopis a Geografia.

Súčasťou prehliadky Mineralogickej expozície je aj prehliadka malého banského diela – štôlne Michal, ktoré je prepojené s banským dielom šachta Michal, ktorej ústie je v lokalite Staré mesto na vrchu Glanzenberg. Ide o pôvodné banské dielo, ktoré je návštevníkom sprístupnené v dĺžke 75 m. Prezentuje rôzne typy používaných banských výstuží a banské vozíky.

4.3.6 Baníctvo na Slovensku - Kammerhof

Oddelenie banskej techniky sa nachádza v priestoroch národnej kultúrnej pamiatky, objektu Kammerhof. Budova, ktorá bola od 16. storočia sídlom banskej správy, od roku 1998 sprístupňuje stálu expozíciu Baníctvo na Slovensku, reprezentačnú expozíciu Slovenského banského múzea. Prezentuje celú šírku záberu akvizičnej činnosti múzea, od archeologických nálezov a umeleckohistorických predmetov, až po banskú techniku.

Návštevník postupne v 14 tematických celkoch získava informácie o samotnom objekte, vplyve úradu, ktorý tu sídlil, na rozvoj baníctva v stredoslovenskej oblasti, o baníckom školstve, ako bohatstvo baní a donori, banskí podnikatelia, umožnili rozkvet umenia. Galéria portrétov osobností, slávnostné fárovacie plášte Františka Lotrinského a Jozefa II., zástava Hlavného komorskogrófskeho úradu z 18.storočia patria k najvzácnejším zbierkam múzea.

K baníkom a baníckemu životu patria aj ľudové tradície, banícky odev, či ľudové umenie baníkov, prezentované samostatným expozičným celkom. Väčšia časť expozície je venovaná banskej technike a zoznamuje návštevníka, so všetkým, čo predstavuje proces získavania nerastných surovín, teda baníctvom. Postupne od geologického prieskumu, cez spôsoby dobývania, banské meračstvo, osvetľovanie, čerpanie podzemných vôd, banskú dopravu, záchranárstvo až po úpravníctvo sa návštevník v ôsmich tematických celkoch zoznámí s technológiami a technikou používanou v baníctve. Vystavené pracovné náradie, stroje, zariadenia a pomôcky dopĺňajú dobové mapy a fotografie a funkčné modely (viac ako 800 ks zbierkových predmetov banskej techniky).

Pre podporu návštevnosti expozície sa začalo s alternatívnymi formami prehliadok pre deti a školskú mládež. Hravá forma prehliadok si našla svojich záujemcov a návštevnosť expozície sa zvyšuje.

Druhou expozíciou prístupnou v Kammerhofe je expozícia Dejiny knižnej kultúry v Banskej Štiavnici – približuje dejiny kníhtlače, od jej vynálezu, cez pôsobenie prvých kníhtlačiarov na Slovensku. Jej zameranie je predovšetkým na Banskú Štiavnicu, knižnice, ktoré tu vznikli a banskoštiavnických kníhtlačiarov.

4.3.7 Dedičná odvodňovacia štôľňa Glanzenberg

Dedičná odvodňovacia štôľňa Glanzenberg je verejnosti prístupná od roku 2003 a zároveň patrí k realizovaným prvkom objektovej sústavy Geopark. Prechádza priamo popod centrum mesta v dĺžke 450 m. Začína v hĺbke 3 m a končí v hĺbke 40 m pod povrchom. Je prepojená so šachtou Kaufhaus a Svätotorojskou dedičnou štôľňou. Najzaujímavejším prvkom v štôľni sú tzv. cisárske schody, ktoré sa bežne nevyskytujú. Jej autenticnosť spočíva v tom, že návštevník môže zažiť atmosféru podzemia, do bane fára vyzbrojený prilbou, lampou a plášťom. Štôľňa je významná najmä návštevami panovníkov cisárskych rodov v minulosti a významných osobností súčasnosti. Tieto návštevy pripomínajú pamätne tabule osadené na stenách štôľne na celej trase, ako aj najstaršie a najzaujímavejšie tabule z čias cisárskych návštev sú v pamätnom priestore pod cisárskymi schodami. Jedinečným zážitkom je aj možnosť vyskúšať si prácu baníka s prvotnými nástrojmi železkom a kladivom – dobývanie na žile Špitaler priamo v podzemnom priestore.

Náučno - propagačná expozícia Geoparku, tiež jeden z existujúcich realizovaných prvkov objektovej sústavy Geopark, je umiestnená v Informačnom centre Banská Štiavnica, v objekte Berggericht, na Nám. sv. Trojice. V dvoch výstavných miestnostiach prostredníctvom posterovej prezentácie, veľkoplošných máp a albumov prezentuje navrhované aj už realizované náučné trasy a územné celky turizmu Banskoštiavnického Geoparku. Návštevník získa informácie o náučných trasách v Banskej Štiavnici a okolí, možnostiach trávenia voľného času spojené s turistikou a poznávaním.

4.3.8 Uhoľné baníctvo na Slovensku

V roku 2015 bola slávnostne otvorená a sprístupnená pobočka Slovenského banského múzea, expozícia Uhoľné baníctvo na Slovensku v Handlovej. Pre návštevníkov bola nazvaná Cesta uhlia. Do otvorenia 24.4.2015 sa uskutočňovali záverečné prípravné práce, prebehla kolaudácia objektu.

V Handlovej vzniklo nové pracovisko, oddelenie Slovenského banského múzea, ktoré zabezpečuje prevádzku expozície Uhoľné baníctvo na Slovensku a aktivity EKODIELNIČKY.

Expozícia prezentuje históriu ťažby hnedého uhlia na Slovensku – v Handlovej, so zameraním na priemyselnú ťažbu v 20. storočí. V expozícii sú sprístupnené tri podlažia. Suterén imituje podzemné priestory s ťažbou uhlia od ručného spôsobu po mechanizované dobývanie zo začiatku 20. storočia. Prízemie prezentuje dobývanie technikou 2. pol. 20. storočia. Prvé poschodie dopĺňa informácie o vzniku uhlia, histórii banských závodov, o procese získavania uhlia od prieskumných prác po úpravu uhlia.

4.4 VÝSTAVNÁ ČINNOSŤ VYPLÝVAJÚCA Z PLÁNU HLAVNÝCH ÚLOH 2015

4.4.1 Výstavy realizované v priestoroch múzea v Banskej Štiavnici a aj mimo múzea počas roka 2015

Názov výstavy: Kalvária v azyle

Kurátor výstavy: Mgr. Eva Lovasová za SBM, v spolupráci s Ing. arch. K. Voškovou

Miesto konania: Starý zámok

Doba trvania: dlhodobá výstava

Výstup: Reliéfy a plastiky z barokovej banskoštiavnickej Kalvárie, depozity, vypožičané predmety, fotografický materiál.

Názov výstavy: Podzemie Spiša a opálové bane vo fotografiách Miloša Greisela

Organizátor: Slovenské banské múzeum – Oddelenie geológie

Kurátor výstavy: Miloš Greisel

Miesto konania: SBM - Berggericht

Doba trvania: 28.11.2014 – 31.3.2015

Výstava približujúca krásu podzemia spišských baní a opálových baní v Dubníku pri Červenici v Slánskych vrchoch, ako ju vo svojich fotografiách zachytil pán Miloš Greisel. Výstava je doplnená zbierkovými predmetmi (minerálmi, horninami a ložiskovo – geologickými zbierkovými predmetmi) z fondov SBM.

Názov výstavy: Jozef Lackovič „Genius loci“

Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: SBM - Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 12.12. 2014 – 14.2.2015

Slovenské banské múzeum pripravilo pre Štiavničanov i návštevníkov špeciálny výstavný projekt, výstavu Jozefa Lackoviča „Genius loci“, ktorý bol srdcom štiavničan. Autorové poetické diela sú očarujúce. Žiaria pozitivizmom, láskou k životu, pulzujú spomienkami. Galérii sa podarilo na výstavu zapožičať Lackovičove diela z galérií a múzeí v Bratislave, Nitre, Zvolene a zo Svätého Antona. Piate výročie autorovho úmrtia tak osobitým spôsobom pripomenie výber toho najlepšieho, čo autor vytvoril. Miloval Štiavnicu, jej banícku kultúru, rodný Svätý Jur a svet vinohradníkov i les, prírodu, ktorej ochrane sa profesionálne venoval. Výstava vznikla v spolupráci s rodinou pána Lackoviča, s kurátorským pričinením jeho dcéry Mgr. Márie Čelkovej. Výstavu videlo 417 hostí.

Názov výstavy: Sila občianskej spoločnosti – Osud židov v Bulharsku v 1940 - 1944

Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára v spolupráci s Kultúrnym inštitútom Ministerstva zahraničných vecí Bulharska a Strediska židovských štúdií Sofijskej univerzity sv. Klimenta Ochridského

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: SBM – Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 13.2.2015 – 30.3.2015

Epilóg výstavy: „Tento príbeh nás učí, že cesta, ako poraziť úkladné plány, tu vždy je... Pokiaľ ju hľadáme!“

V Bulharsku bola po stáročia zakódovaná tolerancia a úcta ku kultúrnym tradíciám iných etník a národov. Toto silné povedomie bolo základom odmietnutia nacistickej politiky vyhladenia Židov. Bulhari preukázali silu občianskej spoločnosti, pretože do-kázali zabrániť masovým deportáciám svojich židovských spoluobčanov a stali sa príkladom spolupatričnosti a ľudskosti. Výstava je pripomenutím statočnosti Bulharov, ktorí svojim postojom zachránili 48 000 ľudských životov. Slovenské banské múzeum Banská Štiavnica výstavu pripravilo inštaláciu bannerovej putovnej výstavy v súvislosti s 70. výročím holokaustu. Výstavu videlo 488 návštevníkov. Projekt sa realizoval pod záštitou J.E. Margarity Ganeva, veľvyslankyne Bulharskej republiky v SR a Nadeždy Babiakovej, primátorky mesta B. Štiavnica

Názov výstavy: Juraj Florek & Juraj Toman „VON DO MESTA!“

Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: SBM – Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 27.2.2015 – 18.4.2015

Tandemový výstavný projekt predstavil reprezentantov najmladšej maliarskej generácie Juraja Floreka a Juraja Tomana. Oboch autorov zaujíma plenér. V každodennosti ponurých urbánnych a prírodných zákutí mesta objavujú nové významy. Hoci obrazy ich sídliskovej reality majú jemne ironické linky, zásadným pocitom zostáva radosť a fascinácia zo života v meste. Výstavu videlo 456 hostí.

Názov výstavy: Mini ZOO v Múzeu VIII

Organizátor: Slovenské banské múzeum – Oddelenie geológie

Kurátor výstavy: Mgr. Peter Jancsy

Miesto konania: SBM - Berggericht

Doba trvania: 9.4. – 8.5. 2015

Po dlhšej prestávke sa touto akciou pokračovalo v tradícii výstav tropických živočíchov zo zbierky pána Michala Zachara z Prievidze. Okrem terárií s hmyzom, pavúkmi a plazmi bola výstava tvorená najmä rozsiahlou zbierkou hmyzu (chrobáky, motýle...) a iných článkonožcov. Pre návštevníkov boli pripravené a premietané filmy s ekologickou a prírodovednou tematikou. Výstava bola inštalovaná pri príležitosti Svetového dňa Zeme.

Názov výstavy: „MY SA NEVIEME SŤAŽOVAŤ NAHLAS: - PRÍRODA = ŽIVÁ UČEBNICA “ XVII. ročník medzinárodnej súťažnej prehliadky detskej a študentskej tvorivosti s environmentálnou tematikou

Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára

Spoluorganizátori: BBSK-POS Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica, SAŽP, Odbor marketingu a propagácie Banská Bystrica, Mesto Banská Štiavnica, o. z. Dapfhe

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: SBM – Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 29.04.2015 – 7.6.2015

Téma 17. ročníka medzinárodnej súťaže bola „Príroda = živá učebnica“. Pohyb, sloboda, farby, dobrodružstvo i harmónia - každý deň v prírode je neopakovateľný a predsa sa všetko spája v pravidelnom rytme prírodných cyklov. Autori preukázali, že dokážu citlivo vnímať prírodu, ktorá učí múdrosti, ale dáva aj radosť, energiu a krásu. Téma autorom otvorila priestor pre vnímanie pestrého sveta prírodných fenoménov – krajina, rastliny, živočíchy. Dielka malých umelcov rozjasnili priestory galérie veselými farbami prírody. Súčasťou výstavy boli práce žiakov základných, materských škôl a základných umeleckých škôl z Banskej Štiavnice, zo Slovenska, Českej republiky a z Rumunska. Spolu sa na súťaži zúčastnilo 121 škôl. Do uzávierky prišlo 1119 prác, medzi ktorými nebolo jednoduché vyberať. Mnohé z diel ohúrili vysokou kvalitou prevedenia, zaujímavé boli námety i výtvarné spracovanie. Výstavu navštívilo 603 hostí. Porota hodnotila práce v zložení: Akad. mal. Marián Ruman, Mgr. Mária Petrová, Silvia Redlingerová, Zuzana Patkošová, Ing. arch. Iveta Chovanová. Okrem organizátorov ceny udelili: „Antikvariatik“ Banská Štiavnica, Spoločnosť pre pamiatky „Obnova“, Schemnitz gallery, OOCR Región Banská Štiavnica, Terra Permonia Banská Štiavnica

Názov výstavy: Farba a lesk štiavnických minerálov – krajina v obrazoch Ľubomíra Tyčiaka

Organizátor: Slovenské banské múzeum – Oddelenie geológie

Kurátor výstavy: Mgr. Peter Jancsy

Miesto konania: SBM - Berggericht

Doba trvania: 21.5.2015 – 4.6. 2015

Výstava obrazov miestneho výtvarníka, stredoškolského pedagóga lesníctva, pána Ľubomíra Tyčiaka. Obrazy zachytávali prevažne Banskú Štiavnicu a jej okolie v rôznych ročných obdobiach. Esteticky pôsobiace drúzové vzorky minerálov z Banskej Štiavnice dotvárali výstavný interiér.

Názov výstavy: XI. Trienále malého objektu a kresby „RESET 2015“

Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára v spolupráci s o.z. BANSKA ST A NICA

Kurátor výstavy: Mgr. Zuzana Bodnárová, PhD., a Mgr. art. Svätopluk Mikyta

Miesto konania: SBM – Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 19.6.-9.8.2015

Vystavujúci: David Böhm a Jiří Franta, Matthias Beckmann, Radovan Čerevka, Jan Čumlivski, Lucia Dovičáková, Andrej Dúbravský, Svetlana Fialová, Mira Gáberová, Oto Hudec, Milan Houser, Ondřej Homola, Peter Jánošík, Marek Kvetan, Tomáš Klepoch, Patrik Kovačovský, Daniela Krajčová, Martin Kochan, Jaroslav Kyša, Zsófia Keresztes, Botond Keresztesi, Michal Moravčík, Jarmila Mitriková, Slavomíra Ondrušová, Štefan Papčo, Rastislav Podoba, Ras-tislav Podhorský, Béla Remák, Tomáš Roubal, Zuzana Sabová, Richard Seneši, Adéla Součková a Radim Labuda, Adam Šakový, Erik Šille, Martin Špirec, Milan Vagač, Jaroslav Varga

Do Galérie Jozefa Kollára kurátori vstúpili so skupinovým projektom vo forme reverzibilnej intervencie. Ambíciou bolo nadviazať komunikáciu medzi starým a novým umením a pritiahnúť do galérie nové publikum. Výber otváral prostredníctvom stretnutia kvalitných starých a nových umeleckých diel potenciál nových interpretácií na pôde jednej (regionálnej) inštitúcie, posunul zabehnutý formát trienále o krok dopredu. Cez historické exponáty bola zameraná pozornosť na nové diela a naopak diváka, ktorého zaujíma súčasné vizuálne umenie upozorňovala na to, ktoré mu predchádzalo. Významným kritériom výberu autorov bol ich vzťah k projektu kultúrneho centra Banská St a nica Contemporary, ktorý realizuje rezidenčné pobyty mladých umelcov aj priamo v Banskej Štiavnici. Od roku 2009 do súčasnosti sa pod hlavičkou tejto aktivity zrealizovalo množstvo výstav, workshopov, sympózií a rezidenčných pobytov umelcov zo Slovenska aj zahraničia. Vzťah k mestu Banská Štiavnica a regiónu získali mnohí z pozvaných cez konkrétny projekt realizovaný práve „st a nicou“. Trienále sa stalo príležitosťou ako podporiť mesto, miesto a ľudí, ktorí tu pracujú a venujú sa súčasnému umeniu, jeho prezentácii a produkcii. Trienále predstavilo malú vzorku súčasných tendencií v kresbe a objekte. Výstavu si po-zrelo 951 návštevníkov.

Názov výstavy: K dejinám drôtených lán

Organizátor: Slovenské banské múzeum – Oddelenie geológie

Kurátor výstavy: Mgr. Peter Jancsy

Miesto konania: SBM - Berggericht

Doba trvania: 31.7.2015 – 31.10.2015

Prevzatá výstava Hornického múzea Příbram, ktorej autormi sú Jozef Velfl a Ulrich Haag. Výstava prezentovala vynález banského drôteného lana banským radcom Augustom Júliom Albertom, spôsob jeho ručnej a neskôr strojovej výroby. Ďalej bolo prezentované využitie drôteného lana aj v oblastiach techniky mimo baníctva (lanovky, mosty...). Pred výstavou a v rámci vernisáže bola urobená prezentácia k danej téme, ktorú odprednášal a z nemeckej pôvodiny preložil Peter Jancsy.

Názov výstavy: „GWERK 120“

Organizátor: Slovenské banské múzeum - Galéria Jozefa Kollára

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: SBM - Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 21.8.2015 – 11.10.2015 predĺžené do 15.11.2015

Štiavnický maliar Edmund Gwerk sa narodil pred 120. rokmi. Slovenské banské múzeum k jubileu pripravilo darček – výstavu v Galérii Jozefa Kollára, ktorá sa vernisážou otvorila v piatok 21.8.2015 o 17.00 hod. Kľúčové diela autora zo stálej expozície galérie doplnili vypožičané diela zo zbierok Mesta Banská Štiavnica, Stredoslovenskej galérie v Banskej Bystrici, Nitrianskej galérie a zo súkromných zbierok. Návštevníkom boli prezentované okrem známych obrazov aj komorné škice či štúdie k obrazom a dobový filmový dokument z archívu RTVS. Projekt vystavil aj autentické dokumenty z autorovej pozostalosti zo zbierok SBM aj zo súkromných zbierok. Výstavný projekt sa stal návštevnícky úspešný a spolu s predĺžením ho navštívilo rekordných 1428 hostí.

Názov výstavy: Eva B. Linhartová „MALIARSKE SPOMIENKY“

Organizátor: Slovenské banské múzeum - Galéria Jozefa Kollára

Kurátor výstavy: PhDr. Bohumír Bachratý, CSc.

Miesto konania: SBM - Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 27.11.2015 – 21.1.2016

Eva B. Linhartová sa v štiavnickej galérii prezentovala výberom z jej širokého tvorivého programu. Krajinnárska tvorba autorky je čiastočne ukotvená aj v prostredí Štiavnických vrchov – chalupa na Hornej Rovni je od roku 1979 jej obľúbeným ateliérom. Krajina je východiskom, ale autorka skúma okraje reality s presahmi do abstrakcie. Kľúčovou metódou Linhartovej tvorby je maliarska meditácia a rozjímanie. Sonduje vnútro krajiny i človeka. Absolvovala niekoľko tvorivých pobytov a sympózií. V septembri a októbri 2012 absolvovala študijný tvorivý pobyt v Cité Internationale des Arts v Paríži. Cyklus diel inšpirovaných zážitkami ostatného parížskeho pobytu sú súčasťou aktuálnej výstavy.

Názov výstavy: Neobyčajné príbehy obyčajných vecí

Kurátor výstavy: Mgr. Zuzana Denková, Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: podkrovné priestory Starého zámku

Doba trvania: 4. 12. 2015 – dlhodobá výstava

Výstup: výstava, tvorivé dielne, lektorský text, www.muzeumbs.sk

V múzeu máme uschované úplne obyčajné veci približujúce osudy ľudí, ktorí žili v banských mestách storočia pred nami. Každá jedna z nich je vzácna nielen svojou hmotou, ale najmä príbehom, ktorý ukrýva. Obyčajné príbehy neobyčajných vecí alebo príbehy neobyčajné, ktoré nám so svojou „vecou“ odovzdali ich úplne obyčajní majitelia. Výstava približuje deväť príbehov, ktoré sú prezentované spolu s dobovými fotografiami i exponátmi viažucimi sa k hrdinom jednotlivých príbehov. Prvou témou je cukráreň u Adolfa Müllnera a približuje osud jej zamestnanca, tajomného cukrára z Talianska, ktorý svoje remeslo nadovšetko miloval a radšej odišiel pracovať inde akoby mal piecť podľa socialistických receptov. Inštalovaný je i príbeh o pekárovi Antonovi Gregussovi, ktorý piekol najlepší chlieb v Štiavnici alebo o amatérskom archeológovi Jánovi Truchlíko-vi a jeho výskumných denníkoch s tajným písmom, ktoré sa nedarí prečítať, lebo chýba dešifrovací kľúč. Výstavu s nami otvorili potomkovia hrdinov príbehov, ktorí prispeli aj vlastnými pamiatkami a tie sa tiež stali súčasťou výstavnej kompozície. Súčasťou podujatia boli tvorivé dielne, kde si žiaci vyrábali vlastných papierových tanečníkov, podľa starých predlôh, ktoré kedysi dávno vyrobil jeden z hrdinov našich príbehov, Štefan Knopp a ktorých hravé repliky sú i na výstave.

4.4.2 Výstavy organizované mimo múzea

Názov akcie: Kamenár Trenčín 2015

Organizátor: Výstavisťo Trenčín

Doba trvania: 7.3.2015

Prezentácia banskoštiavnických minerálov rudných žíl vo fotografiách Ing. Lubomíra Lužinu doplnená vzorkami minerálov pochádzajúcich z banskoštiavnického podzemia. Okrem tejto základnej časti boli prezentované aj expozície SBM.

Názov akcie: Minerály Evanjelického lýcea

Miesto konania: priestory za Evanjelickým, a.v. kostolom

Doba trvania: 29.5.2015 – 20.9.2015

Výstava, ktorá bola pripravená v spolupráci s Evanjelickou cirkvou, a.v. prezentovala minerály zo zbierkového fondu Slovenského banského múzea, ktoré kedysi patrili zbierke Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici a pravdepodobne boli zozbierané Jánom Breznyikom. Na výstave bolo zaznamenaných 310 návštevníkov.

4.5 VÝCHOVNO – VZDELÁVACIA ČINNOSŤ

4.5.1 Odborné vedecké semináre, konferencie

Názov: 13. Medzinárodné ERBE sympóziu

Téma: Kultúrne dedičstvo v geológii, baníctve a hutníctve, Knížnice-archívy-múzea

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Spoluorganizátor: Mesto Banská Štiavnica, Banskoštiavnicko-hodrušský banický spolok, Štátny ústredný banký archív

Miesto konania: Slovenské banské múzeum, Starý zámok

Termín: 15.- 20.6.2015

Výstupy: Na medzinárodnom Erbe sympóziu vystúpilo so svojimi príspevkami množstvo uznávaných odborníkov, ktorí prezentovali výsledky svojho bádania v oblasti historického výskumu baníctva, ale aj informácie o aktuálnych trendoch a perspektívach vo vývoji montánných vied a smerovaní ochrany pamiatok z oblasti prírodných a humanitných vied v pamäťových a fondových inštitúciách. Jeho bohatý program okrem prednášok doplnilo niekoľko exkurzií v Banskej Štiavnici a jej okolí, akcentujúcich na vývoj baníctva od jeho počiatkov až po súčasnosť a na vplyv banskej činnosti na "život lokality". Práve zmena jej profilu z environmentálneho hľadiska a záchrana baníckej minulosti a jej vhodné využitie v budúcnosti sú aj nosnou témou celého podujatia. Sympóziu poskytlo možnosť svojim účastníkom získať hodnoty, vedomosti a zručnosti potrebné k ochrane životného prostredia a vedomostí o zásahoch do krajiny a ekosystémov v nej.

4.5.2 Prednášková činnosť odborných pracovníkov múzea

Názov: „Aušusníci na prahu 21. storočia“

Autor: Mgr. Zuzana Denková

Podujatie: 13. medzinárodné Erbe sympóziu

Výstup: Prednáška bola pripravená pre medzinárodné sympóziu Erbe, tematicky bola viazaná na fenomén aušusníkov.

Názov: „Manažovanie podujatí v historickom objekte- štruktúra, obsahová náplň, mediálne ohlasy, záujem a reakcie návštevníkov, skúsenosti“

Autor: Mgr. Zuzana Denková

Podujatie: organizované o. z. Človek v ohrození

Výstup: Prednáška pre manažérov kultúry z Bieloruska

Názov: „Slovenské banské múzeum- výskum, ochrana a prezentácia kultúrneho dedičstva lokality UNESCO“

Autor: Ing. arch. Iveta Chovanová, PhDr. Jozef Labuda, Ing. Magdalena Sombathyová

Podujatie: 13. medzinárodné Erbe sympóziu

Výstup: Prednáška bola pripravená pre medzinárodné sympóziu Erbe.

Názov: „Odborná geologická, banícka a hutnícka literatúra v banskoštiavnických historických knižniciach“

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Podujatie: 13. medzinárodné Erbe sympóziu

Výstup: Prednáška bola pripravená pre medzinárodné sympóziu Erbe.

Názov: „Rozpojovanie hornín pomocou ohňa. Experimenty profesora Bohuslava Stočesa v Hodruši v prvej tretine 20. storočia“

Autor: PhDr. Daniel Harvan

Podujatie: 13. medzinárodné Erbe sympóziu

Výstup: Prednáška bola pripravená pre medzinárodné sympóziu Erbe.

Názov: „Skúsenosti pri budovaní expozície uhoľného baníctva v Handlovej“

Autor: Ing. Magdalena Sombathyová

Podujatie: 13. medzinárodné Erbe sympóziu

Výstup: Prednáška bola pripravená pre medzinárodné sympóziu Erbe.

Názov: „Technické pamiatky v správe Slovenského banského múzea“

Autor: Ing. Magdalena Sombathyová

Výstup: Prednáška bola pre študentov TU vo Zvolene, Lesníckej fakulty, zúčastnilo sa 100 študentov

Názov: „Nová expozícia Slovenského banského múzea“

Autor: Ing. Magdalena Sombathyová

Podujatie: zasadnutie Odbornej komisie pre zbierky dejín techniky múzeí

Výstup: PPP prezentácia a prednáška o realizácii prác a sprístupnení expozície Uhoľné baníctvo na Slovensku.

4.5.3 Odborná spolupráca

Mgr. Zuzana Denková: Konzultácie: A Szemán, K. Lehotská, E. Horníková, D. Mesároš, Thokolyová, J. Kubínsky, G. Meisner, Š. Mlích, G. Kravcová, H. Soboslayová, R. Dráb

Mgr. Daniel Harvan: Konzultácie: A. Mann, Hallonová, T. Figurová, J. Čabák, Dr. Alt, Dr. Bartunek

4.5.4 Environmentálna výchova

Environmentálna výchova je o životnom prostredí a človeku v ňom, o vzájomnom ovplyvňovaní sa, vytváraní hodnôt a vzťahov. Jej cieľom je vychovať človeka schopného konať v prospech životného prostredia, v prospech budúcich generácií a zároveň aj seba. Múzeum ako verejná inštitúcia, ktorá uchováva, ochraňuje a prezentuje historické dedičstvo predchádzajúcich generácií, môže v tomto procese zohrať významnú úlohu. Cielene environmentálnu výchovu realizuje Slovenské banské múzeum prostredníctvom tematických aktivít (Deň vody, Deň Zeme) a od r. 1998 prostredníctvom projektu Škola v múzeu, z ktorého aktivít sa na jednotlivých oddeleniach Slovenského banského múzea vyšpecifikovali nasledovné programy:

Názov programu: Hráme sa na remeselníkov

Miesto konania: Kammerhof

Autor: Mgr. Anna Ďuricová

Témy: Podmaľba na skle, Pletenie šnúrok, Handrové hračky – bábiky, loptičky, Zápästkové techniky - púzdra, kapsičky, Pečenie chleba z vlastnoručne namletej múky na kamennom žarnove, Pletenie zo slamy, páľky močiarnej, kukuričného šúpolia - bábiky, ozdoby, Pečenie medovníkov z drevených foriem, Pečenie vianočných oblátok v železných kliešťach nad ohniskom, Maľované salaše - tvorba tradičných maľovaných salašov s výjavmi z pastierskeho života, ktoré tvoria popredie drevených

betlehemov, Tkanie na rámoch, doštičkách, krosnách, Liatie voskových sviečok, Plstenie ovčej vlny, Pečenie obradového pečiva, Zdobenie kraslíc - slamou, sitinou, voskom, Pletenie veľkonočných korbáčov, Výroba papiera zo starých novin, slamy, rastlín, zhotovovanie pozdravov, Ozdoby z krepového papiera, Práca s drevom - figúrky zvierat, postavičky, bábiky, Pletenie košíkov, Drotárske techniky, Batikovanie, Smaltovanie, Maľba, batika na hodváb

Výstup: tvorivé dielne pre materské, základné, stredné, vysoké školy, špeciálne školy, odbornú aj laickú verejnosť. Cieľom je uchovávať hmotné a duchovné dedičstvo a prezentovať ho netradičnou formou predovšetkým mladej generácii. Jednotlivé aktivity formou tvorivých dielní rozvíjajú vedomosti, podporujú estetické cítenie, manuálnu zručnosť, tvorivosť a inšpirujú k efektívnemu využívaniu prírodného a odpadového materiálu.

Realizované programy v roku 2015: Program sa teší celoročnej obľube u všetkých vekových kategórií návštevníkov. Počas školského roka je navštevovaný najmä organizovanými školskými skupinami prevažne z banskoštiavnického regiónu, v čase koncoročných školských výletov sú to aj školské zájazdy z celého Slovenska, ale aj z celého sveta prostredníctvom rôznych výmenných pobytov. Návštevnosť v roku 2015 3368 návštevníkov.

Názov programu: Letné prázdninové dielne

Miesto konania: Kammerhof

Autor: Mgr. Anna Ďuricová

Pravidelných návštevníkov a priaznivcov si udržuje aj Letná škola v múzeu=Letné prázdninové dielne. Počas dvoch júlových a dvoch augustových týždňov si účastníci – prázdninujúce deti s rodičmi i starými rodičmi, mohli vyskúšať tradičné remeslá pod vedením externých majstrov – drôtovanie, paličkovanie, vyšívanie, háčkovanie, pečenie chleba, točenie na kruhu, a p. Návštevnosť: 863 návštevníkov.

Názov programu: Čo nám tu zanechalo baníctvo

Miesto konania: Kammerhof, expozícia Baníctvo na Slovensku

Autor: Mgr. Gabriela Marková, Ing. Magdalena Sombathyová

Témy: Meranie kompasom, alebo ako dakedy starí baníci merali, Ryžovanie zlata, Hádaj čo to je..., Rozprávka o baníkovi Jožkovi, Sprevádzajú nás obrázky, Pexeso, Putovanie baníka za hviezdou

Výstup: Zábavná, hravá, súťažná forma sprevádzania v expozícii Baníctvo na Slovensku. Deti dostávajú do rúk vybrané zbierkové predmety, rekvizity, aktívne sa zoznamujú s problematikou baníctva a histórie regiónu, doplnené pracovnými listami. Zamerané pre deti materských škôl, žiakov základných, stredných, odborných, umeleckých škôl, študentov, verejnosť, rodiny s deťmi.

Realizované programy v roku 2015:

V roku 2015 boli odprezentované všetky ponúkané programy. Aktivít sa zúčastnilo 2967 detí. V závere roka je už tradičné Putovanie baníka za hviezdou, pripravené pre rodiny s deťmi, ktoré navštívili tradičný Vianočný jarmok v Kammerhofe a neskôr v priebehu decembra a januára sa ho mohli zúčastniť všetci, ktorí si na spoznanie expozície Baníctvo na Slovensku zvolili tento netradičný spôsob. Prehliadky v expozícii sú spojené s ďalšou obľúbenou aktivitou Ryžovaním zlata v nádvorí Kammerhofu, ktoré absolvovalo 799 detí a dospelých.

Názov programu: Kultúrne a školské dejiny Banskej Štiavnice

Miesto konania: Kammerhof, expozícia Dejiny knižnej kultúry

Autor: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Témy: Marína, Andrej Sládkovič a Banská Štiavnica, Dejiny školstva, Baníckej a lesníckej akadémie, Dejiny knižnej kultúry, literárnych a cirkevných dejín

Výstup: prednášky spojené s prehliadkou Expozície knižnej kultúry v Kammerhofe

Názov programu: Živá galéria

Miesto konania: Galéria Jozefa Kollára

Autor: Ing. arch. Iveta Chovanová

Témy: Kráľovstvo galérie, Aj ja chcem byť maliar, Po stopách Jozefa Kollára, Aj svätci boli ľudia!, Šifra majstra Stanettiho, Poklady kultúrnej krajiny

Výstup: Zážitková forma návštevy galérie spojená s prednáškou, prezentáciou, netradičným sprevádzaním, maľovaním v galérii, vychádzkou do terénu. Zamerané pre deti materských škôl, žiakov základných, stredných, odborných, umeleckých škôl, študentov, verejnosť, rodiny s deťmi.

Realizované programy v roku 2015:

„Kollárova Štiavnica“

GJK v spolupráci so Základnou školou Jozefa Kollára pripravila dňa 23.3.2015 už 12. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov regionálnych základných škôl „Kollárova Štiavnica“. Cieľom súťaže bolo neformálne priblížiť deťom tvorbu štiavnického rodáka maliara Jozefa Kollára. Účastníci priamo v galerijných priestoroch v stálej expozícii autora realizujú vlastné interpretácie vystavených diel. Témou ročníka boli zátišia. Akcie sa zúčastnili štyri školy – ZŠ Jozefa Kollára Banská Štiavnica, ZŠ Jozefa Horáka Banská Štiavnica, ZŠ Banská Belá, ZŠ Svätý Anton a MŠ Drieňová – celkom až 70 detí. Mladí autori v tvorivej atmosfére vytvorili nádherné práce a porota mala ťažkú úlohu vybrať víťazov. Práce boli vystavené najprv priamo v expozícii Jozefa Kollára, potom vo vestibule Základnej školy Jozefa Kollára v Banskej Štiavnici.

Festival „Umenie na Trojici“

SBM – Galéria Jozefa Kollára spolupracuje pri príprave a realizácii mestského podujatia „Umenie na Trojici“. Akcia sa uskutočnila 20.6.2015 a galéria sa pripojila svojim programom. Vo výstavných priestoroch sa uskutočnili divadelné predstavenia študentov VŠMU Bratislava, vo vstupnej hale a na nádvorí boli pripravené tvorivé výtvarné diela pre malých aj veľkých návštevníkov. Galériu počas podujatia navštívilo 84 hostí.

Tvorivé dielne-Stretnutie s Majstrom Kollárom

Výtvarná tvorivá dielňa pre žiakov 1. a 2. stupňa základných škôl. Žiaci sa neformálne zoznámili so životom a tvorbou Jozefa Kollára a potom sami vytvorili vlastné práce na námety vystavených diel autora. Dielne sa uskutočnili v termínoch: 23.1., 9.3., 10.6., 22.9., 24.9. 2015. Tvorivé dielne navštívilo 124 návštevníkov.

Názov programu: Zvyky a tradície banskoštiavnických akademikov

Miesto konania: Starý zámok

Autor: Mgr. Daniel Harvan

Témy: Formovanie študentského hnutia Baníckej a Lesníckej akadémie, študentské zvyky, stužkové, pečatenie pozvánok, Zvyky a tradície akademikov na prvej vysokej škole technického zamerania na svete, založenej Máriou Teréziou v roku 1762 v Banskej Štiavnici

Výstup: prednášky, prezentácie pre študentov SŠ a VŠ

Názov programu: Ľudová kultúra banskoštiavnického regiónu

Miesto konania: Starý zámok

Autor: Mgr. Zuzana Denková

Témy: Zoznamujeme sa s krojmi hontianskych obcí, Ľudové zvykoslovie, Kultúrne regióny Slovenska, Život baníkov severozápadného Hontu, Načo slúžili?

Výstup: prezentácie, prednášky, práca so zbierkovými predmetmi, pracovné listy, prehliadka expozície

Realizované programy v roku 2015: Vianočné tvorivé dielne. Sprievodným podujatím výstavy „Neobyčajné príbehy obyčajných vecí“ boli tvorivé dielne. Deti /škôlkari a žiaci základných škôl/ si v Rytierskej sále Starého zámku piekli a zdobili medovníky, vyrábali vianočné trubičky, ochutnávali sladký punč a vyrábali papierových tanečníkov podľa muzeálnych predlôh. Dielne navštívilo 60 hostí.

Názov programu: Okienkom do sveta architektúry

Miesto konania: Starý zámok

Autor: Bc. Ivana Lidáková

Výstup: Prezentácia premien Starého zámku s dôrazom na architektonické štýly, zamerané pre žiakov 7. ročníka ZŠ.

Názov programu: Tajomstvá Nového zámku

Miesto konania: Nový zámok

Autor: Bc. Peter Orčík

Témy: Portrét sultána Sulejmana nádherného, Obrana Banskej Štiavnice a banského kapitanátu, Osobnosti tureckého odboja, 150.ročná vojna v Uhorsku, Zlatý vek Osmanov alebo Veľkolepé storočie

Výstup: Vzdelávacie programy pre školy formou prednášky, prezentácie, filmu a názorných ukážok zbraní priamo v expozícii približujú dejinné udalosti osmanskej expanzie na území Slovenska.

Názov aktivity: Čo že je to za vtáčika ?

Autor: Mgr. Lenka Gábrišová

Autor pracovného listu: Mgr. Lenka Gábrišová, Mgr. Emília Švecová

Miesto konania: expozícia Baníctvo na Slovensku, Handlová

Program environmentálnej výchovy zameraný na živú prírodu, pre školákov prvého stupňa základných škôl, spojený s prácou s pracovnými listami a s tvorivými aktivitami.

Názov aktivity: Ako môžem pomôcť ja?

Autor Mgr. Lenka Gábrišová

Autor pracovného listu: Mgr. Lenka Gábrišová, Mgr. Emília Švecová

Miesto konania: expozícia Baníctvo na Slovensku, Handlová

Program environmentálnej výchovy zameraný na tému recyklácie a triedenia odpadov, pre školákov druhého stupňa základných škôl a stredoškolákov, doplnený prácou s pracovnými listami a spojený s tvorivými aktivitami – výrobou ručného papiera .

Názov aktivity: Svetový deň vody

Miesto konania: Kammerhof, expozícia Baníctvo na Slovensku

Autor: Ing. Magdalena Sombathyová, Mgr. Gabriela Marková

Termín: 23.3.2015

Výstup: V expozícii Baníctvo na Slovensku sa pri príležitosti Svetového dňa vody uskutočnili špecializované tematické prehliadky. Téma pripravená pre školákov, prechádzala postupne od kolobehu vody v prírode, cez rôzne vlastnosti vody, voda bola prezentovaná najprv ako pohonná energia banských strojov a zariadení, vysvetlená bola problematika budovania systému vodných nádrží. Ďalšou témou bola spodná vodá, jej čerpanie a nakoniec deti dostali informácie o vode, ako médiu pri gravitačnej úprave a flotácii rúd. Deti si nadobudnuté poznatky utvrdili pomocou kvízových otázok a hry.

Názov aktivity: Týždeň deň vedy a techniky

Autor: Ing. Magdalena Sombathyová, Mgr. Gabriela Marková

Miesto konania: , expozícia Baníctvo na Slovensku

Termín: 09. – 13. 11. 2015

Výstup: Slovenské banské múzeum sa každoročne zapája do podujatí týždňa vedy a techniky tým, že ponúka tematickú prehliadku expozície Baníctvo na Slovensku v Kammerhofe. V Kammerhofe bol program zameraný na vysvetlenie postupu úpravy pri gravitačných spôsoboch úpravy rúd a pri a na flotačnom rozdzružovaní. Deťom sa priblížil postup spracovania rúd názornými pomôckami, prostredníctvom zbierkových predmetov a funkčných úpravníckych modelov. K dispozícii boli jednotlivé výstupy upravenej rudy zo závodu v Hodruši. Vyťažená ruda, ruda podrvení v drvič, guľovom mlyne, pred flozáciou, zlatý koncentrát a odpad, boli názornou ukážkou, ako sa dá z „kameňa“ vyrobiť zlato. Nakoniec deti skladali puzzle, zobrazujúce exponáty, ktoré s témou spracovania rúd súviseli. Podujatia sa zúčastnili predškóľáci a deti zo základných škôl.

Názov aktivity: Týždeň deň vedy a techniky

Autor: Ing. Mgr. Jana Oswaldová, Mgr. Lenka Gábrišová

Miesto konania: expozícia Baníctvo na Slovensku, Handlová

Termín: 09. – 13. 11. 2015

V roku 2015 ponúklo Slovenské banské múzeum svojim návštevníkom počas týždňa vedy a techniky v novootvorenej expozícii Uhoľného baníctva na Slovensku v Handlovej, program Od fúrika k lokomotive, ktorý bol zameraný na dopravu v bani, film a zaujímavé aktivity v EKODIELNIČKE.

4.5.5 Participácia na celoslovenských výstavách a podujatia Zväzu múzeí SR

Názov akcie: Praveké jaskynné maľovanie

Miesto konania: sprístupnená časť štôlne Michal ústiacej v nádvorí budovy Berggericht

Termín konania: 3.6.2015

Dňa 3.6.2015 sa na oddelení geológie Slovenského banského múzea, vo vstupnej časti štôlne Michal ústiacej do nádvorí budovy Berggericht, konalo už tradičné podujatie Praveké jaskynné maľovanie k príležitosti Svetového dňa životného prostredia. Výtvarne nadaní žiaci Základnej umeleckej školy Banská Štiavnica, ktorí boli vopred pripravovaní pani učiteľkou Mgr. Miroslavou Kámenovou v učebných ateliéroch školy, mali možnosť zahrať sa na našich dávnych predkov a kriedami maľovať v podzemných priestoroch v štýle pravekých lovcov. Na skalných stenách štôlne sa žiaci so zánietením zhostili svojej úlohy a ukázali, že teoreticky aj prakticky ovládli tento štýl maľby. V podzemí sa tak zjavili výjavy lovu, rozličné praveké zvieratá a lovci, zobrazenia a ďalšie námety, ktoré tvorili zásadné momenty v praktickom a duchovnom živote pravekých ľudí.

Názov: Noc v múzeu-Z každého rožku trošku

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Galéria Jozefa Kollára, Baníctvo na Slovensku-Kammerhof, Nový zámok, Uhoľné baníctvo na Slovensku-Handlová

Termín: 16. 5. 2015

Výstup: Interaktívna nočná prehliadka expozícií Slovenského banského múzea: Baníctvo na Slovensku-Kammerhof interaktívna hra Čo viem o uhlí, Galéria Jozefa Kollára tvorivá dielňa „Stolička“, premietanie filmu „Veľkolepé múzeum“ a koncert pesničkára Martina Geišberga, Nový zámok večerná prehliadka a prehliadka novej expozície v Handlovej. Návštevnosť: 666 návštevníkov

4.5.6 Iné kultúrno-spoločenské podujatia v SBM

Názov: Noc kostolov

Organizátor: Rímskokatolícka farnosť Banská Štiavnica

Spoluorganizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto konania: Starý zámok

Termín: 29.5.2015

Výstup: Prehliadka Starého zámku ako bývalého Farského kostola. Podujatie bolo súčasťou celoslovenskej akcie – Noc kostolov 2015. Návštevnosť: 120 návštevníkov.

Názov: Večerná prehliadka Nového zámku

Organizátor: Slovenské banské múzeum, RNDr. Miroslav Eliáš

Miesto: Nový zámok

Termín: 1.5.2015

Výstup: Večerná prehliadka expozície Nový zámok spojená s prezentáciou knihy Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov na Slovensku.

Názov: Starý zámok deťom – Rozlúčka so školským rokom

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Starý zámok

Termín: 24.6.2015

V roku 2015 sa uskutočnil v priestoroch Starého zámku v poradí už siedmy ročník akcie Rozlúčka so školským rokom. Pre návštevníkov Starého zámku bol pripravený bohatý program, ktorého vyvrcholením bolo divadelné predstavenie. O siedmich kozliatkach, s ktorým vystúpilo banskobystrické Divadlo Bez opony. Okrem hlavolamov, stavebníc a drevených hračiek, bola pre návštevníkov pripravená aj hlina, z ktorej si záujemcovia mohli zhotoviť vlastnú fajku – štiavničku. Súčasťou programu bola prehliadka aktuálnej výstavy (Ne)zabudnutí aušusníci, ďalšia aktivita ponúkala možnosť dozvedieť sa veľa zaujímavého o stavebnom vývoji Starého zámku. Atraktívna bola možnosť obliecť si dobový odev baníka, alebo žandára a nechať sa v ňom na pamiatku zvečniť. Pre návštevníkov bolo pripravené aj malé občerstvenie, niekoľkých z nich potešili ceny z tomboly. Návštevnosť: 126 návštevníkov

Názov: Festival kumštu remesla a zábavy

Organizátor: Slovenské banské múzeum, OZ Iniciatíva za živé mesto

Miesto: Starý zámok

Termín: 22.-23.máj 2015

Výstup: 18. ročník Festivalu kumštu remesla a zábavy sa konal v areáli Starého zámku a hlavnou témou boli včely a med. Návštevníci festivalu sa dozvedeli ako sa stáča a spracováva med, ako vyzerá život v rodine včelára, či kočovanie s úlmi, ale aj ako sa využívajú včelie produkty v apiterapii, kozmetike, či medicíne. Tradičnou súčasťou festivalu je aj bohatý kultúrny program, v rámci ktorého vystúpili Elá Hop, kúzelník Talostan, Divadlo zo šuflíka, Divadlo bez opony, ale aj kapela EA, či Živý banický orloj. Neodmysliteľnou súčasťou Festivalu sú výrobcovia a predajcovia remeselných výrobkov, remeselnú zručnosť si návštevníci mohli vyskúšať v tvorivých dielňach. Napriek nepriaznivému chladnému počasiu Festival navštívilo 1713 návštevníkov.

Názov: Mušketeri (netradičné víkendy na Starom zámku s historickým hudobným a divadelným združením Tormen a šermiarskou skupinou Ricasso)

Organizátor: Slovenské banské múzeum, v spolupráci so skupinami Tormen a Ricasso

Miesto: Starý zámok

Termín: 30.-31.5., 11.-12.7., 1.-2.8., 29.-30.8. 12.-13.9. 2015

Výstup: Víkend na Starom zámku s historickým a hudobným združením Tormen a šermiarskou skupinou Ricasso bol určený prednostne rodinám s deťmi. Scenárista si pre tento rok pripravil príbeh o záletnom záhradníkovi a neschopnom kaprálovi, ktorý aj napriek veľkej snahe nedokázal zo svojich vojakov vychovať zdatných bojovníkov. Jednotlivé dramatické vstupy boli pretkané napínavými šermiarskymi súbojmi, výstrelmi z dobových diel, vtipnými replikami a pesničkami. Podujatie zaznamenalo rekordnú návštevnosť s počtom návštevníkov 3116.

Názov: Noc na Starom zámku- Kaprálova truhlica

Organizátor: Slovenské banské múzeum, v spolupráci so skupinami Tormen a Ricasso

Miesto: Starý zámok

Termín: 10.7., 31.7., 28.8., 12.9. 2015

Výstup: Pravidelnou súčasťou kultúrneho leta v Banskej Štiavnici sú tradičné nočné divadelné prehliadky na Starom zámku. Slovenské banské múzeum aj počas 13. ročníka ponúklo návštevníkom a obyvateľom mesta počas troch letných mesiacov netradičnú nočnú prehliadku najstaršej kultúrnej pamiatky v meste. V letnej sezóne 2015 si návštevníci mohli pozrieť predstavenie o dvoch Osmanoch, ktorí ukradli truhlicu s veľkým pokladom, čím odštartovali dramatickú naháňačku, ktorá sa skončila spätným ukoristením truhlice a útekem zlodějov. Súčasťou predstavenia bola v zbrojnici inštalovaná autentická šibenica a strašidelné stvárnenie popravy bolo spolu s ohňovou show v polbašte pre mnohých vrcholom večera. V každom zo štyroch divadelných večerov sa uskutočnili štyri predstavenia s hodinovými vstupmi o 20:00, 21:00, 22:00 a 23:00 hod. Podujatie, ktoré bolo propagované v rádiu Expres, na internetových portáloch, v miestnej tlači, na plagátoch, webovej stránke mesta Banská Štiavnica, SBM, sociálnych sieťach sa stretlo s pozitívnym ohlasom. Návštevnosť 686 návštevníkov.

Názov: Haraburdy alebo bazár (ne)potrebných vecí

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Kammerhof, Dielnička

Termín: 24.-25. 07., 27.07.-01. 08., 10.- 12.09. 2015

Výstup: Už 11. ročník environmentálneho bazára (ne)potrebných vecí – „Haraburdy“ si udržuje početnú návštevnosť i záujem zberateľov „starých“ vecí i bežných návštevníkov. Múzeum tu každému poskytuje priestor, bez obmedzenia sortimentu, na ponuku svojich už nepotrebných vecí a zachrániť ich pred vyhodením. Tiež sa rozširuje počet predávajúcich zo širšieho okolia – Žiar nad Hronom, Zvolen Slovenská Ľupča, Brezno, Pukanec. Najväčší záujem zo strany kupujúcich i predávajúcich sme tradične zaznamenali počas Salamandrových dní. Aj v roku 2015 sa prostredníctvom podujatia podarilo obohatiť zbierkový fond SBM.

Názov: Festival peknej hudby

Organizátor: Pečná hudba, Eugen Prochác

Spoluorganizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: priestory Starého zámku

Termín: 24.7., 25.07., 01.08.2015

Výstup: Koniec júla tradične patril podujatiu Festival peknej hudby, ktoré sa v Banskej Štiavnici a okolí uskutočnilo už po 16-krát. Súčasťou festivalu bola výstava grafič a rukopisov slovenského skladateľa Tadeáša Salvu. Výstavu otvorila novodobá premiéra skladateľovej skladby zo 70-tych rokov v interpretačnej zostave s Jánom Berkym Mrenicom. V sobotu 25. júla hostil Starý zámok súbor Polajka Tales from my Diary. Festival ukončil v sobotu 1.augusta v nádvorí Starého zámku koncert DJABE featuring Steve Hackett (ex Genesis).

Názov: Cap á l'Est

Organizátor: Cap á l'Est

Spoluorganizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Starý zámok

Termín: 15. 8. 2015

Výstup: 14. ročník Festivalu bol venovaný Paulovi Claudelovi. V Starom zámku sa v rámci festivalu uskutočnili dve podujatia, bilingválne predstavenie Próza o Transsibírskej magistrále a Johanke z Francúzska a iné básne Blaisa Cendrarsa s hudobným sprievodom (dve piesne od Célina a zhudobnené básne neúnavného cestovateľa Blaisa). Účinkovala Lucia Letková a Michel de Maulne. V priestore starozámockej kaviarne bola inštalovaná výstava fotografa Františka Koláča.

Názov: Melanie Scholz

Organizátor: M. Lengyel,

Spoluorganizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Starý zámok

Termín: 26. 6. 2015

Výstup: Melanie Scholtz je uznávaná speváčka a skladateľka. Študovala klasický spev a od svojich piatich rokov hrá na klavír. Vydala 5 vlastných albumov a spolupracovala s mnohými juhoafrickými a medzinárodnými jazzovými umelcami. Okrem iných si zaspievala duet aj s Bobbym McFerrinom. V roku 2012 vyhrala 3 ceny prestížneho Jazz Revelation competition vo francúzskom Nice (www.melaniescholtz.com).

Názov: Dušičky z Nového zámku

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Nový zámok

Termín: 31.10.2015

Výstup: Nočná novembrová panoramatická prehliadka Banskej Štiavnice. Na vysvietené cintoríny i dominanty mesta sa vo večerných hodinách prišli pozrieť takmer dve stovky návštevníkov.

Názov: Stretnutie generácií

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Rytierska sála Starého zámku

Termín: 12. 11. 2015

Výstup: V novembri 2015 sa v atraktívnom prostredí Rytierskej sály na Starom zámku, uskutočnil siedmy ročník akcie Stretnutie generácií. Tradičné stretnutie juniorov a seniorov prinieslo okrem vzdelávacej časti pozostávajúcej z návštevy aktuálnej výstavy v Galérii Jozefa Kollára, aj posedenie pri kultúrnom programe. Podujatie začalo o 9 00. hod na Námestí Sv. Trojice, odkiaľ sa zúčastnení presunuli na mimoriadne úspešnú výstavu „Gwerk 120“ inštalovanú v priestoroch Galérie Jozefa Kollára. Po prehliadke výstavy sa presunuli do Rytierskej sály Starého zámku, kde mohli zhodnotiť prácu študentov Strednej odbornej školy služieb a lesníctva, ktorí sa prezentovali formou prípravy stolovania a občerstvenia. V Rytierskej sále sa prítomní hostia zabavili počas bohatého kultúrneho programu. Zabezpečili ho deti z Materskej školy na ulici 1. mája (členovia súboru Permoník), študenti Základnej školy Jozefa Horáka, študenti Gymnázia A. Kmeťa, členovia Živeny a Klubov seniorov z Banskej Štiavnice a zo Štefultova. Záver akcie patril už tradičnému žrebovaniu tomboly.

Názov: „Štjavnycký vjanočný jarmok“

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Miesto: Kammerhof

Termín: 11.- 12. 12. 2015

Výstup: 12. ročník „Štjavnyckého vjanočného jarmoku“ sa konal v nádvorí Kammerhofu. V programe vystúpili koledníci, živý betlehem, deti z materských a základných škôl s vianočným programom, postavy predvianočného zvykoslovia – Mikuláš s čertom, Lucie, spevokol ZUŠ, a bohatý program

obohatila aj mužská spevácka skupina Sekera a ženská folklórna skupina Šášov. V predajnej ponuke bol tradičný vianočný a remeselný tovar od remeselných majstrov i miestnych chránených dielní. Návštevníci si mohli pochutnať na tradičných vianočných jedlách i nápojoch, vlastnoručne si upiecť oplátky. Jarmok navštívilo približne 1200 návštevníkov.

4.6 EDIČNÁ ČINNOSŤ

Názov: Zborník Slovenského banského múzea, roč. 24

Zostavovateľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc., Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: Zborník Slovenského banského múzea, roč. 24. Je vydávaný každé dva roky. V zborníku sú publikované príspevky odborných pracovníkov múzea a ďalších celoslovenských inštitúcií, ktoré sú zamerané na dejiny baníctva na Slovensku a regionálnych dejín Banskej Štiavnice a okolia. Časť príspevkov informuje o výstavnej činnosti, odborných vedeckých seminároch a konferenciách, a kultúrno-spoločenských podujatiach SBM.

Príspevky:

Denková Zuzana: Čo baník, to úderník? Pohľad na socialistické súťaženie v n. p Rudné bane - závode Banská Štiavnica

Denková Zuzana: K životnému jubileu Mgr. Evy Lovásovej

Denková Zuzana: K životnému jubileu PhDr. Jozefa Labudu, CSc.

Denková Zuzana: Oslavy 250. výročia založenia banskoštiavnickej Baníckej akadémie na pôde Slovenského banského múzea

Harvan Daniel: odborná štúdia: Lekárnictvo v Banskej Štiavnici v rokoch 1918-1948 (1950). (Príspevok k hospodárskym dejinám Banskej Štiavnice v 20. storočí)

Harvan Daniel: recenzia publikácie Denková, Z., Chovanová, I.: (Ne) zabudnutí aušusníci

Harvan Daniel: recenzia publikácie Kaňa, R. et. al.: Hodrušské hlbiny. Podzemný svet baníkov

Jancsy Peter: Zo života a diela Jána Pettku

Jancsy Peter: recenzia knihy Ozdín, Ďuďa: Minerály Slovenska

Názov: Argenti fodina 2014

Zostavovateľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc., Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: Zborník prednášok z medzinárodnej konferencie Argenti fodina 2014, ktorá sa konala v dňoch 10.-12. septembra 2014 v Banskej Štiavnici. Obsahuje príspevky publikujúce najnovšie poznatky z montánných archeologických výskumov v rôznych lokalitách na Slovensku a v Európe. Zborník bol vydaný v roku 2015.

Názov: Almanach Slovenského banského múzea, roč. 7

Zostavovateľ: PhDr. Jozef Labuda, CSc., Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: V zborníku sú publikované príspevky informujúce o aktivitách jednotlivých oddelení SBM, výstavnej činnosti, zbierkotvornej, dokumentačnej, archivačnej, konzervačnej, vedecko-výskumnej činnosti, organizovaných vedeckých seminároch, konferenciách, edičnej činnosti SBM, činnosti odboru marketingu a environmentálnej výchovy a tiež projektovej činnosti SBM za roky 2013-2014.

Názov: VÁŠÁRY, Jozef. Nárečie banskoštiavnické

Zodpovedný redaktor: PhDr. Jozef Labuda, CSc.,

Zostavovateľka: Mgr. Adriana Matejková, PhD.

Výstup: Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici vydalo v roku 2015 pre záujemcov o históriu a národopis Banskej Štiavnice a okolia publikáciu o banskoštiavnickom nárečí. Autorom je Jozef Vášáry, známy regionálny zberateľ a rozprávač banskoštiavnických humorných príbehov a anekdot z prostredia baníkov, ktorého 100. výročie narodenia sme si pripomenuli tohto roku. Jozef Vášáry dokončil svoj jazykovedno-etnografický slovník Banskoštiavnické nárečie v roku 1955. Venoval sa v ňom jazykovednému rozboru a ukážkam tohto nárečia. Cieľom jeho práce bolo ozrejmiť charakter a bohatosť banskoštiavnického nárečia. V jednotlivých kapitolách sa venoval na základe vybraných ukážok jazykovednému rozboru nárečia z hľadiska hláskoslovia, kmeňoslovia, tvaroslovia

a tiež vetnej skladby. Osobitnú kapitolu práce tvorí slovník, v ktorom sú zachytené originálne slová, výrazy, používajúce sa banskoštiavnickom nárečí a tiež ukážky textov v tomto nárečí.

Práca Jozefa Vášáryho je jednou z prvých prác, ktorá sa venuje tomuto osobitnému nárečiu.

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici chcelo tak vydaním tohto originálneho prameňa v jeho prepísanej podobe sprístupniť odbornej a tiež širšej verejnosti pohľad Jozefa Vášáryho na vývoj, charakteristiku a slovnú zásobu banskoštiavnického nárečia a tiež inšpirovať bádateľov k ďalšiemu štúdiu, poprípade zberateľstvu banskoštiavnického nárečia používaného v minulosti, ale aj k štúdiu jeho súčasnej podoby.

Súčasťou publikácie sú aj spomienky dcéry Magdy Vášáryovej na svojho otca, jeho životné osudy, učiteľovanie, literárnu tvorbu a tiež svoje detstvo, ktorá sa zúčastní slávnostnej prezentácie publikácie Jozefa Vášáryho Nárečie banskoštiavnické.

4.6.1 Mediálna prezentácia a publikovanie

Rozhlas a televízia

Ing. M. Sombathyová: S.Mikovíni a jeho prínos pre Banskú Štiavnicu (Rádio FM, red. M.Fáberová)

Ing. M. Sombathyová: FIDLIBUM, detská relácia RTVS, téma baníctvo, filmovanie v Kammerhofe

Ing. M. Sombathyová: Deň vody v Kammerhof

Ing. M. Sombathyová: Baníctvo v Banskej Štiavnici, Český rozhlas

Mgr. Z. Denková: Nezabudnutí aušusníci (rozhovor Rádio Devín)

Mgr. Z. Denková: Prvý Valentín na Starom zámku (vstup do živého vysielania RTVS)

Mgr. Z. Denková: Nový zámok (reportáž v hlavných správach RTVS)

Ing. P. Páchniková: Letné prázdninové dielne v Kammerhofe (vstup do živého ranného vysielania, Rádio Regina)

Štiavnické noviny:

Ing. arch. I. Chovanová: Výstava Ešte ste nestihli Lackoviča?

Mgr. Z. Denková: Valentínsky víkend na Starom zámku

Mgr. D. Harvan: Nové prírastky do zbierkového fondu Slovenského banského múzea

Mgr. D. Harvan: 2014 – rok významných výročí

Ing. arch. I. Chovanová: Originál? Kópia? Verzia?

Ing. P. Páchniková: Otváracie hodiny počas veľkonočných sviatkov v SBM

Ing. P. Páchniková: Kollárova Štiavnica

Mgr. Z. Denková, Bc. P. Orčík: Aby sme nezabudli, prečo máme Nový zámok

Z. Paškayová: Deti snívajú s otvorenými očami a srdcom

Ing. P. Páchniková: Témou festivalu bude včelárstvo

- Ing. P. Páchniková: Noc múzeí a galérií v Slovenskom banskom múzeu
- Ing. P. Páchniková: 18. ročník Festivalu kumštu remesla a zábavy. Témou festivalu bude včelárstvo
- Ing. P. Páchniková: Mušketeri na Starom zámku
- PhDr. D. Harvan: Nová kniha o banskoštiavnickom fajkárskom remesle
- Ing. P. Páchniková: Galéria Jozefa Kollára-Reset 2015
- Ing. P. Páchniková: Podujatia v SBM
- PhDr. D. Harvan: Rozlúčka so školským rokom
- Ing. P. Páchniková: Slovenské banské múzeum privítalo stotisíceho tohtoročného návštevníka
- Mgr. P. Jancsy: Výstava „Spišské hlbiny a opálové bane vo fotografii Miloša Greisela“
- Ing. P. Páchniková: Pozvánka na vernisáž výstavy „Mini ZOO VIII.“
- PhDr. J. Labuda, CSc.: Náučný chodník po Starom meste /Glanzenberg/ bol na Deň Zeme otvorený
- Ing. P. Páchniková: Dielne pre verejnosť
- PhDr. D. Harvan: Banská Štiavnica hostila odborníkov z viacerých krajín sveta
- PhDr. D. Harvan: Filmovanie v B. Štiavnicí a vo Sv. Antone
- Ing. P. Páchniková: Oslavujeme až do 15.novembra
- Ing. arch. I. Chovanová: Madona od Gwerka?
- PhDr. D. Harvan: Stretnutie generácií 2015
- Mgr. A. Matejková, PhD.: Výstava minerálov bývalého Evanjelického lýcea v B. Štiavnicí
- PhDr. J. Labuda, CSc.: Čestné uznanie ministra ŽP SR
- PhDr. J. Labuda, CSc.: Geofyzici v Banskej Štiavnicí
- Mgr. Z. Denková: Nová výstava v nových priestoroch: Neobyčajné príbehy obyčajných vecí na Starom zámku v Banskej Štiavnicí
- Ing. P. Páchniková: Pozvánka na 12. ročník Štjavnycký vjanočný jarmok
- Mgr. A. Matejková, PhD.: Banskoštiavnické nárečie Jozefa Vášáryho - prvá kniha o nárečí Banskej Štiavnice a okolia
- Mgr. A. Matejková, PhD.: Ján Brezník – pedagóg bývalého Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnicí

Historický časopis

Mgr. D. Harvan: 13. medzinárodné Erbe sympóziu Kultúrne dedičstvo v geológii, baníctve a hutníctve knižnice - archívy – múzeá

Montanrevue

PhDr. D. Harvan: Na potulkách lokalitou Unesco alebo jej technické pamiatky pod lupou. Šachta František v Banskej Štiavnicí (II. časť).

PhDr. D. Harvan: Na potulkách lokalitou Unesco alebo jej technické pamiatky pod lupou. Objekty baníckeho, chemického a lesníckeho školstva v Banskej Štiavnicí.

PhDr. D. Harvan: Na potulkách lokalitou Unesco alebo jej technické pamiatky pod lupou. Areál šachty Terézia a šachty Weiden v Banskej Štiavnici.

PhDr. D. Harvan: 13. Erbe sympóziu, Banská Štiavnica 15.-20. jún 2015.

PhDr. D. Harvan: Na potulkách lokalitou Unesco alebo jej technické pamiatky pod lupou. Budova bývalej železničnej stanice v Banskej Štiavnici a budova bývalej baníckej nemocnice v Banskej Štiavnici (pod Kalváriou).

Handlovské noviny

Ing. M. Sombathyová: Pozvánka do nového múzea

Mgr. Ing. J. Osvaldová, J. Cigánik: Prvá nočná v múzeu

Mgr. Ing. J. Osvaldová, J. Cigánik: Letné prázdniny v Slovenskom banskom múzeu Handlová

Mgr. Ing. J. Osvaldová, J. Cigánik: Obrazy z 2. Maliarskeho sympózia v baníckom múzeu

Prievidzko

J. Osvaldová, J. Cigánik: „Múzeum je inštitúciou, ktorá nám pomáha orientovať sa v súčasnom svete pri hľadaní toho, kto sme, odkiaľ prichádzame a kam smerujeme“

J. Osvaldová, J. Cigánik: Cesta uhlia v Handlovej

Enviromagazín

PhDr. J. Labuda, CSc.: Obnovený náučný chodník Staré mesto /Glanzenberg/ v Banskej Štiavnici

Ing. P. Páchniková: Salamandrové dni 2015 obohatilo aj Slovenské banské múzeum

Zborník SBM, roč. 24

Mgr. A. Matejková, PhD: Archív Slovenského banského múzea v B. Štiavnici

Ing. M. Sombathyová: Projekt Digitálne múzeum

Ing. M. Sombathyová: Múzeum uhoľného baníctva v Handlovej

Mgr. A. Matejková, PhD.: Archív Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici

Mgr. A. Matejková, PhD.: Výstava „Ich veličenstvá prichádzajú...! Návštevy habsburských veličenstiev v stredoslovenských banských mestách

Zborník SBM, roč. 25

Mgr. A. Matejková, PhD.: Životné jubileum Márie Gallovej

Zborník - Erbe sympóziu

Mgr. Z. Denková: Aušusníci na prahu 21. storočia /premeny významného fenoménu baníckej kultúry/

PhDr. D. Harvan: „Rozpojovanie hornín pomocou ohňa – experimenty profesora Bohuslava Stočesa v Hodruši v prvej tretine 20. storočia“

Ing. arch. I. Chovanová, PhDr. J. Labuda, Ing. M. Sombathyová: „Slovenské banské múzeum- výskum, ochrana a prezentácia kultúrneho dedičstva lokality UNESCO“

Ing. M. Sombathyová: „Skúsenosti pri budovaní expozície uhoľného baníctva v Handlovej“

Mgr. A. Matejková, PhD.: „Odborná geologická, banícka a hutnícka literatúra v banskoštiavnických historických knižniciach“

Almanach

Mgr. Z. Denková: Nosné aktivity pracovníkov oddelenia histórie v rokoch 2013 - 2014

Mgr. A. Matejková, PhD.: Zbierkotvorná, dokumentačná, archivačná a konzervačná činnosť v SBM v rokoch 2013 - 2014

4.6.2 Prekladateľská činnosť

Jancsy Peter:

- preklady do jazyka nemeckého: cirkulárov, programu, anotácií príspevkov, sprievodcu exkurzii po Banskej Štiavnici a v Hodruši, resumé textov a jednej celej prednášky pre zborník Erbe sympózia,
- tlmočenie na sprievodných podujatiach a na seminári,

4.7 PROJEKT DIGITÁLNE MÚZEUM

Koordinátor projektu v SBM : Ing. Magdalena Sombathyová

Pracovníci zapojení do projektu: Mgr. Zuzana Denková, Miroslav Hock, Ing. arch. Iveta Chovanová, Mária Gallová, Mgr. Daniel Harvan PhD. , Mgr. Peter Jancsy, Mgr. Marta Kováčová, Ing. Lubomír Lužina, Mgr. Adriana Matejková, PhD., Ing. Ondrej Michna, Blanka Skaviniaková, Zdena Slezáková, Ing. Magdalena Sombathyová

V roku 2015 bol úspešne dokončený národný projekt Digitálne múzeum, riešený v rámci Operačného programu informatizácie spoločnosti, prioritná os 2- Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií. SBM patrilo k 32 slovenským múzeám, v ktorých prebiehala digitalizácia zbierkových predmetov. Riešiteľom projektu bolo Múzeum SNP, Banská Bystrica.

V roku 2015 bolo dokončené digitalizovanie exponátov nad 70 cm, ktoré bolo potrebné digitalizovať na mieste uloženia – v Banskom múzeu v prírode. Pri príprave predmetov na digitalizáciu, ich ošetrovaní, bolo potrebné zabezpečiť výpomoc zo všetkých oddelení múzea. Na niekoľkých spoločných brigádach boli predmety očistené, zbavené hrdze, obrúsené a následne natierané farbami. Niektoré z plánovaných zbierkových predmetov museli byť vyradené, pretože digitalizačná technika nezvládala náročné podmienky podzemia a snímaniu bránil nedostatočný voľný priestor pri vystavených predmetoch. Okrem týchto predmetov sa opätovne digitalizovali predmety, ktorým sa neuložil alebo poškodil digitalizačný záznam, preto boli prevezené do Digitalizačného centra v Banskej Bystrici a do Bratislavy, do firmy 727, ktorá bola externým spolupracovníkom pri procese digitalizácie. Spolu bolo v SBM zdigitalizovaných 7440 predmetov. Výstupy – digitálne obrázky dostane SBM k dispozícii až v roku 2016. Zbierkové predmety zaradené do digitalizácie boli spracovávané v programe ESEZ 4G v povinných položkách Dublin CORE. Každá zo zbierok má svoj čiarový kód a QR kód. Je možná ich identifikácia čítačkou.

4.8 PROJEKT DIGITALIZÁCIA PAMIATKOVÉHO FONDU SLOVENSKA

Koordinátor projektu v SBM : Ing. Magdalena Sombathyová

Pracovníci zapojení do projektu: Mgr. Zuzana Denková, Ing. Peter Zorvan, PhD.

Slovenské banské múzeum bolo zapojené aj do druhého projektu týkajúceho sa digitalizácie, tiež v rámci Operačného programu Informatizácia spoločnosti – Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry, prioritná os 2, Digitalizácia pamiatkového fondu Slovenska. Predmetom digitalizácie boli nehnuteľné kultúrne pamiatky domy, kaštiele, hrady, kostoly atď.), ktorých je takmer 10 000. Všetky tieto pamiatky sú evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu. , digitálnym výstupom budú veľké 3D objekty. Z objektov Slovenského banského múzea boli zaradené Starý zámok, Nový zámok, Kammerhof a štôlna Glanzenberg. Výstupy budú dostupné v roku 2016, a k dispozícii budú podľa charakteru priestoru. Priestory depozitárov neboli digitalizované.

4.9 PROJEKTOVÁ ČINNOSŤ

Slovenské banské múzeum v Banskej Štiavnici, ako jedna z príspevkových organizácií Ministerstva životného prostredia, kladie vo svojej činnosti veľký dôraz aj na využívanie mimorozpočtových zdrojov prostredníctvom rôznych projektov. Sú to predovšetkým projekty podporované štrukturálnymi fondmi Európskej únie, Environmentálnym fondom, ale aj Banskobystrickým samosprávnym krajom, či Mestom Banská Štiavnica.

V roku 2015 sa pokračovalo v realizácii projektu „Rekonštrukcia Starého zámku a Prachárne“ z Regionálneho operačného programu prioritná os 3 „Posilnenie kultúrneho potenciálu regiónov a infraštruktúra cestovného ruchu“. Na tento projekt SBM získalo nenávratný finančný príspevok vo výške 1 586 452,71 €. Realizáciou tohto projektu SBM kompletne zrekonštruovalo strechu Starého zámku, čím zamedzilo zatekaniu a taktiež kompletnou rekonštrukciou podkrovia sa vytvorili nové výstavné a depozitné priestory. V rámci projektu sa zrealizovala aj rekonštrukcia objektu tzv. Prachárne, bývalého skladiska pušného prachu na okraji Banskej Štiavnice, ktorý sa po stáročia používal na trhacie práce v podzemí.

V roku 2015 sa múzeum zameralo aj na využívanie mimorozpočtových zdrojov prostredníctvom rôznych projektov. Na podporu organizovania kultúrnych akcií bol podaný projekt na banskobystrický samosprávny kraj, ktorý bol podporený sumou 2 500 €. Projekt „Kultúrny rok v Slovenskom banskom múzeu 2015“ podaný na Mesto Banská Štiavnica, bol podporený vo výške 1 400 €. Prostredníctvom projektu bola podporená realizácia troch významných podujatí organizovaných SBM („Rozlúčka so školským rokom“, „Stretnutie generácií“ a „Štjavnický vianočný jarmok“).

Slovenské banské múzeum, oddelenie histórie v spolupráci s Občianskym združením Iniciatíva za živé mesto podalo jeden projekt na Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, pod názvom Neobyčajné príbehy obyčajných vecí, ktorý bol podporený v celkovej výške 2 000 €. Finančné prostriedky boli vynaložené na realizáciu výstavy a výchovno-vzdelávací program pre školy.

Slovenské banské múzeum sa uchádzalo aj o finančnú podporu v rámci Environmentálneho fondu a to prostredníctvom 2 projektov. V roku 2015 boli podporené 2 projekty v celkovej výške 108 755,00 €. Z projektu Interaktívne múzeum bola vybudovaná GEO Bádateľňa a Mineralogická expozícia bola obohatená o originálne interaktívne prvky a QR cody. Prostredníctvom druhého projektu 13.ERBE SYMPOSIUM,BANSKÁ ŠTIAVNICA bolo realizované 13. medzinárodné Erbe sympóziium zamerané na prezentovanie výsledkov bádania v oblasti historického výskumu baníctva, ale aj informácií o aktuálnych trendoch a perspektívach vo vývoji montánných vied a smerovaní ochrany pamiatok z oblasti prírodných a humanitných vied v pamäťových a fondových inštitúciách. Jeho bohatý program okrem prednášok doplnilo niekoľko exkurzií v Banskej Štiavnici a jej okolí, akcentujúcich na vývoj baníctva od jeho počiatkov až po súčasnosť a na vplyv banskej činnosti na "život lokality

Slovenské banské múzeum sa bude aj naďalej snažiť vyhľadávať a pripravovať také projekty, ktoré by pomohli zmierniť zložitú situáciu vo financovaní, a to najmä výberom takých investičných zámerov a

cieľov, ale aj takých podujatí, ktoré budú podporovať jednak záchranu kultúrneho dedičstva, upevňovať environmentálnu výchovu, ale aj neustále zlepšovať poskytovanie služieb pre návštevníkov múzea.

4.10 KONTROLNÁ ČINNOSŤ

Podľa zákona NR č. 10/1996 Z. z. o kontrole štátnej správe, Smernice Slovenského banského múzea (SBM) č.1/2012 o kontrolnom systéme Slovenského banského múzea a Smernice SBM č. 2/2012 na zabezpečenie a výkon vnútornej kontroly SBM boli vykonané kontrolné činnosti podľa Plánu kontrolnej činnosti na rok 2015 schváleného riaditeľom SBM dňa 8.1.2015. Kontrolnou činnosťou bola poverená Mgr. Marta Kováčová.

Podľa Plánu kontrolnej činnosti na rok 2015 bolo schválených 11 kontrolných akcií v rámci vnútornej kontroly v zmysle zákona NR č. 10/1996 Z.z. o kontrole v štátnej správe a Smernice riaditeľa č. 2/2006 o vnútornom kontrolnom systéme v SBM, ktoré boli aj vykonané. Kontroly boli zrealizované:

- na ekonomickom oddelení: 6 kontrol zameraných nasledovne: kontrola vyúčtovania pohonných hmôt za III. štvrtrok 2014, kontrola plnenia komisionálnych zmlúv za rok 2014, kontrola vyúčtovania cestovných príkazov za I. štvrtrok 2015, za základe uznesenia vlády SR č. 843 kontrola dodržiavania ustanovení zákona č. 523/2003 Z.z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších zákonov za rok 2014, správa majetku štátu – prenájom, dodržiavanie zákona č. 510/2010, úroveň a výhodnosť zmluvných vzťahov pri prenájme majetku štátu a dodržiavanie zmluvných podmienok za obdobie 2015, kontrola plnenia uznesení ekonomického charakteru za rok 2015;

- v mesiaci júl – august prebehla kontrola vstupeniek zakúpených návštevníkmi v expozíciách Berggericht, Starý zámok, Baníctvo na Slovensku.

- v expozíciách SBM 3 kontrolné akcie na dodržiavanie odvodov a evidencie pokladničnej knihy za základe vnútornej smernice č. 1/2009 SBM o spôsobe vedenia evidencie tržieb registračnou pokladnicou.

- kontrola dodržiavania depozitárneho režimu a to v nasledovných depozitoch: depozit na oddelení BT, Starý zámok a geológie.

Kontroly boli vykonané pri všetkých kontrolných akciách.

Vykonanými kontrolami nebolo v kontrolovaných subjektoch zistené porušenie všeobecne záväzných právnych predpisov ani interných predpisov vydaných na ich základe. V roku 2015 neboli podané žiadne sťažnosti.

V roku 2015 v našom subjekte nebola vykonaná kontrola orgánom vonkajšej kontroly.

5 ROZPOČET ORGANIZÁCIE

V pláne hlavných úloh (PHÚ) na rok 2015 bolo celkovo 37 úloh, ktoré sa sústreďovali hlavne na rozvoj školskej i mimoškolskej výchovy a vzdelávania, environmentalistiky, environmentálnej regionalizácie, etiky, osvetu, propagácie a environmentálne prospešných aktivít mládeže a občanov. Pri vypracovaní Plánu hlavných úloh a kalkulácii nákladov sa vychádzalo z objemu finančných prostriedkov pridelených múzeu z rozpočtu kapitoly Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky na rok 2015 vo výške 520 966 €, ako aj z predpokladaného objemu finančných prostriedkov, ktoré sa získajú z iných zdrojov. Pri započítaní finančných prostriedkov z iných zdrojov bola celková suma 1 135 578,56 €.

V prvom tematickom okruhu úloh PHÚ Konceptie, programy, metodiky bol schválený rozpočet 25 000 € upravený do výšky 46 800 €. Dôvodom zvýšenia tejto položky bola vyššia potreba finančných prostriedkov na úlohy v prvom tematickom okruhu. V treťom tematickom okruhu Veda, výskum, výchova a vzdelávanie boli finančné prostriedky čerpané na 114 %, čo predstavovalo zvýšenie v oblasti nákupov na výstavy. Monitoring, informatika a dokumentácia bol schválený rozpočet na 213 000 €. Úpravou rozpočtu od zriaďovateľa a vyššími vlastnými príjmami bol rozpočet upravený na 364.701,56€ o.60 %. Zvýšenie sa týkalo vyššej náročnosti úloh vo štvrtom tematickom okruhu. V piatom tematickom okruhu Edičná činnosť bolo zvýšenie schváleného rozpočtu 35.000, € na 81 077. € upravený rozpočet čo je o.159 % . Toto zvýšenie sa týkalo zvýšených nákladov na edičnú činnosť. V šiestom tematickom okruhu Investičné akcie, budovanie a údržba zariadení bolo čerpanie 100 % .V siedmej časti Medzinárodná spolupráca bol schválený rozpočet 51 500 € upravený na výšku 127 511 € o 168 %. V tejto časti finančne náročnejšie úlohy nakoľko sa týkali úloh s medzinárodnou účasťou.

V roku 2015 sa múzeom zameralo aj na využívanie mimorozpočtových zdrojov prostredníctvom rôznych projektov. Na podporu organizovania kultúrnych akcií bol podaný projekt na Banskobystrický samosprávny kraj, ktorý bol podporený výškou 2 500 €. Projekt „Kultúrny rok v Slovenskom banskom múzeu 2015“ podaný na Mesto Banská Štiavnica, bol podporený vo výške 1 400 €. Múzeom v spolupráci s Občianskym združením Iniciatíva za živé mesto podalo jeden projekt na Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, ktoré boli podporené v celkovej výške 2 000 €.

Realizácia projektu z Regionálneho operačného programu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky na rekonštrukciu objektu Prachárne a Starého zámku bola v roku 2015 čerpaná suma 1 522 900,20 €

V rekonštrukcii objektov múzea z kapitálového transferu z roku 2013 sa pokračovalo v roku 2015 kde sa dočerpala suma 63 424,80 €

6 ZÁVEREČNÝ ÚČET ZA ROK 2015

6.1 VÝSLEDKY HOSPODÁRENIA

6.1.1 Príjmy

Zdroj 111

Granty a transfery:

Tuzemské bežné granty a transfery	520 966 ,00 EUR
Záväzné ukazovatele na rok 2015 – príspevok na činnosť	258 784,00 EUR
Rozpočtové opatrenie č. 1/2015 zo dňa 11.03.2015	+253 400,00 EUR
Rozpočtové opatrenie č. 3/2015 zo dňa 23.07.2015	+ 8.782,00 EUR

Tuzemské kapitálové granty a transfery	16 500,00 EUR
Rozpočtové opatrenie č. 1/2015 zo dňa 11.03.2015	+10 000,00 EUR
Rozpočtové opatrenie č.2/2015 zo dňa 07.04.2015	+ 6 500,00 EUR

Zdroj 46

Nedaňové príjmy:

Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	54.783,67 EUR
--	----------------------

Podstatnú časť týchto príjmov múzeum nadobudlo z prenájmov nebytových priestorov a z prenájmu služobných bytov .

Administratívne a iné poplatky a platby	343 606,21 EUR
--	-----------------------

Najväčšiu časť týchto príjmov tvorili príjmy zo vstupného a za predaj propagačného a publikačného materiálu.

Iné nedaňové príjmy	18 772,42 EUR
----------------------------	----------------------

Granty a transfery:

Tuzemské bežné granty a transfery	102 384,13 EUR
--	-----------------------

Múzeum získalo finančné prostriedky od Mesta Banská Štiavnica vo výške 1.400EUR (Rozlúčka so školským rokom, „Štjavnický vjanočný jarmok“, Starý zámok generáciám=Stretnutie generácií). Z VÚC Banská Bystrica 2 500EUR na Kultúrny rok 2015 v Slovenskom banskom múzeu, z Environmentálneho fondu na Interaktívne múzeum 76 923,31 € a13.ERBE SYMPOSIUM,BANSKÁ ŠTIAVNICA 18 860,82 €

PRÍJMY SPOLU	1.135 578,56 EUR
---------------------	-------------------------

6.1.2 Výdavky

Bežné výdavky

Zdroj 111

Podprogram 0750403   Trieda 08.2.0.6

Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	344 254,03 EUR
Poistné a príspevok do poisťovní	87 741,94 EUR
Tovary a služby	32 011,03 EUR

Zdroj 46

Podprogram 0750403   Trieda 08.2.0.6

Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania	15 440,66 EUR
Poistné a príspevok do poisťovní	69 124,05 EUR
Tovary a služby	490 981,25 EUR
Bežné transfery	4 077,01 EUR

Kapitálové výdavky

Zdroj 111

Podprogram 0750403 Trieda 08.2.0.6

Obstarávanie kapitálových aktív	16 494,20 EUR
Rekonštrukcia a modernizácia	16 494,20 EUR

VÝDAVKY SPOLU: 1 060 124,17 EUR

6.1.3 Zhodnotenie finančných prostriedkov poskytnutých na zahraničné aktivity

Výdavky na zahraničné pracovné cesty boli vo výške 1210,41

Rakúsko –návšteva archeologických lokalít a múzeí v rámci medzinárodného projektu Ťažba surovín na Slovensku

Zhodnotenie majetkovej pozície organizácie

6.1.4 Zmena stavu majetku a záväzkov

	obstarávacia cena k 1.1.2015	prírastky	úbytky	obstarávacia cena k 31.12.2015
021	873.879,39	35520,84	-	906 400,23
022	156 736,11	35 640,76		192 376,87
023	123 049,27		22 922,12	100 127,15
028	156.733,93	20 404,75	-	177 138,68
029	30.168,65	2 079 640,39	47 122,20	2 062 686,84
031	402.148,15	-	-	402.148,15
033	32143,29	1050	-	33193,29
	k 1.1.2015	-	úbytky	k 31.12.2015
081	53.248,36	33 436,35	-	86 684,71
082	148.395,22	13 133,01		161 528,23
083	103459,60	6000	22 830,54	86 629,15
088	147 090,03	8 146,07	-	155 236,10
089	10.435,79	-	-	10.435,79

6.1.5 Nepoužiteľný a nepotrebný dlhodobý nehmotný a hmotný majetok

Múzeum v roku 2015 nevykazovalo žiadny nepoužiteľný a nepotrebný dlhodobý nehmotný a hmotný majetok

6.1.6 Stav a vývoj pohľadávok a záväzkov

Pohľadávky a záväzky k 31.12.2015

Pohľadávky

311 – Odberatelia

988,45 EUR

314 – Poskytnuté prevádzkové preddavky	25 771,69 EUR
335 – Pohľadávky voči zamestnancom	2 190,62 EUR
374 – Pohľadávky z nájmu	5 231,67 EUR
Pohľadávky spolu:	34 182,43 EUR

Pohľadávky podľa doby splatnosti v EUR

Pohľadávky podľa doby splatnosti	Hodnota v EUR k 31.12.2015
Pohľadávky v lehote splatnosti	29 278,72
Pohľadávky po lehote splatnosti	4 903,71
Spolu (súčet riadkov súvahy 048 a 060)	34 182,43

Pohľadávky podľa zostatkovej doby splatnosti v EUR

Pohľadávky podľa zostatkovej doby splatnosti	Hodnota v EUR k 31.12.2015
Pohľadávky so zostatkovou dobou splatnosti do 1 roka	29 278,72
Pohľadávky so zostatkovou dobou splatnosti od 1 roka do 5 rokov	4 903,71
Pohľadávky so zostatkovou dobou splatnosti dlhšou ako 5 rokov	
Spolu (súčet riadkov súvahy 048 a 060)	34 182,43

Záväzky

331 – Zamestnanci	36 222,62 EUR
321 – Dodávatelia	111 184,40 EUR
325 – Ostatné záväzky	9.113,16 EUR
333 – Ostatné záväzky voči zamestnancom	150,00 EUR
336 – Zúčtovanie s inšt. soc. zabezpečenia a ZP	22 641,55 EUR
341 – Daň z príjmov	0,00 EUR
342 – Ostatné priame dane	3 562,49 EUR
472 – Záväzky zo sociálneho fondu	5 117,95 EUR
Záväzky spolu:	187 992,17 EUR

Záväzky podľa doby splatnosti v EUR

Záväzky podľa doby splatnosti	Výška v EUR k 31.12.2015
Krátkodobé záväzky /r.151/ spolu z toho	182 874,22
Záväzky v lehote splatnosti	182 874,22
Záväzky po lehote splatnosti	
Dlhodobé záväzky /r.140/ spolu z toho	5 117,95
Záväzky v lehote splatnosti	5 117,95
Záväzky po lehote splatnosti	
Spolu (súčet riadkov súvahy 140 a 151)	187 992,17

Závazky podľa zostatkovej doby splatnosti v EUR

Závazky podľa zostatkovej doby splatnosti	Výška v EUR k 31.12.2015
Závazky so zostatkovou dobou splatnosti do 1 roka	187 992,17
Závazky so zostatkovou dobou splatnosti od 1 roka do 5 rokov	
Závazky so zostatkovou dobou splatnosti dlhšou ako 5 rokov	
Spolu (súčet riadkov súvahy 140 a 151)	187 992,17

6.1.7 Dodržiavanie platobnej disciplíny

Naša organizácia v prvom polroku roka 2015 neplnila svoje záväzky v lehote splatnosti. Pohľadávky od dlžníkov boli vymáhané upomienkami.

6.1.8 Agregované údaje o iných aktívach a pasívach

Zoznam nehnuteľných kultúrnych pamiatok v správe Slovenského banského múzea:

- Starý zámok
- Nový zámok
- Kammerhof
- Berggericht
- Galéria J. Kollára
- Klopačka
- Banské múzeum v prírode – domce
- Pracháreň

7 NÁVŠTEVNOSŤ A MARKETING

7.1 VYHODNOTENIE NÁVŠTEVNOSTI ZA ROK 2015

Návštevnosť expozícií je jedným z rozhodujúcich zdrojov vlastných príjmov Slovenského banského múzea, preto jej sledovaniu a operatívne prijímaniu potrebných rozhodnutí venuje vedenie múzea mimoriadne veľkú pozornosť.

Tabuľka č. 1: Prehľad návštevnosti stálych expozícií SBM a príležitostných výstav v roku 2015 v porovnaní s rokom 2014.

NÁVŠTEVNOSŤ V EXPOZÍCIÁCH SBM V ROKU 2015 V POROVNANÍ S ROKOM 2014													
Rok 2015	KAMM	GJK	MINE R	SZ	NZ	BMP	GLANZ	MICH	VÝST	Uhol. exp.	Spolu	Mesiace	Rok 2014
Január	22	161	150	380	197	93	42	134	150		1329	Január	1498
Február	156	298	204	207	271	148	18	104	204		1610	Február	2461
Marec	407	298	245	513	593	797	140	217	245		3455	Marec	3414
¼ roka	585	757	599	1100	1061	1038	200	455	599		6394	¼ roka	7373
Apríl	735	167	507	1168	1008	2101	60	310	426	147	6629	Apríl	6709
Máj	1607	491	708	2586	2421	5397	177	555	249	298	14489	Máj	14350
Jún	1023	508	700	2889	2177	7018	81	582	700	380	16058	Jún	15390
½ roka	3950	1923	2514	7743	6667	15554	518	1902	1974	825	43570	½ roka	43822
Júl	1012	464	945	4342	3703	6700	378	1556	146	342	19588	Júl	17375
August	1146	404	1190	5226	4211	7882	412	2640	801	135	24047	August	21360
September	760	550	494	2655	1973	2541	138	886	494	324	10761	September	8219
¾ roka	6814	3341	5143	19966	16554	32677	1446	6984	3415	1626	97966	¾ roka	90776
Október	714	426	620	1870	990	2824	147	656	620	156	9023	Október	8335
November	357	359	205	835	340	727	20	346	0	375	3564	November	3165
December	316	39	118	545	431	414	20	210	0	99	2192	December	1688
Spolu: I.-XII. 2015	8201	4165	6086	23216	18315	36642	1633	8196	4035	2256	112745		
Spolu: I.-XII. 2014	6554	3144	6877	21735	17061	34573	1391	6728	6150		104210	Spolu I.-XII.2014	104210
Rozdiel: 2015 vs. 2014	+1647	+1021	-791	+1481	+1254	+2069	+242	+1468	-2115	+2256	+8532		
I.-XII.2015	NÁVŠTEVNOSŤ BEZ VÝSTAV										108710	+10647	98063
Zahraníční:	2018	197	1159	1801	1929	3438	567	2304	955	81	17109	+138	16971
Neplatiaci:	1233	1479	979	1407	1244	2233	162	411	102	503	10674	+3007	7667
Do 18 rokov:	3399	1183	1392	3008	666	9398	112	217	1311	1026	21712	-922	22634

Vysvetlivky: KAMM – Kammerhof, Baníctvo na Slovensku, GJK – Galéria J. Kollára, MINER – Berggericht, Mineralogická expozícia, SZ – Starý zámok, NZ – Nový zámok, BMP – Banské múzeum v prírode, GLANZ – Dedičná štôlna Glanzenberg, MICH – Štôlna Michal, VÝST - výstavy

V roku 2015 navštívilo expozície múzea 112 745 návštevníkov, oproti roku 2014 je to o 8 532 návštevníkov viac, čo predstavuje oproti vlaňajšiemu roku nárast o 8,19 %. V tomto štatistickom výkaze je zahrnutá návštevnosť expozícií, príležitostných výstav, ale i rôznych podujatí, ktoré sa uskutočňujú v SBM, ako je napríklad Noc múzeí a galérií, Festival kumštu remesla a zábavy, Netradičné víkendy v Starom zámku, Noci na Starom zámku, Rozlúčka so školským rokom, Stretnutie generácií a iné podujatia organizované SBM.

Tabuľka č. 2: Porovnanie celkovej návštevnosti stálych expozícií a výstav SBM v posledných 5 rokoch.

NÁVŠTEVNOSŤ	2015	2014	2013	2012	2011
Expozície + výstavy	112 745	104 213	90983	87 484	82 471

V percentuálnom vyjadrení pokles dosiahla expozícia Geológie (-11,5%). **Štatisticky najvýraznejší nárast návštevnosti zaznamenala návštevnosť expozície Galérie Jozefa Kollára (+32,48%),** ďalej expozície **Baníctva na Slovensku (+25,13%), Michal štôlne (+21,82%), Dedičnej odvodňovacej štôlne Glanzenberg (+17,40%), Nového zámku (+7,35%), Starého zámku (+6,81%) a Banského múzea v prírode (+5,98%).** V tejto súvislosti by sa žiadalo pochváliť pracovníkov v spoločnom Informačnom centre SBM a Mesta B. Štiavnica a lektorov jednotlivých expozícií SBM, ktorí potenciálnym návštevníkom neustále ponúkali prehliadkové možnosti a doslova podnietili ich zvedavosť a záujem o prehliadky všetkých expozícií a výstav SBM. Takýmto spôsobom SBM dosiahlo rekordnú návštevnosť 112 745 návštevníkov.

Pre porovnanie, už niekoľko rokov sa SBM osvedčujú prenájmy niektorých lukratívnych miestností Starého zámku a Kammerhofu na rôzne semináre, firemné akcie, spoločenské stretnutia i svadobné obrady. Hodnotenie a rozbor návštevnosti v roku 2015 však jednoznačne potvrdili, že najmä v mimosezónnom období sa najväčší záujem turistov sústreďuje na víkend, respektíve koniec týždňa.

7.2 VYHODNOTENIE TRŽIEB ZO VSTUPNÉHO ZA ROK 2015

Tabuľka č. 3: Prehľad tržieb zo vstupného a fotografovania v expozíciách

Tržby zo vstupného	2015	2014	2013	2012	2011
Tržby spolu	218649,38 €	199611,32 €	172901,18 €	178507,57 €	158393,53 €
Tržby bez výstav	218590,88 €	199611,32 €	172894,18 €	178488,97 €	158308,33 €

Tabuľka č. 4: Prehľad o tržbách zo vstupného v jednotlivých expozíciách SBM v roku 2015 a porovnanie s rokom 2014.

TRŽBY ZO VSTUPNÉHO V € V ROKU 2015 V POROVNANÍ S ROKOM 2014													
2014	KAMM	GJK	MINER	SZ	NZ	BMP	GLANZ	MICH	Uhoľ. exp.	FOTO	VÝST	Spolu	Mesiac
Január	31,0	103,5	293,5	766,5	292,0	357,0	168,0	67,0		5,0	0,0	2083,5	Január
Február	127,0	129,0	324,0	286,0	396,0	452,35	72,0	52,0		14,0	0,0	1838,35	Február

Marec	344,0	146,0	370,5	614,7	618,9	2391,2	376,0	107,5		18,0	0,0	4986,8	Marec
¼ roka	502,0	378,5	988,0	1667,2	1306,9	3200,55	616,0	226,5		37,0	0,0	8908,65	¼ roka
Apríl	474,1	55,0	705,5	1116,1	1255,9	6240,0	240,0	155,0	124,2	64,0	0,0	10555,8	Apríl
Máj	1524,6	400,5	1038,5	4466,8	3261,7	14428,15	700,0	277,5	578,04	146,0	55,0	26876,79	Máj
Jún	771,2	219,5	797,5	4717,84	23381	14592,36	308,0	263,0	706,97	101,0	0,0	24815,47	Jún
½ roka	3271,9	10533	35295	11967,9	8162,6	38461,06	1864,0	922,0	1409,21	348,0	55,0	71156,71	½ roka
Júl	1281,0	474,0	1674,5	11294,5	5158,2	21394,5	1384,0	733,0	691,7	327,0	1,5	44413,9	Júl
August	1551,0	344,0	2344,0	15248,8	6070,0	26131,55	1548,0	1250,5	369,12	489,0	2,0	55347,97	Aug.
September	790,6	576,5	803,0	7160,5	2777,4	8182,05	380,0	399,5	118,25	116,0	0,0	21303,80	Sept.
¾ roka	6894,5	2448,0	8351,0	45671,7	22168,2	94169,16	5176,0	3304,5	2588,28	1280,0	58,5	192222,38	¾ roka
Október	556,6	448,0	782,0	4012,02	1383,1	7874,35	552,0	314,5	160,32	77,0	0,0	16159,89	Okt.
November	234,5	261,0	314,5	1812,00	537,0	2310,10	80,00	173,0	471,64	21,0	0,0	6214,74	Nov.
December	123,0	44,0	220,0	1201,5	601,9	1494,91	80,0	99,0	185,06	3,0	0,0	4052,37	Dec.
I.-XII.2015 tržba v €	7808,6	3201,0	9667,5	52697,2	24690,2	105848,5	5888,0	3891,0	3405,3	1381,0	58,5	218649,38	Tržba v €
I.-XII.2014 tržba v €	6041,8	2322,0	10430,5	51669,9	20892,8	98529,32	5316,0	3364,0	0,0	1045,0	0,0	199611,32	
Rozdiel v €	+1766,8	+879,0	-763,0	+1027,36	+3797,4	+7319,2	+572,0	+527,0	+3405,3	+336,0	+58,5	+19038,06	
Podiel v %	129,24%	137,86%	92,68%	101,99%	118,18%	107,43%	110,76%	115,67%		132,15%		109,54%	
Rozdiel %	+29,24%	+37,86%	-7,32%	+1,99%	+18,18%	+7,43%	+10,76%	+15,67%		32,15%		+9,54%	

Vlastné príjmy múzea (vstupné, prenájmy, predaj upomienkových predmetov a publikácií apod.) predstavujú zhruba 28 % z celkového rozpočtu SBM. Z toho najväčší, takmer 39 % podiel pripadá na tržby zo vstupného, spolu s poplatkom za možnosť fotografovania, resp. filmovania v expozíciách. Preto sa, spolu s návštevnosťou, veľká pozornosť venuje aj sledovaniu vývoja tržieb a ich efektívnemu zabezpečeniu.

Slovenské banské múzeum v roku 2015 utržilo zo vstupného do svojich expozícií a z poplatkov za fotenie 218 649,38 €, čo je oproti roku 2014 viacej o 19 038,06 € a predstavuje nárast o 9,54 %.

Táto skutočnosť znamená, že v nasledujúcich rokoch bude potrebné vo zvýšenej miere sa venovať zvyšovaniu návštevnosti a príjmom zo vstupného. Naďalej je potrebné venovať neustálu pozornosť skvalitňovaniu lektorských služieb a to tak po odbornej, ako aj formálnej stránke komunikatívneho

vzťahu voči všetkým návštevníkom. Lektorské texty bude potrebné prispôbiť vekovej i odbornej skladbe návštevníkov, upútať ich netradičnými a zaujímavými faktami a súčasne po návšteve jednej expozície ich motivovať aj na návštevu ďalšej.

Medzi významné faktory vytvárania vzťahu k múzeu už od útleho detstva patrí aj projekt Škola v múzeu, ktorý sa konkrétne a pravidelne realizuje najmä v remeselníckej dielničke, vedenej Mgr. Annou Ďuricovou.

Tabuľka č. 5. Prehľad návštevnosti na podujatiach Školy v múzeu – (Hráme sa na remeselníkov) v roku 2015 a porovnanie s rokmi 2014 2013, 2012, 2011, 2010, 2009 a 2008.

ROK	Materské školy	Základné školy	Stredné školy	Vysoké školy	Verejnosť	Letný tábor v múzeu	Letná škola v múzeu	Spolu:
2008	438	900		143	277	14	333	2.105
2009	549	870		34	284	13	433	2.183
2010	636	1025		25	117	14	266	2.192
2011	703	1136	63	50	121	26	414	2.508
2012	804	1264		17	220	14	369	2.688
2013	802	1444	3	53	283	13	459	3.057
2014	732	1345	17	32	297	12	588	3.023
2015	871	1017	56	26	447	88	863	3368

Ako prezrádza tabuľka č. 5, rok 2015 bol z hľadiska návštevnosti v Škole v múzeu na vyššej úrovni ako v roku 2014. V rámci tohto projektu Slovenské banské múzeum pravidelne navštevujú celé organizované skupiny detí. Podrobné hodnotenie je zaznamenané v časti tejto výročnej správy, ktorá je venovaná práve Škole v múzeu.

Na záver možno konštatovať, že v roku 2015 návštevnosť expozícií Slovenského banského múzea zaznamenala rekordný počet návštevníkov 112 745, čo predstavoval nárast o 8,19 %. Tento pozitívny nárast návštevnosti sa prejavil aj vo zvýšení tržieb z návštevnosti o 19 038,06 € čo znamená nárast o 9,54% ako v uplynulom roku. Právom za to patrí uznanie všetkým pracovníkom Slovenského banského múzea a najmä tým, ktorí počas celej náročnej letnej turistickej sezóny aj v r. 2015 dokázali nahradiť externe prijímaných lektorov a tak, zabezpečiť plnú prevádzku všetkých expozícií v exponovanej dobe letnej turistickej sezóny (LTS). Expozície SBM počas LTS navštívilo 84 943 návštevníkov, čo bolo o 8 249 návštevníkov viac ako v roku 2014.

7.3 PROPAGÁCIA MÚZEA

Propagáciu múzea smerom k návštevníkovi sme realizovali aj týmito aktivitami:

Prezentácia zbierkového fondu v stálych expozíciách a prostredníctvom aktuálnych výstav (otvorenie novej expozície Uhoľné baníctvo na Slovensku, Handlová a vybudovanie GEO Bádateľne a obohatenie Mineralogickej expozície o interaktívne prvky),

Organizácia podujatí s medzinárodnou účasťou (13.medzinárodné Erbe sympóziu),

Spolupráca s odbornými organizáciami, spolkami, združeniami,

Prezentácia na zahraničných a domácich sympóziách,

Publikácia odborných článkov, prednášková činnosť, prezentácie, odborná spolupráca,

Propagácia podujatí a činnosti múzea v médiách,

Prezentácia na celoslovenských aj zahraničných veľtrhoch cestovného ruchu,

Vydávanie odborných publikácií (Jozef Vášáry-Banskoštiavnické nárečie),

Vydávanie Kalendária, informačných materiálov k expozíciám a aktuálnym výstavám,

Redesign manualu múzea v propagačných materiáloch,

Prevádzka vlastnej webovej stránky a konta na sociálnej sieti, distribúcia propagačných materiálov, direct mailing,

Prezentácia aktivít v meste, regióne, spolupráca s regionálnymi organizáciami, združeniami, poskytovateľmi služieb, školami,

Organizovanie kultúrnych podujatí,

Participácia na podujatiach v rámci mesta a regiónu,

Realizácia aj participácia na projektoch, ktoré prispievajú k obnove kultúrnych pamiatok, zachovávaniu kultúrneho dedičstva, vzdelávaniu, ... (rekonštrukcia Starého zámku a Prachárne, zriadenie novej expozície v Handlovej, zriadenie GEO Bádateľne pre školy, novozriadenie tvorivej dielne pre Školu v múzeu, realizácia výstav, podujatí, ...),

Významné návštevy a osobnosti z rôznych oblastí, ktoré v roku 2015 navštívili múzeum:

Galéria J. Kollára: Inga Magistad, veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva na Slovensku; Margarita Ganeva, veľvyslankyňa Bulharskej republiky na Slovensku; Anton Hykisch s manželkou; Melita Gwerková

Baníctvo na Slovensku: podpisovanie Memoranda národných baníckych a hutníckych združení-zástupcovia z krajín: Slovensko-Erik Sombathy, Česko-Zdeněk Brázda, Poľsko-Wieslaw Blaschke, Maďarsko-Lajos Nagy, Rakúsko-Alfred B. Zechling a Slovinsko-Maksimilijan Večko; Magda Vášáryová

Starý zámok: Inga Magistad, veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva na Slovensku; Steve Hackett (ex Genesis); Ján Berký Mrenica

Banské múzeum v prírode: Akio Egawa, veľvyslanec Japonska na Slovensku; Inga Magistad, veľvyslankyňa Nórskeho kráľovstva na Slovensku

8 CIELE A PREHĽAD PLNENIA

Slovenské banské múzeum na základe svojej zriaďovacej listiny plní funkciu celoslovenského špecializovaného múzea. Cieľavedome zhromažďuje, ochraňuje, vedecky a odborne spracováva, využíva a sprístupňuje hmotné dokumenty so vzťahom ku komplexnej dokumentácii vývoja baníctva, príbuzných banských odborov, geológie, ochrany nerastov, vývoja banských miest a oblastí na Slovensku. Zároveň sa riadi zákonom č.38/2014 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty. Spravuje najvýznamnejšie historické objekty v Mestskej pamiatkovej rezervácii v Banskej Štiavnici, v meste UNESCO.

Múzeum za účelom splnenia týchto činností vypracovalo Plán hlavných úloh na rok 2015, v ktorom bolo celkovo 37 úloh. Plán hlavných úloh múzea na rok 2015 vychádza z programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky na roky 2012 až 2016 tým, že v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a environmentálnej politiky sa sústreďuje hlavne na rozvoj školskej i mimoškolskej výchovy a vzdelávania, environmentalistiky, environmentálnej regionalizácie, etiky, osvetu, propagácie a environmentálne prospešných aktivít mládeže a občanov. Gestorom úloh za Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je Sekcia geológie a prírodných zdrojov.

Pri vypracovaní Plánu hlavných úloh a kalkulácii nákladov sa vychádzalo z objemu finančných prostriedkov pridelených múzeu z rozpočtu kapitoly Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky na rok 2015 vo výške 258.784,- €. Taktiež sa vychádzalo aj z predpokladaného objemu finančných prostriedkov, ktoré sa získajú z iných zdrojov vo výške 424.211,-€.

V časti Plánu hlavných úloh múzea na rok 2015 KONCEPCIE, PROGRAMY, METODIKY bola riešená 1 úloha.

Program záchrany a transformácie starých banských diel na objekty cestovného ruchu.

Múzeum aktívne spolupracovalo na realizácii projektu „Slovenská banská cesta“ a „Slovenská železná cesta“. Múzeum taktiež spolupracovalo na pasportizácii technických objektov Slovenskej železnej cesty a na podklade pre spracovanie návrhu spoločnej web stránky Slovenskej banskej cesty a Slovenskej železnej cesty.

V rámci časti Konceptie, programy, metodiky bol celkový počet úloh 1, z toho splnená bola 1 úloha.

V časti LEGISLATÍVNE ÚLOHY neboli plnené žiadne úlohy.

V časti VEDA, VÝSKUM, VÝCHOVA A VZDELÁVANIE bolo riešených 15 úloh:

Participácia na celoslovenských výstavách a podujatiach Zväzu múzeí Slovenskej republiky, v rámci tejto úlohy múzeum spoluorganizovalo výstavy: My sa nevieme sťažovať nahlas, Podzemie Spiša a opálové bane vo fotografiách Miloša Greisela a MINI ZOO, ale aj podujatie Noc múzeí a galérií. Taktiež sa realizovala prezentácia múzea a tvorivých aktivít projektu Škola v múzeu. Praveké jaskynné maľovanie, tvorivé dielne z odpadových materiálov.

Geopark, v rámci tejto úlohy sa realizovala prezentácia náučných geologických chodníkov formou výstavy a Náučnej posterovej expozície v priestore Informačnej kancelárie a Geologickej expozície Banského múzea v prírode. Tiež sa organizovalo sprevádzanie turistov v Dedičnej odvodňovacej štolni Glanzenberg.

Archeologický výskum pravekého a stredovekého baníctva na Slovensku, v rámci tejto úlohy sa realizovali záchranné archeologické výskumy v regióne Banská Štiavnica vyplývajúce zo zákona č.

49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu. O výsledku archeologického výskumu boli spracované štúdie a prednášky

Pokračovala realizácia archeologického výskumu lokality Glanzenberg v B. Štiavnici, múzeum v spolupráci s Občianskym združením Kruh, Mestom Banská Štiavnica a Krajským pamiatkovým úradom Banská Bystrica realizovalo opätovné sprevádzkovanie náučného chodníka po tejto lokalite.

Odborné, vedecké a materiálové štúdie k hospodárskym, výtvarným, kultúrnym a etnografickým dejinám Banskej Štiavnice a banských miest Slovenska, v rámci tejto úlohy sa realizoval výskum fondov múzea a následne boli spracované štúdie zamerané na témy:

- Dejiny knižnej kultúry Banskej Štiavnice. (Bibliografia banskoštiavnických kníhtlačiarov, dejiny knižníc v banskoštiavnickom okrese, pasportizácia historických knižničných fondov SBM, štúdia o živote a pôsobení prvého banskoštiavnického kníhtlačiara Jána Františka Sulcera.

- Štúdie: Archív Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici, Epigrafické sepulchrálne pamiatky v zbierkovom fonde SBM v Banskej Štiavnici, Ján Brezník – pedagóg bývalého Evanjelického lýcea v Banskej Štiavnici : 200. výročie narodenia Jána Brezníka,

- Banické dni v Banskej Štiavnici v období 1. ČSR (štúdia o oslavách banických dní 1. ČSR)

- Deň baníkov-transformácia sviatku a spôsoby slávenia po roku 1945

V rámci časti VÝSTAVNÁ ČINNOSŤ bolo realizovaných 10 výstav:

/Ne/zabudnutí aušusníci: výstava o neobyčajnom fenoméne banického sveta.

Miloš Greisel-Podzemie Spiša a opálové bane vo fotografiách Miloša Greisela: výstava fotografií podzemia Spiša

Sila občianskej spoločnosti-Osud Židov v Bulharsku v 1940-1944: výstava venovaná osudu Židov v Bulharsku v rokoch 1940-1944

Juraj Florek/Juraj Toman-VON DO MESTA: profilová výstava dvoch autorov

MINI ZOO VIII.: výstava venovaná Svetovému dňu Zeme

MY SA NEVIEME SŤAŽOVAŤ NAHLAS: výstava víťazných prác z medzinárodnej výtvarnej súťaže s environmentálnou tematikou

Farba a lesk štiavnických minerálov. Krajina v obrazoch Ľubomíra Tyčiaka: profilová výstava autora RESET 2015/XI. Trienále malého objektu a kresby:

K dejinám drôtených lán: výstava venovaná drôtenému lanu a jeho svetovému významu

GWERK 120: výstava venovaná 120. výročiu narodenia edmunda Gwerka

V časti Výchova a vzdelávanie boli realizované úlohy zamerané na vzdelávanie detí, verejnosti, múzejnú pedagogiku, koordináciu prednáškových aktivít a propagáciu múzea:

Environmentálna výchova v podmienkach Slovenského banského múzea – Škola v múzeu:

-Hráme sa na remeselníkov - remeselno-výtvarné tvorivé dielne.

-Poznaj a chráň - okresné kolo súťaže, premietanie videofilmov s prírodovednou tematikou, kvízy pre žiakov, určovanie nerastov pre mladých zberateľov.

-Živá galéria - kreslenie a maľovanie na pracovné listy.

-Čo nám tu zanechalo baníctvo, Kammerhof - meranie objemu, ryžovanie zlata, meranie kompasom a staré banské miery, rozprávka o baníkovi Jožkovi, Kammerhofské pexeso.

-Zvyky a tradície banskoštiavnických akademikov, Premeny Starého zámku, ľudová kultúra banskoštiavnického regiónu

-Tajomstvá Nového zámku

-Letná škola v múzeu pre malých a veľkých.

- Prezentácie pre školy - vyučovacie hodiny - v expozičných celkoch Slovenského banského múzea podľa vypracovanej ponuky a záujmu škôl (zvyky banskoštiavnických akademikov, výroba fajok).
- Rozlúčka so školským rokom (aktuálna výstavka, kultúrny a spoločenský program, poznávacie a športové súťaže).
- Starý zámok generáciám (aktuálna výstavka, kultúrny a spoločenský program).
- Haraburdy alebo bazár (ne) potrebných vecí-environmentálna burza., ktorá uplatňuje dokument AGENDA 21 v podmienkach Slovenského banského múzea na princípe redukuj, znovu používaj, recykluj.
- podujatia ku Svetovému dňu Zeme, Svetovému dňu životného prostredia, Svetovému dňu vody-múzeum zorganizovalo dve výstavy ku Svetovému dňu Zeme - „My sa nevieme sťažovať nahlas“ a MINI ZOO VIII., ale aj znovuoživenie Náučného chodníka Glanzenberg. Svetový deň vody si múzeum pripomenulo aktivitami v expozícii Baníctvo na Slovensku,Kammerhof.

Prezentácia a popularizácia Slovenského banského múzea formou tradičných podujatí:

- Noc múzeí a galérií(05/15),
- Festival kumštu, remesla a zábavy – 17. ročník (05/15),
- Festival peknej hudby (07/15),
- Festival Cap á l Est (08/15),
- Noc na Starom zámku (07-08-09/15),
- SOYUS (07-08/15),
- 4 živly (08/15),
- Salamandrové dni (09/14),
- Dušičky z Nového zámku (10/15)
- Týždeň vedy a techniky na Slovensku (11/15),
- Vianočný jarmok (12/15)

Propagácia Slovenského banského múzea.

Múzeum v rámci tejto úlohy zabezpečovalo propagáciu múzea na novú turistickú sezónu.

Spracovanie 3 sád kalendária podujatí múzea v roku 2015.

Participáciu múzea na aktivitách Oblastnej organizácie cestovného ruchu a Združenia turizmu v regióne Banská Štiavnica.

V rámci časti Veda, výskum, výchova a vzdelávanie bol celkový počet úloh 15, z toho splnených bolo 15 úloh.

V časti MONITORING, INFORMATIKA A DOKUMENTÁCIA bolo riešených 8 úloh.

Konzervovanie a reštaurovanie zbierkových predmetov.

Podľa požiadaviek, priorít a stavu zbierok jednotlivých oddelení. Múzeum realizovalo ochrana zbierkového fondu. Konzervovaných zbierok bolo 669 ks a ošetrovaných zbierok bolo 317 ks.

Prvostupňové elektronické spracovanie zbierok získaných v roku 2015, druhostupňové spracovanie zbierok do roku 2014 a budovanie informačného systému zbierkových predmetov múzea.

Múzeum sa zameralo na sprístupňovanie a využívanie kultúrneho dedičstva. V programe ESEZ 4G bolo zapísaných v rámci prvostupňovej evidencie 277 záznamov. V rámci druhostupňovej evidencii bolo zapísaných 1 486 záznamov.

Celkovo je v prvostupňovej evidencii evidovaných 24 119 záznamov, v druhostupňovej evidencii je celkom 23 057 záznamov.

Budovanie informačného systému BACH fotoarchív múzea.

Úloha zameraná na sprístupňovanie a využívanie kultúrneho dedičstva. V informačnom systéme je zapísaných 89 780 ks negatívov a 2 344 ks diapozitívov.

Revízia zbierkového fondu. (archeológia, staršia história a vysporiadanie fondov).

Úloha zameraná na sprístupňovanie a využívanie kultúrneho dedičstva. Revízia fondu archeológia a staršia história pokračovala aj v roku 2015.

Budovanie knižničného informačného systému (KIS - MASK) v knižnici múzea.

Sprístupňovanie a využívanie kultúrneho dedičstva V programe bolo zapísaných 2 373 knižných jednotiek. Celkovo evidovaných 22973 kusov.

Inventarizácia archívneho fondu – osobná pozostalosť Milana Hocka. Inventarizácia bude pokračovať aj v roku 2016.

Spresenie údajov o archívnom fonde, bolo realizované triedenie, usporiadanie archívnych fondov, príprava inventárnych zoznamov, úloha bude pokračovať aj v roku 2016.

Kúpa zbierkových predmetov.

Rozšírenie zbierkového fondu. Bolo získaných a zaevidovaných 176 prírastkových čísel, v počte 333 ks zbierok.

DIGITÁLNE MÚZEUM.

Rok 2015 znamenal ukončenie projektu digitalizácie.

V časti EDIČNÁ, PROPAGAČNÁ A VZDELÁVACIA ČINNOSŤ boli riešené tri úlohy.

-propagačné materiály-múzeum realizovalo tlač propagačných materiálov k jednotlivým expozíciám, plagátov, pozvánok, banerov k realizovaným výstavám a podujatiam v roku 2015.

-Glanzenberg (Staré mesto) v Banskej Štiavnici, archeológia a začiatky baníctva, zostavenie monografie o začiatkoch baníctva v Banskej Štiavnici.

-Banskoštiavnické nárečie-vydanie publikácie pri príležitosti 100. Výročia narodenia Jozefa Vášáryho.

V rámci časti Edičná, propagačná a vzdelávacia činnosť bol celkový počet úloh 3, z toho 3 úlohy boli splnené.

V časti INVESTIČNÉ AKCIE, BUDOVANIE A ÚDRŽBA ZARIADENÍ bolo riešených šesť úloh.

Sanácia oporného múra nad záhradou budovy Berggericht.

Múzeum túto úlohu, aj napriek tomu, že sa jedná o havarijnú situáciu nemohlo riešiť z dôvodu nepridelenia potrebných finančných prostriedkov od zriaďovateľa.

Rekonštrukcia objektov ľudovej baníckej architektúry.

Múzeum v polovici roku 2013 dostalo od svojho zriaďovateľa Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky kapitálový transfer na odstránenie havarijného stavu niektorých objektov múzea. V rekonštrukcii objektov múzea sa pokračovalo v roku 2014. Realizovala sa celková výmena

šindľovej strechy na baníckom dome z Ľubietovej, výmena šindľovej strechy na dolnej stanici úklonnej dráhy, výmena šindľovej strechy na budove lanovnice šachta Lill, výmena strešnej krytiny na budove ťažného stroja Žigmund šachty, náter strechy a ťažnej veže Ondrej šachty a Mária šachty. V roku 2015 sa z dôvodu nepridelenia potrebných finančných prostriedkov od zriaďovateľa sa nepokračovalo v ďalšej realizácii

Rekonštrukcia Kammerhofu, Žiakovho domu a koniarní na Starom zámku.

Rekonštrukcia objektu Kammerhof bola zameraná na rekonštrukciu komínových telies, výmenu žľabov a žľabových zvodov, rekonštrukcia omietok fasády vnútorných nádvorí a ich náter. Pri rekonštrukcii Žiakovho domu sa zabezpečila rekonštrukcia komínových telies, statické zabezpečenie bočnej steny objektu, rekonštrukcia omietok vonkajšej fasády a jej náter. Rekonštrukcia koniarní Starého zámku sa bude realizovať začiatkom roka 2015.

Rekonštrukcia objektov Starého zámku a Prachárne.

Realizácia projektu z Regionálneho operačného programu na rekonštrukciu objektu Prachárne na skanzene a Starého zámku vo výške 1 522 900,20 € bola uskutočnená.

Expozícia Uhoľné baníctvo na Slovensku.

Expozícia bola pre verejnosť sprístupnená v apríli 2015. Investičné akcie pokračovali v realizácii časti oplotenia exteriéru.

Budovanie elektronického zabezpečovacieho systému.

Realizovalo sa dobudovanie elektronického zabezpečovacieho systému v objektoch Prachárne, Kammerhofu a v expozícii Uhoľného baníctva na Slovensku.

Údržba zariadení a budov, technická vybavenosť SBM.

V rámci tejto úlohy sa realizovali údržbárske práce (klampiarske, murárske, zámočnicke, elektrikárske a iné) menšieho rozsahu v objektoch celého múzea. V rámci doplnenia a modernizácie technickej vybavenosti múzeum zakúpilo osobný auto a výpočtovú techniku.

Revízie zariadení a budov SBM.

Múzeum v rámci tejto úlohy zabezpečovalo vykonanie potrebných revízií a úradných skúšok podľa platnej legislatívy.

V rámci časti Investičné akcie, budovanie a údržba zariadení bol celkový počet úloh 6, z toho splnených bolo 6 úloh.

V časti MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA boli riešené 3 úlohy.

Medzinárodná súťaž a výstava My sa nevieme sťažovať nahlas.

Múzeum zorganizovalo 17. ročník medzinárodnej súťažnej prehliadky detskej a študentskej tvorby s environmentálnou tematikou. Súťažiaci boli z Českej republiky, Slovenskej republiky a z Rumunska.

Stredoveká baňa v Hodruši – Rabenstein.

Geológia, archeológia, archívny výskum – medzinárodný projekt s Univerzitou v Paríži – Sorbonne, Via Magma s.r.o., Slovenská banská s.r.o. Hodruša – Hámre. Odborná spolupráca múzea a novej baníckej expozície v Hodruši.

Odborná spolupráca múzea a novej baníckej expozície v Hodruši (Slovenská banská s.r.o.).

13. medzinárodné Erbe sympóziu

Medzinárodné vedecké sympóziu zamerané na dejiny baníctva a montánných vied v Európe.

V rámci časti Medzinárodná spolupráca bol celkový počet úloh 3, z toho 3 úlohy boli splnené.

9 VYMEDZENIE OKRUHU UŽÍVATEĽOV

Medzi najpočetnejšiu skupinu využívatel'ov služieb múzea, vyplývajúcich z jej hlavných činností, patria návštevníci jednotlivých expozícií. V roku 2015 navštívilo 8 expozícií múzea a príležitostné výstavy a podujatia 112 745 návštevníkov, z toho 117 109 návštevníkov zo zahraničia. Vyškolení lektori poskytujú v jednotlivých expozíciách základný odborný výklad, respektíve písomný lektorský text, ktorý je určený pre širokú návštevnícku klientelu v rámci bežných prehliadok, a to v slovenskom, nemeckom, anglickom, ruskom i maďarskom jazyku. Pre náročnejšieho návštevníka, ktorý má záujem o hlbšie spoznanie prezentovaných expozíčných celkov, sú plne k dispozícii odborní pracovníci múzea. Na požiadanie a po vzájomnej dohode môžu návštevníka oboznámiť aj s vysoko špecializovanou problematikou, či už z oblasti baníctva, banskej techniky, baníckej histórie, školstva, ale aj mineralógie, geológie, všeobecnej histórie, viažucej sa k dejinám mesta Banská Štiavnica i celého regiónu bývalej stredoslovenskej banskej oblasti, ale aj z oblasti výtvarného umenia súvisiaceho s daným regiónom.

Výsledky odbornej činnosti múzea však využívajú aj všetky druhy školských zariadení, múzeá, galérie, vedecko-výskumné inštitúcie a podobne. Zájemcovia o štúdium jednak využívajú knižnicu a archív múzea, kde môžu študovať pramenné materiály z rôznych oblastí, ktoré múzeum dokumentuje, ale taktiež môžu využiť širokú ponuku výjazdových výchovno-vzdelávacích prezentácií odborných pracovníkov múzea, ktorá je zverejnená na webovej stránke múzea a je plne k dispozícii školám i odborným skupinám o zvolenú tematiku.

Služby múzea v poslednom čase veľmi často využívajú aj početné cestovné kancelárie, informačné kancelárie i rôzne informačné turistické portály, ktoré expozície múzea zaraďujú aj do svojich katalógov a na stránky, kde popri platenej reklamnej propagácii ubytovacích a stravovacích kapacít, bezplatne pripájajú aj stránky s turistickými možnosťami, kde práve návšteva baníckeho skanzenu, obidvoch zámkov múzea, štôlne Glanzenberg, ale aj ďalších expozícií patrí medzi atraktívne príležitosti na spestrenie dovolenky.

Služby múzea využívajú aj rôzne firmy, spoločnosti, organizácie, ale aj jednotlivci, ktorí si prenajímajú atraktívne historické priestory na zorganizovanie rôznych školení, alebo firemných reklamných podujatí, respektíve v prípade jednotlivcov, sú to predovšetkým svadobné obrady.

Medzi dôležitých využívatel'ov služieb múzea patria aj orgány štátnej správy, samosprávy, podniky, organizácie, banícke spolky a podobne. Hlavná spolupráca múzea je však so svojím zriaďovateľom - Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, ale aj rezortnými organizáciami, akými je napríklad Slovenská agentúra životného prostredia a Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva. Veľmi dôležitá spolupráca je s mestom Banská Štiavnica, s ktorým múzeum zabezpečuje informačnú kanceláriu, ale aj množstvo podujatí v meste, ktoré sa organizujú za podmienok vzájomne výhodnej spolupráce.

Múzeum tiež poskytuje metodickú pomoc špecializovaným organizáciám, školám a širokej verejnosti v oblasti histórie, dokumentácie a prezentácie baníctva, mineralógie, geológie a ďalších vedných odborov súvisiacich s činnosťou múzea. Múzeum taktiež poskytuje aj ucelený systém vzdelávania a environmentálnej výchovy formou výchovno-vzdelávacích pro-gramov pre verejnosť.

9.1 ODBORNÁ, METODICKÁ A PORADENSKÁ SPOLUPRÁCA

Pri riešení vedecko-výskumnej, expozíčnej, výstavnej, environmentálnej a edičnej činnosti spolupracuje múzeum s týmito inštitúciami:

- Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky,
- Slovenská agentúra životného prostredia,
- Národné osvetové centrum Bratislava,
- Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva Liptovský Mikuláš,
- Slovenské technické múzeum Košice,
- Východoslovenské múzeum Košice,
- Etnografické múzeum Slovenského národného múzea Martin,
- Slovenské národné múzeum Bratislava,
- Mestské múzeum Bratislava,
- Literárne a hudobné múzeum Štátnej vedeckej knižnice v Banskej Bystrici,
- Stredoslovenské múzeum Banská Bystrica,
- Slovenské národné múzeum - Múzeum Bojnice,
- Múzeum mincí a medailí Kremnica,
- Tekovské múzeum Levice,
- Západoslovenské múzeum Trnava,
- Slovenské národné múzeum - Múzeum Červený Kameň,
- Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen,
- Múzeum vo Svätom Antone,
- Múzeum v Betliari,
- Banícke múzeum Rožňava,
- Oravské múzeum Pavla Országa Hviezdoslava Dolný Kubín,
- Slovenské národné múzeum - Múzeum bábkárskych kultúr a hračiek hrad Modrý Kameň,
- Hontianske múzeum a galéria Šahy,
- Slovenská národná galéria Bratislava,
- Štátna galéria Banská Bystrica,
- Nitrianska galéria Nitra,
- Štátny ústredný banský archív Banská Štiavnica,
- Slovenský národný archív Bratislava,
- Štátny oblastný archív Banská Bystrica,
- Štátny okresný archív Banská Štiavnica,
- Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied Nitra,
- Historický ústav Slovenskej akadémie vied Bratislava,
- Geologický ústav Slovenskej akadémie vied Bratislava,
- Krajský pamiatkový ústav Banská Bystrica,
- Pamiatkový úrad Banská Štiavnica,
- Slovenská spoločnosť pre dejiny vied a techniky pri Slovenskej akadémii vied Bratislava,
- Slovenská historická spoločnosť,
- Slovenská národná knižnica Martin,
- Univerzitná knižnica Bratislava,
- Ústredná knižnica Slovenskej akadémie vied Bratislava,
- Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica,
- Slovenská banícka spoločnosť Banská Bystrica,
- Slovenská banská spoločnosť,
- Hlavný banský úrad Banská Štiavnica,
- Banskoštiavnicko-hodrušský banícky spolok Banská Štiavnica,
- BEVEX - Banský výskum, s.r.o. Prievidza,
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra,

- Slovenská geologická spoločnosť,
- Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. Banská Štiavnica a ďalší.

Spolupráca s vysokými školami

- Fakulta BERG Technická univerzita Košice,
- Fakulta ekológie a environmentalistiky Technická univerzita Zvolen - katedra UNESCO,
- Lesnícka fakulta Technickej univerzity Zvolen - katedra lesnej ťažby a mechanizácie,
- Prírodovedecká fakulta Univerzity Mateja Bela Banská Bystrica,
- Filozofická fakulta Univerzity Komenského Bratislava,
- Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského Bratislava,
- Fakulta architektúry Technická univerzita Bratislava,
- Akadémia výtvarných umení Banská Bystrica,
- Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave a ďalšie

Spolupráca so strednými školami

Múzeum spolupracuje pri výstavách, prednáškovej činnosti, brigádach, kultúrno-spoločenských akciách, reštaurovaní a pri odbornej praxi študentov najmä so Strednou priemyselnou školou S. Mikovíniho v Banskej Štiavnici, Gymnáziom A. Kmeťa v Banskej Štiavnici a s Cirkevným gymnáziom F. Assiského.

Spolupráca so základnými a materskými školami

Múzeum od roku 1998 realizuje projekt „Škola v múzeu“, ktorého hlavnou snahou je uchovávať hmotné a duchovné dedičstvo a prezentovať ho netradičnou formou predovšetkým mladej generácii. V rámci aktivít projektu je k dispozícii aj ponuka výjazdových výchovno- vzdelávacích projektov po školských a kultúrnych zariadeniach širšieho regiónu.

Spolupráca s mediálnymi partnermi

Propagácia múzea sa v roku 2015, podobne ako i rok predtým, zamerala na podchytenie a zapojenie čo najširšieho spektra miestnych, regionálnych i celoštátnych periodík do mediálnej spolupráce. Na miestnej úrovni je už tradične osvedčeným a najlepším partnerom týždenník Štiavnické noviny.

9.2 MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Názov výstavy: „My sa nevieme sťažovať nahlas – PRÍRODA=ŽIVÁ UČEBNICA“, XVII. ročník medzinárodnej súťažnej prehliadky detskej a študentskej tvorivosti s environmentálnou tematikou
Organizátor: Slovenské banské múzeum, Galéria Jozefa Kollára

Spoluorganizátori: BBSK-POS Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica, SAŽP, Odbor marketingu a propagácie Banská Bystrica, Mesto Banská Štiavnica, o. z. Daphne

Kurátor výstavy: Ing. arch. Iveta Chovanová

Miesto konania: Galéria Jozefa Kollára

Doba trvania: 29.04.2015 – 7.6.2015

Téma 17. ročníka medzinárodnej súťaže bola „Príroda = živá učebnica“. Pohyb, sloboda, farby, dobrodružstvo i harmónia - každý deň v prírode je neopakovateľný a predsa sa všetko spája v pravidelnom rytme prírodných cyklov. Autori preukázali, že dokážu citlivo vnímať prírodu, ktorá učí múdrosti, ale dáva aj radosť, energiu a krásu. Téma autorom otvorila priestor pre vnímanie pestrého sveta prírodných fenoménov – krajina, rastliny, živočíchy. Dielka malých umelcov rozjasnili priestory galérie veselými farbami prírody. Súčasťou výstavy

boli práce žiakov základných, materských škôl a základných umeleckých škôl z Banskej Štiavnice, zo Slovenska, Českej republiky a z Rumunska. Spolu sa na súťaži zúčastnilo 121 škôl. Do uzávierky prišlo 1119 prác, medzi ktorými nebolo jednoduché vyberať. Mnohé z diel ohúrili vysokou kvalitou prevedenia, zaujímavé boli námety i výtvarné spracovanie. Výstavu navštívilo 603 hostí.

Názov: Stredoveká baňa v Hodruši – Rabenstein

Riešitelia: PhDr. Jozef Labuda, CSc., Mgr Peter Jancsy

Výstup: Archívny výskum v oblasti geológie a archeológie. Medzinárodný projekt s Univerzitou v Sorbonne, spoločnosťou Via Magma s.r.o a spoločnosťou Slovenská banská s.r.o Hodruša Hámre. Odborná spolupráca SBM a novej baníckej expozície v Hodruši (Slovenská banská s.r.o.). študijná cesta v banských regiónoch Francúzska, prednáška a prezentácia o ceste v tlači.

Názov: 13. Medzinárodné ERBE sympóziu

Téma: Kultúrne dedičstvo v geológii, baníctve a hutníctve, Knížnice-archívy-múzea

Organizátor: Slovenské banské múzeum

Spoluorganizátor: Mesto Banská Štiavnica, Banskoštiavnicko-hodrušský banícky spolok, Štátny ústredný banský archív

Miesto konania: Slovenské banské múzeum, Starý zámok

Termín: 15.- 20.6.2015

Výstupy: Na medzinárodnom Erbe sympóziu vystúpilo so svojimi príspevkami množstvo uznávaných odborníkov, ktorí prezentovali výsledky svojho bádania v oblasti historického výskumu baníctva, ale aj informácie o aktuálnych trendoch a perspektívach vo vývoji montánných vied a smerovaní ochrany pamiatok z oblasti prírodných a humanitných vied v pamäťových a fondových inštitúciách. Jeho bohatý program okrem prednášok doplnilo niekoľko exkurzií v Banskej Štiavnici a jej okolí, akcentujúcich na vývoj baníctva od jeho počiatkov až po súčasnosť a na vplyv banskej činnosti na "život lokality". Práve zmena jej profilu z environmentálneho hľadiska a záchrana baníckej minulosti a jej vhodné využitie v budúcnosti sú aj nosnou témou celého podujatia. Sympóziu poskytlo možnosť svojim účastníkom získať hodnoty, vedomosti a zručnosti potrebné k ochrane životného prostredia a vedomostí o zásahoch do krajiny a ekosystémov v nej.

10 HODNOTENIE A ANALÝZA VÝVOJA ORGANIZÁCIE

Slovenské banské múzeum na základe svojej zriaďovacej listiny plnilo aj v roku 2015 funkciu celoslovenského špecializovaného múzea, ktoré cieľavedome zhromažďuje, ochraňuje, vedecky a odborne spracováva, využíva a sprístupňuje hmotnú dokumentáciu so vzťahom k vývoju baníctva, príbuzných banských odborov, geológie, ochrany nerastov, vývoja banských miest a oblastí na Slovensku. Zároveň sa riadi zákonom č. 38/2014 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty v znení neskorších predpisov. Slovenské banské múzeum sprístupňovalo verejnosti vlastné zbierkové predmety, fotodokumentačný materiál, archívne materiály i vlastné videozáznamy formou expozícií, výstav, prednáškovej činnosti a možnosťou štúdia v depozitárnych priestoroch a v priestoroch knižnice a archívu.

Prínos organizácie pre:

a) ústredný orgán:

Slovenské banské múzeum sa v súlade so stratégiou trvalo udržateľného rozvoja a environmentálnej politiky sústreďovalo hlavne na rozvoj školskej i mimoškolskej výchovy a vzdelávania, environmentalistiky, environmentálnej regionalizácie, etiky, osvetu, propagácie a environmentálne prospešných aktivít mládeže a občanov.

Slovenské banské múzeum zorganizovalo podujatia spojené s cyklom prednášok a besied k významným výročiam, akými bol Svetový deň vody, Svetový deň Zeme, Medzinárodný deň múzeí, Svetový deň životného prostredia, Dni európskeho kultúrneho dedičstva a Týždeň vedy a techniky.

b) ostatné organizácie verejnej správy:

Slovenské banské múzeum poskytovalo informačné služby organizáciám verejnej správy v nasledovných oblastiach:

- informácie o pripravovaných podujatiach organizovaných múzeom do rozhlasového, televízneho vysielania a pre tlač,
- informácie o podujatiach múzea,
- informácie o zbierkach,
- informácie o archívnych dokumentoch,
- informácie v rámci poskytovania informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám,
- pre rôzne typy škôl zabezpečovalo besedy, prednášky, vedomostné kvízy, premietanie filmov s environmentálnou tematikou, organizovalo ponuku programov environmentálnej výchovy pre školy prostredníctvom projektu „Škola v múzeu“, a to programov Tvorivé dielne (Hráme sa na remeselníkov, Letná škola v múzeu), Poznaj a chráň (okresná súťaž), Čo nám tu zanechalo baníctvo, Živá galéria, Tajomstvo Nového zámku, Zvyky a tradície banskoštiavnických akademikov, Premeny Starého zámku, Ľudová kultúra banskoštiavnického regiónu.

c) širokú verejnosť:

Slovenské banské múzeum poskytovalo v roku 2015 širokej verejnosti nasledujúce služby:

- prehliadku ôsmich stálych expozícií (Banské múzeum v prírode, Starý zámok, Nový zámok, Bergergericht - Mineralogická expozícia, Dedičná odvodňovacia štôľňa Glanzenberg, Galéria Jozefa Kollára, Kammerhof - Baníctvo na Slovensku, Uhoľné baníctvo na Slovensku, Handlová),

- prehliadku dočasných výstav vo výstavných priestoroch (Berggericht, Galéria Jozefa Kollára, Starý zámok),
- organizovanie výstav /Ne/zabudnutí aušusníci, Miloš Greisel-Podzemie Spiša a opálové bane vo fotografiách Miloša Greisela, Sila občianskej spoločnosti-Osud Židov v Bulharsku v 1940-1944: Juraj Florek/Juraj Toman-VON DO MESTA, MINI ZOO VIII., MY SA NEVIEME SŤAŽOVAŤ NAHLAS: Farba a lesk štiavnických minerálov. Krajina v obrazoch Ľubomíra Tyčiaka, RESET 2015/XI. Trienále malého objektu a kresby, K dejinám drôtených lán, GWERK 120
- spoluorganizovanie festivalov (Festival kumštu remesla a zábavy, Festival peknej hudby, Festival Cap á Í Est, Zimomravenie), nočných prehliadok (Noc na Starom zámku), netradičných víkendov v Starom zámku a iných kultúrno-spoločenských podujatí (Stretnutie generácií, Salamandrové dni, Vianočný jarmok),
- organizovanie konferencií a seminárov seminár „13. medzinárodné Erbe sympózium“
- prevádzku informačného centra (zabezpečenie sprevádzania v Glanzenberg štôlni, informácie o expozíciách Slovenského banského múzea, Slovenskej banskej cesty, Slovenskej železnej cesty, zabezpečenie sprevádzania turistov a cielených skupín po Geoparku Banská Štiavnica, mesta Banská Štiavnica a okolí),
- predaj suvenírov prostredníctvom predajných priestorov v expozíciách a predajni suvenírov v informačnom centre,
- krátkodobý prenájom priestorov zväčša pre jednorazové spoločenské akcie alebo akcie rôznych firiem,
- dlhodobý prenájom priestorov pre podnikateľské subjekty,
- sprístupňovanie vlastných zbierkových predmetov, fotodokumentačného materiálu, archívnych materiálov a vlastných videozáznamov formou expozícií, výstav, prednáškovej činnosti a možnosťou štúdia v depozitárnych priestoroch a v priestoroch knižnice a archívu.

Výsledky odbornej činnosti Slovenského banského múzea sa využívali pre všetky druhy školských zariadení, múzeá, galérie a vedecko-výskumné inštitúcie. Široká verejnosť využívala knižnicu a archív múzea s možnosťou štúdia prameňov z rôznych oblastí (prírodoveda, technika, história, umenie a iné).

Realizoval sa projekt „Škola v múzeu“, ktorého hlavnou snahou je uchovávať hmotné a duchovné dedičstvo a prezentovať ho netradičnou formou predovšetkým mladej generácii. V rámci aktivít projektu bola k dispozícii aj ponuka výjazdových výchovno-vzdelávacích projektov po školských a kultúrnych zariadeniach širšieho regiónu.

Atraktívne priestory Slovenského banského múzea (Starý zámok, Nový zámok, štôlna, galéria) boli poskytnuté pre spoluorganizovanie festivalov a kultúrnych podujatí.

Rok 2015 možno hodnotiť pozitívne z niekoľkých hľadísk:

- pokračovalo sa na stavebnej obnove objektov múzea, ktoré sú súčasťou pamiatkovej rezervácie mesta UNESCO,
  - ukončili sa v stavebné práce na celoslovenskej expozície Uhoľného baníctva na Slovensku v Handlovej,
  - pokračovalo sa v digitalizácii zbierkových predmetov z fondov múzea v priestoroch múzea a zároveň v roku 2015 bol projekt aj úspešne ukončený
- pokračoval trend rastu návštevnosti expozícií a výstav, ako aj projektu „Environmentálna výchova“, čo prispelo k rekordnej návštevnosti múzea .

do projektu „Environmentálna výchova“ sa zaradila činnosť Ekodielničky v expozícii Uhoľné baníctvo na Slovensku v Handlovej a aktivity GEO Bádateľne a interaktívneho múzea v Mineralogickej expozícii v Berggerichte